

štavilka 7

oktober 2008

Brane Mozetič:
Majhnost
v številu in
majhnost
v glavi

Salome Žentil:
Most med dvema
identitetama

Biseksualnost:
Angeli iz
nekje vmes

narobe .
revija,
kjer je
vse prav.

Za *Narobe* ni potrebno plačati.

narobe

Fotografijo na naslovnici je posnel Philippe Leroyer na letošnji pariški aktivistični akciji »Kiss-in« ob svetovnem dnevu boja proti homofobiji (17. maj). Zbralo se je 60 ljudi, ki so se v protest proti homofobiji javno poljubljali. Celotno zbirko poljubljajočih gejevskih in lezbičnih parov si lahko ogledate tule: www.flickr.com/photos/philippeleroyer/

Zadnje ...

Kadri in Demir, prva prosilca za azil na podlagi pregona zaradi spolne usmerjenosti v Sloveniji, sta zapustila državo in tako nista doživela pozitivnega razpleta njunega upravnega spora, ki ga sta ga sprožila potem, ko jima je bil azil zavržen. Tatjana Greif iz Škuc-LL, kjer so prosilcema nudili pomoč, je za *Narobe* pojasnila, da je Upravno sodišče marca letos njuni pritožbi ugodilo, po pritožbi Ministrstvo za notranje zadeve na Vrhovno sodišče pa je tudi Vrhovno sodišče sprejelo sklep, da je treba azilni postopek ponoviti. Ker sta oba prosilca medtem zapustila Slovenijo, je Ministrstvo za notranje zadeve junija letos ustavilo postopek.

Iz Škuc-LL poročajo o še enem uspešnem sodnem razpletu. Zaradi homofobične obravnave dveh deklet v Ortobaru oktobra 2007 – intervju z njima si lahko preberete v četrti številki *Narobe* – sta oškodovanki vložili kazenski ovadbi zaradi kršitve enakopravnosti (141. člen KZ). Okrožno državno tožilstvo v Ljubljani je junija letos oškodovankama predlagalo izvensodno poravnavo, s čimer sta se strinjali. Ortobar je bil spoznan za krivega, državno tožilstvo pa je že odredilo sankcije, ki jih je storilec kazni-vega dejanja dolžan poravnati.

Še vedno pa ni znana odločitev Ustavnega sodišča glede presoje ustavnosti *Zakona o registraciji istospolne partnerske skupnosti*, ki sta jo novembra 2006 vložila Mitja Blažič in Viki Kern. V dogovoru z njima je Mirovni inštitut pripravil intervencijo tretje stranke v postopku (*amicus curiae*). To pomeni, da so sodišče zaprosili, da jih vključi v postopek kot stranko, ki pozna sodno prakso na področju LGBT pravic. Mirovni inštitut je intervencijo pripravil v sodelovanju z znano britansko nevladno organizacijo Interights in odvetniško pisarno iz Londona, ki imajo na tem področju veliko izkušenj.

Narobe. Revija, kjer je vse prav.
Letnik II, številka 7
Oktober 2008

ISSN 1854-8474

Urednik: Roman Kuhar

Sodelovali so: Anamarija Šporčič – Janis, Andrej Zavrl, Beata Akerman, Brane Mozetič, Dominik Maher, Doris Orel, Jasna Magič, Katarina Majerhold, Luka Pieri, Mihael Topolovec, Mitja Blažič, Seku M. Condé, Suzana Tratnik, Tanja Rener, Urban Belina, Viki Kern, Zala Hriberšek

Lektorica: Zala Hriberšek

Urednica fotografije: Nada Žgank
Fotografija na naslovnici: Philippe Leroyer

Oblikovanje: Irena Woelle

Izdaja: Društvo informacijski center Legebitra

Vodja projekta: Simon Maljevac

Tisk: Tiskarna Pleško

Naklada: 800 izvodov

Revija je izšla ob finančni pomoči ŠOU (Študentska organizacija Univerze v Ljubljani), Urada RS za mladino in Urada za mladino MOL.

Revija *Narobe* je objavljena pod licenco Creative Commons [priznanje avtorstva + nekomercialno]. Licenca je dostopna na www.creativecommons.si

Za *Narobe* ni potrebno plačati.

Moj samski izvenzakonski partner

Fant z liziko, ki ga vidite na desni, je letošnje poletje oglaševal zabavo *Loveball*. Na reklami ob njegovih sliki je bilo zapisano: »Washington. Star 23 let. Brazilec. V Evropo je prišel študirat. Spoznal je Španca, se vanj zaljubil in se z njim poročil. V Barceloni je to mogoče.« V Sloveniji pa je – z nekaj dobre volje – mogoče nekaj drugega.

Moj partner se je končno odločil, da se bo tudi uradno preselil k meni – čeprav tu biva že dolgo časa – in spremenil stalni naslov. Kot lastnik stanovanja sem zato moral z njim na Tobačno na oddelek za spremembe naslovov. Uradniku sva razložila, da bi rada prijavila skupno gospodinjstvo. »Potem pa vaju moram vprašati, v kakšnem razmerju sta,« nama je rekel. Pa smo tam!

»V partnerskem,« sem zabrusil nazaj, Uradnik pa je ob tem simpatično zardel, a še naprej ostal birokratsko hladno korekten. Potem je skoraj pet minut nekaj tipkal, nato pa kot iz topa izstrelil: »Napisal bom, da nista v sorodstvenem odnosu.« Midva sva se spogledala, češ – hej, to pa ni čisto pravi opis razmerja, v katerem sva – on pa je že hitel dodajati: »Vem, da obstaja možnost registracije, ampak v tem računalniškem programu tega še nimamo.« Aha, poznana birokratska zgodba. Me prav zanima, koliko gejevskih in lezbičnih parov, ki živijo na istem naslovu, je v statistikah zabeleženih pod kategorijo »nesorodstveni odnos«. Podobno so bili na Madžarskem ob zadnjem popisu prebivalstva vsi posamezniki, ki so napisali, da v skupnem gospodinjstvu živijo z odraslo osebo istega spola, ki ni njihov sorodnik – torej je šlo v večini primerov za istospolno partnersko zvezo – ob analizi števila gospodinjstev izbrisan kot »statistična napaka«.

»Kaj pa izvenzakonska skupnost?« sem ga vprašal, vedoč, da v pravnem smislu ta kategorija za istospolne partnerske zveze v Sloveniji ne obstaja. »Bom poskusil,« je rekel, »ampak ne vem, če bo prišlo.« Potem je spet kakšnih pet minut nekaj tipkal in izpolnjeval formular, slednjič pa je le pritisnil *enter*. »Prišlo je!« je potem ves navdušen rekel in se nama nasmešnil, češ sistem smo vrgli na foro. Zadovoljstvo je bilo skorajda večje na njegovi strani kot na naši: v njem se je prebudil revolucionarni duh alieniranega delavca!

Na koncu sva dobila potrdilo, na katerem je ob mojem imenu pisalo: nosilec gospodinjstva. Torej glava družine. (Birokracija hoče vedeti, kdo nosi hlače!) Ob partnerjevem imenu pa je bilo zapisano: samski. In zraven še: izvenzakonski partner/partnerica lastnika stanovanja.

Sistem smo vrgli na foro, ta pa je ob poskusu prilagoditve homoseksualnega razmerja na heteroseksualno matrico, vpisano v računalniški program, proizvedel *non-sense* (samski izvenzakonski partner), ki ga bodo statistične analize zagotovo izločile kot *napako*. Morda pa je sporočilo simbolnega pomena. Je res treba trpati naša razmerja v njihove matrice? Ali ni bolje, kot je konec sedemdesetih predlagal Michael Foucault, da uporabimo svojo seksualnost za »dosego mnogoterosti različnih oblik zvez«. Da iščemo alternativna razmerja, alternativne oblike. Alternativna poimenovanja. In se tako zoperstavimo državnemu in birokratskemu terorju, ki v kombinatoriki različnih partnerskih razmerij, izpostavi eno samo razmerje, ga glorificira in žlahtni s kopico privilegijev in pravic.

Roman Kuhar, urednik (roman.kuhar@gmail.com)

Kazalo

- 2 **Ljubavna pisma**
- 2 **Novice od tu**
- 3 **Novice od tam**
- Intervju**
- 6 Brane Mozetič: Majhnost v številu in majhnost v glavi
- 9 **Zgodilo se je pred ...**
- Tema**
- 10 Biseksualnost: Angeli iz nekeje vmes
- 10 Sekumady Condé: Slovenci so zaplankane živali
- 14 **Aids**: Svetovna AIDS konferenca 2008, Mexico City
- Kolumna**
- 16 Mitja Blažič: Homokonzerva na internetu
- 17 Suzana Tratnik: Če ne glas, naj bo stas
- 18 **Volitve**: Naslednja bojna črta: posvojitve otrok
- Homofobija**
- 19 Ukradena majica
- 19 Varuhinja, politiki in policija o homofobičnih napadih
- 20 Peticija proti homofobiji
- 21 Kaj storiti v primeru homofobičnega napada
- 22 Fašizem heteroseksualnosti na drugi strani Evrope
- Te(r)orija**
- 24 O življenju med filozofi in plemenskim govedom
- Knjiga**
- 26 Kristina Hočvar: Geometrija vzpostavljanja intimnosti
- 27 Alma Karlin: Izjemna nekdanja, danes, kadar koli
- 28 Maruša Krese: Lahkota po odprtem
- 30 Medprostor gejevske poezije
- Teater**
- 31 Pozor! Pedri na strehi
- 31 Sarajevo gori!
- Plošča**
- 32 Sladka Katarina Višnar
- 34 **Film**
- Intervju**
- 36 Salome Žentil: Most med dvema identitetama
- Diskriminacija**
- 40 Nestrpnost do oseb, ki jecljamo
- 41 **Mediašit**
- Madonna**
- 42 Zakaj je Madonna gej ikona?
- 43 Koncert: Lepljivo in sladko
- Šport**
- 44 Eurgames 2008: Pridite na jug! Igrajte se z nami!
- Report**
- 46 Medo v trgovini s porcelanom ali kako sem iskal kocine na LA pridu
- 48 **Napovedujemo**: Festival gejevskega in lezbičnega filma

KOLUMNA »PRAZNO-VANJE«

Mojo pozornost je pritegnil naslov »Prazno – vanje« v prejšnji številki revije. Zaradi naslova nisem pričakoval veliko od kolumne. S poglavitvijo je tekst pa sem spoznal, da je kolumna bogata in izraža doživljanja, ki jih tudi sam občutim.

Velikokrat sem s prijatelji govoril o svojih občutkih ob raznih družinskih prazno–vanjih. Opisoval sem jim svoja doživljanja ter jim pred srečanji velikokrat klical: »Na pomoč!«. Bilo me je skoraj strah pred takimi srečanji oziroma moral sem se psihično pripraviti. Soočiti se bom moral nekaj ur z množico ljudi (no, na srečo »družina« ne dosega velikega števila), ki se nasmihaajo, samo zato ker morajo. Pogovori bodo tako prazni, da pri njih ne morem sodelovati, če pa se za to odločim, je moje mnenje čudno, drugačno ter predvsem preslišano. Občutki opazovanja teh ljudi, medtem ko se mastno prehranjujejo, pa so zgodba zase. Njihovo mesno – tradicionalno prehranjevanje hitro napolni trebuh ter jih moje pretežno (ali samo) zelenjavno prehrano in nadaljujem v obroku veliko več časa kot oni. Njihovi prijemi mastnih rebrc po goveji juhi so v meni zapustili posebne prizore. Dejanska posledica: svinjskih rebrc ne jem več!

Skratka, srečanja se udeležujem, ker moram ali ker so prisotni tudi ljudje, ki jih imam rad (moja babica, ki sem jo naučil, da zjutraj pije riževo mleko in dela rižoto s sojinim mesom). Res pa ne razumem tradicionalnega vpliva, kajti vsebina je tako prazna, da res nima več pravega pomena. Vesel sem, da nisem edini, ki na družinska srečanja gleda tako oziroma do njih goji približno enake občutke. Mislim sem, da sem edini udeleženec družinskih srečanj, ki ne uživa. Da sem edini, ki doživlja take prizore. Da sem edini, ki že ob začetku pričakuje konec.

Ne skrbi me, da bi kdo od družinskih članov prebral ta odziv na kolumno, kajti to je za njih tuj svet in zanje je bistveno, da se nadaljuje tradicija srečanj. Pa tudi razmislek o meniju (ki je, roko na srce, VEDNO enak: goveja juha, rebrc in krompir, pečivo – seveda prilagojen praznovanju) vzame preveč časa, da bi se ozirali na čudna doživljanja enega izmed udeležencev.

Veliko raje se udeležim srečanj, ki so izven družine, s prijatelji, vendar upam, da bom v prihodnosti doživel kdaj družinsko srečanje, kjer bom lahko dejansko prisoten!

Tilen, Portorož

LILI

Ravno zanimivo je postalo, pa odhajaš že drugam. Nisem uspela ti povedat, da rada te mam.

Pod starim mostom vse pripravim, svečke prižgane, da vedela boš kam. In na travo deko ti podstavim, da te prepričam: tu bolje je kot tam!

Pošljem ti uganko, da najdeš me na samem. Podkupila sem ciganko, da pričara nama plamen.

Vse to, za poljub v slovo ... Da pomislila boš name, ko zaprla boš oko.

Ko pa prideš, te objamem, zakaj več si te želim. Ti moja prva si misel, ko zjutraj se zbudim.

Ampak to ni resnično, so le sanje ... Da ti zrem v oči in izgubljam se vanje.

Sama na deki leži, moja podoba, brez duše in roba, ki po tebi hrepeni, – a tebe ni ...

Metka, Ljubljana

Jasna Magič

jasnamagic@yahoo.com

Pogovor s pevcem in mistrom simpatičnosti
Jernejem Dermoto

Ne želim biti »tisti gej, ki je pevec«, temveč »pevec, ki je pač gej«.

Letos si že drugič zapored na tekmovanju *Mr. Gay Europe* osvojil naslov najbolj simpatičnega geja. Kako ponavadi potekajo priprave na tako tekmovanje?

Tekmovanje *Mr. Gay Europe* ni samo lepotno tekmovanje. Za sodnike je pomembna tudi karizma tekmovalca in splošna razgledanost. Tekmovanje poteka v duhu »pomembno je sodelovati« – zmaga je bolj pika na i. Nekdo pač mora zmagati (smeh)! Letos se je na tekmovanje iz Slovenije prijavil nek drug fant, a se je potem premislil, zato so me organizatorji prosili, naj tekmujem tudi letos.

Kako pa je s finančno podporo pri takem tekmovanju? Imaš kakšnega sponzorja?

Večina tekmovalcev ima sponzorje, predvsem fantje, ki prihajajo iz Velike Britanije, Francije, Nemčije, Irske, Švedske in Norveške. Oni imajo tudi svoje fotografije. Vse to seveda pomaga pri tekmovanju in mislim, da so zaradi tega v določeni prednosti. Organizatorji načeloma krijejo stroške hrane in nastanitve, deloma tudi stylinga in oblačil, potne stroške pa si moraš kriti sam.

Kakšno mero javne izpostavljenosti zahtevajo tovrstna tekmovanja?

Pomembno je, da imajo tekmovalci razčiščene dileme glede lastne spolne usmerjenosti, pomembni pa so tudi dobri odnosi z družino in bližnjo okolico. Zame je bilo sodelovanje del procesa mojega javnega razkritja. Zdi se mi prav, da sem to storil, saj sem s tem utišal vse potencialne govorce.

Letos je tekmovanje v Budimpešti spremljalo precej izgrediv, saj so organizatorji morali finalni izbor celo prestaviti na skrito lokacijo. Kaj se je pravzaprav dogajalo?

Foto: noyava

Nov Kazenski zakonik

Nov Kazenski zakonik, sprejet maja letos, je uvedel kriminalizacijo homofobičnega »sovražnega govora«. 297. člen KZ (javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti) se namreč glasi: »Kdor javno spodbuja ali razpihuje narodnostno, rasno, versko ali drugo sovraštvo, razdor ali nestrpnost, ali spodbuja k drugi neena-kopravnosti zaradi telesnih ali duševnih pomanjkljivosti ali spolne usmerjenosti, se kaznuje z zaporom do dveh let.« Nov Kazenski zakonik priznava tudi partnerja iz registrirane istospolne partner-

ske skupnosti v poglavjih o kaznivih dejanjih zoper čast in dobro ime, o kaznivih dejanjih zoper spolno nedotakljivost, o kaznivih dejanjih zoper premoženje in v poglavju o kaznivih dejanjih zoper pravosodje. Kazenski zakonik bo prišel v veljavo novembra, čeprav nova oblast napoveduje zadržanje in prenovno zakonika zaradi drugih spornih določil.

Grozile so nam desničarsko usmerjene skupine iz Slovaške in Nemčije. Tako za tekmovalce kot za organizatorje je bilo vse skupaj precej šokantno, a med nami ni bilo posebne panike, saj so organizatorji dobro poskrbeli za varovanje. Mene je sicer vse to zelo prizadelo, saj s tovrstnim nasiljem in grožnjami nimam izkušenj. V podporo madžarskim aktivistom sva se s sotekmovalcem s Češke želela udeležiti Parade ponosa v Budimpešti, a so nama organizatorji to odsvetovali in naju prosili, naj ne greva – zaradi tega tudi nisva šla.

**Na tekmovanju si poudaril, da so vsi va-
bljeni v Slovenijo, ker tu na istospolno
usmerjenost gledamo kot na nekaj vsak-
danjega. S tem bi se težko strinjala, če
pomisliš na nasilje po Paradah ponosa ...**

Navkljub vsemu še vedno trdim, da smo Slovenci na splošno strpen narod, v vsaki državi pa naletiš na posameznike, ki jih bo nekaj na tebi zbadlo. Nekateri ljudje so tako nastrojeni, da vedno z nasiljem odregirajo na tisto, česar se bojijo ali česar ne razumejo. Včasih si nasilne reakcije napadalcev razlagam tudi s teorijo o prikriti homoseksualnosti.

Se ti zdi pomembno, da javne osebnosti spregovorijo o svoji spolni usmerjenosti?

Razkritja so pomemben del razbijanja tabujev o istospolno usmerjenih v družbi, pomembno pa je, da ljudi ne sodimo po njihovi spolni usmerjenosti, temveč predvsem po njihovem delu. Javno sem se izpostavil tudi za vse tiste, ki niso javno izpostavljeni in se zaradi tega soočajo z notranjimi dilemami. Ko si priznaš, kdo si, s tebe pade neverjetno breme. Vendar si želim, da ne bi bil poznan kot »tisti gej, ki je pevec«, temveč predvsem kot »pevec, ki je pač gej«.

Tvoje javno razkritje je spremila tudi nagrada za besedilo pesmi Drugačen na festivalu FENS. V besedilu lahko najdemo kar nekaj referenc na simbole, povezane z istospolno usmerjenostjo. Je bilo to namerno?

Avtorica besedila Urša Mravlje je moja dobra prijateljica in me dobro pozna. Najin dogovor je bil, da bova v besedilu bolj konkretna. Oba sva vedela, kaj delava. Je pa zanimivo, da me to do sedaj še nihče ni vprašal – razen tebe (smeh). Očitno je to bolj vidno istospolno usmerjenim (smeh).

Ja, tako smo navajeni brati med vrsticami, da smo čisto presenečeni, ko je končno nekdo direkten! No, čisto za konec pa še ...

Aha, zadnje besede (smeh). Rad bi poudaril le to, da se ne splača skrivati svoje spolne usmerjenosti. Postanimo to, kar zares smo. Seveda to zahteva dosti poguma, vendar ko premagamo strah pred razkritjem, je vse veliko lažje.

gled in po potrebi pregled pri zdravniku.

Cerkveni disko

Ko so v začetku osemdesetih mladi z bujnimi frizurami poplesavali v prvem gejevskem disku v vzhodni Evropi, si nihče izmed njih verjetno ni predstavljal, kako bo takratni Dom mladih Šiškarjev izgledal četrto stoletja kasneje. Na Vodnikovi 141, kjer se je leta 1984 nahajal legendarni disko FV, je pred kratkim zrasla čudovita cerkev Jezusa Kristusa

svetih iz poslednjih dni. Spomnimo, da so se pred leti LGBT večeri kratek čas odvijali v bivših prostorih zakristije katoliške cerkve na Poljanah, tokrat pa gre očitno za obraten proces. Na Poljanah so v lokalu sicer ohranili dobršen del obstoječe ikongrafije, da bi se to zgodilo tokrat, pa je bolj malo verjetno. Le upamo lahko, da vernikov med bogoslužjem ne bodo strašile kakšne poredne podobe iz preteklosti.

Novice od tu ureja Anamarija Šporčič – Janis.
Pisali so Jasna Magič, Roman Kuhar in Janis.

Umrla je Del Martin

V prejšnji številki *Narobe* smo poročali o poroki med triinosemdesetletno Phyllis Lyon (desno) in sedemdesetletno Del Martin (levo), ki sta bili prvi istospolni par, ki se je poročil v San Franciscu junija letos. 28. avgusta je Del Martin umrla.

Del in Phyllis, obe novinarki, ki sta bili skupaj 55 let, sta pionirki ameriškega lezbičnega gibanja. Soustanovili sta prvo lezbično združenje Daughters of Bilitis, v šestdesetih sta se borili s homofobijo v ameriški Ženski organizaciji, v sedemdesetih sta ustanovili zdravstveni dom za lezbijke, sta pa tudi avtorici dveh knjig *Lesbian/Woman* in *Lesbian Love and Liberation*. Eden od najbolj odmevnih Delinih člankov je bil objavljen v *Advocate* leta 1970. V njem je opozorila na naraščajoč moški šovinizem znotraj gejevskega in lezbičnega gibanja.

Umrl je Tony Duvert

Umrl je francoski pisatelj Tony Duvert, rojen 1945. 20. avgusta so ga našli v njegovi hiši v vasi Thoré-la-Rochelle, šele nekaj tednov zatem, ko je umrl, verjetno naravne smrti. Bil je velik zagovornik pravic najstnikov in otrok

do seksualnosti. Največ knjig je objavil v sedemdesetih, še v času seksualnih svoboščin, kasneje pa so ga obtoževali pedofilije. Leta 1990 se je umaknil iz družabnega življenja in prenehal objavljati. Zanimanje zanj sta v zadnjih letih obudila ameriška avtorja Denis Cooper in Bruce Benderson, ki ga je tudi prevajal v angleščino. Slovenski prevod Duvertovega romana *Dnevnik nedolžnega* bo predvidoma pozimi izšel v zbirki Lambda.

Mavrična Evropa

Foto: Micke Kazarnowicz

Letošnji *Europride* se je odvijal v švedski prestolnici, otvorili pa so ga švedska ministrica za evropske zadeve, princ Manvendra Singh Gohil, eden prvih deklariranih gejev v Indiji, ter univerzitetna profesorica in aktivistka dr. Tina Rosenberg. Slovenijo je na prireditvi zastopala Nataša Velikonja z esejem *Evropa je dolgočasna*, ki je objavljen tudi v marčevski številki *Reartikulacije*. Vrhunec dogajanja je bila parada, ki se je udeležilo približno 850.000 ljudi z vsega sveta.

Lezbična soseska

Olivia, turistična agencija in glasbena založba v lezbičnih rokah, se je sedaj preusmerila še v trgovanje z nepremičninami. V Arizoni namreč prenavljajo stanovanjski kompleks, ki bo namenjen pred-

vsem lezbijkam. 334 stanovanj je sicer na voljo vsem, vendar pa podjetje cilja predvsem na lezbijke vseh starostnih skupin. Če ne veste kam z denarjem, ali pa morda mislite, da vas štiriindvajseturna obkroženost z lezbijkami ne bi popolnoma spravila ob živce, si novo domovanje lahko zagotovite s pologom 10.000 ameriških dolarjev.

Mavrica praznije

Foto: Micke Kazarnowicz

Letos mineva 30 let, odkar je ameriški umetnik Gilbert Baker izdelal prvo mavrično zastavo kot simbol gejevske in lezbične skupnosti. Originalna zastava je imela 8 črt, pozneje pa se je število zmanjšalo na 6, saj rožnata barva v večini tiskarn ni bila na voljo, turkizno pa je pri navpičnem obešanju običajno zakril drog. Tako imamo danes sodo število barv, ki predstavljajo raznolikost znotraj LGBT skupnosti. Zastava ima mnogo različic, med drugim tudi tisto s črno črto v spomin na žrtve AIDSa. Leta 2004 so gejevski aktivisti odpluli na nenaseljene otoke vzhodno od Avstralije (Coral Sea Islands) in z dvigom mavrične zastave simbolično razglasili žepno državico z imenom *Kraljestvo gejev in lezbijk*. Ob tridesetletnici mavrične zastave je njen idejni oče za *Europride* izdelal kar 100-metrsko zastavo iz osmih originalnih barv.

Ohcet

V Los Angelesu se je poročil najbolj znan hollywoodski lezbični par, komičarka Ellen DeGeneres in igralka Portia de Rossi. No, prevelike ohceti pa le ne bilo, saj sta v nasprotju z drugimi slavnimi kolegi na poroko povabili le 19 gostov. Lezbični minimalizem, pač.

Pozor, peder za volanom!

26-letni Italijan, ki je med pregledom zdravnikom razkril, da je gej, je zaradi tega izgubil pravico do vozniškega dovoljenja. Informacija je namreč priptovala do Ministrstva za promet, ki mu je ukazalo ponovno opravljanje izpita zaradi »motene spolne identitete«, po uspešno opravljenem izpitu pa so mu zaradi njegove homoseksualnosti dovoljenje podaljšali zgolj za eno leto. Sodišče je nato končno razsodilo, da mora ministrstvo oškodovancu plačati 100.000 evrov odškodnine zaradi »očitne diskriminacije«. Brez komentarja.

In fantova najljubša srajca je zdaj spet snežno bela ...

V zadnjem času imamo opravka s kar nekaj simpatičnimi oglasi, ki pa so bili zaradi svoje vsebine prepovedani ali umaknjeni s programa. Prvi je reklama za majonezo proizvajalca Heinz, ki si jo lahko ogledate na *Youtube* (Heinz mayo) in v kateri en očka pripravlja otrokom malico, drugi pa se odpravlja v službo. Ampak glej ga zlomka, ker se pred odhodom očka poljubita, so puritanci zagnali cel halo, ker naj reklama ne bi bila primerena za otroke. Podjetje jo je posledično umaknilo s programa. Nekaj podobnega se je junija zgodilo tudi na Hrvaškem, ko televizijska postaja HTV ni želela predvajati spota za letošnji sedmi *Zagreb Gay Pride*. Kot je pojasnil direktor HTV Vanja Sutlić, bi »lahko spot zaradi svoje nejasnosti ustvaril več odpora kot strpnosti do pripadnikov spolnih manjšin«. Mnogo bolj verjetno je sicer, da je bil sporen enosekundni poljub dveh moških, ki predstavlja le nezaten delček posnetka. Malce bolj razveseljiv pa je nov Ikejin katalog *Family Life 2008*. Ta med različnimi opremljevalci stanovanj – od hetero družin do samskih – prikazuje tudi Pacheca (39) in Johna (43), ki bosta za par sto evrov kupila nov stol, zofo in pomivalno korito. Vse v *stajliš* rumeni barvi.

Lezbični samomori

Potem ko sta maja letos dve indijski lezbijki umrli objeti v požaru, so aktivisti razkrili še več podobnih primerov. V indijski zvezni državi Tamil Nadu naj bi samo letos samomor storilo osem lezbijk, v zadnjih desetih letih pa naj bi si življenje vzelo kar 35 lezbičnih parov. Nekaj pogumnih žensk se je zato odločilo nastopiti proti patriarhalni in predsodkov polni indijski družbi in ustanovilo krizni center za lezbijke, s pomočjo katerega bodo poskušale ozaveščati lezbijke o njihovih pravicah in jim svetovati.

Homoseksualec na olimpijskih igrah

Matthew Mitcham, foto: Attaboy

Krščanske spletne strani nas kar ne nehajo zabavati. Večina verskih skupnosti namreč nasprotuje uporabi besede gej in kot nadomestek striktno uporablja besedo homoseksualec. Pri *American Family Association* so šli celo tako daleč, da so na svojo spletno stran namestili avtomatski sistem, ki besedo »gay« po hitrem postopku zame-

nja z besedo »homosexual«. Problem se seveda pojavi, ker *gay* v angleščini ne pomeni le istospolno usmerjenega moškega, temveč služi tudi kot pridevnik »vesel« ... in kot priimek. Tako se je na spletni strani pojavil zanimiv članek o tem, kako se je Tyson Homoseksualec uspešno prebil skozi kvalifikacije za olimpijske igre. Homoseksualec je pretekel 100 metrov z izjemnim rezultatom 9.68. »To mi veliko pomeni,« je dejal petindvajsetletni Homoseksualec. Pri AFA so potem »to besedo«, kot so jo poimenovali, začasno odstranili iz sistema, saj z njo ni »nič narobe, če se ne uporablja kot sopomenka za ljudi, ki prakticirajo homoseksualen življenjski slog«. Beseda lezbijka pa naj ne bi bila problematična. Kakorkoli že, Homoseksualec se na koncu ni uvrstil v finale OI zaradi poškodovane kite v podkolenskem zgibu. Smola pa taka. Je pa na igrah nastopil Avstralec Matthew Mitcham, edini javno outiran gej, in v skokih v vodo osvojil zlato. Čestitamo!

M, Ž in T

Nekatere tajske srednje šole so se zaradi večjega števila transspolnih dijakov odlo-

čile, da jim omogočijo zasebnost v obliki ločenih stranišč. Na njih je nalepljena podoba, ki jo sestavlja pol moškega in pol ženske, nahajajo pa se med ženskimi in moškimi sanitarijami. Šole so se za takšen korak odločile, ker so transeksualce na moških straniščih zafrkavali, zato so pričeli uporabljati ženska, kar pa je bilo neprijetno deklicam. Kot poročajo mediji so transeksualni učenci z novo ureditvijo zelo zadovoljni, kar se

pozna tudi na kakovosti njihovega dela v šoli.

Novi Transforum

Reška LGBT organizacija LORI je ustanovila nov forum za transeksualne in interseksualne posameznike. Na forumu bodo med drugim objavili različne informacije, brošure in besedila na temo spola, spolne identitete, izražanja, hermafroditizma in podobno. Uporabnik foruma lahko postanete s prijavo na spletni strani www.lori.hr.

LGBT Vodka

Kot da ne bi bili klubi že zdaj polni dodobra nacejenih tet, so se pri *Absolut Vodki* znova odločili podpreti alkoholizem med LGBTji. Že pred leti so običajno steklenico v reklami okitili s pernatno boo, zdaj pa je pred nami omejeno število prav posebnih mavričnih steklenic, s katerimi želi proizvajalec »proslaviti raznolikost«. V tem primeru bo sicer verjetno šlo bolj za raznolikost partnerjev, ki jih boste pijani odvedli na vece, pa

vendarle. Zdaj seveda vsi željno čakamo še na mavrične cigarete in McDonald'sov mavrični menu (s priloženo igračko, se ve).

Tu-mi-daj

Za vse tiste bolj sramežljive priporočamo izlet na Poljsko, kjer vam bo krajevna tabla Tumidaj znatno pripomogla k razlagi o tem, kaj natančno imate v mislih, ko pričnete mencati z »A bi midva mogoče... no... mislim... tako, no...erm...«. Če se vam zdi Poljska predač, se lahko zapeljete na sever Avstrije. Blizu Salzburga je vasica *Fucking* (ne, ni hec), ki jo je nek avgustovski večer obiskalo nekaj domačih gejevskih aktivistov. Zaradi teme niso opazili nobenega, ki bi ...

Novice od tam ureja Anamarija Šporčič – Janis. Pisali so Roman Kuhar, Brane Mozetič in Janis.

foto: Nada Žgank/Memento

Andrej Zavrl
a.zavrl@hotmail.com

Majhnost v številu in majhnost v glavah

Pravzaprav je vsaka predstavitev odveč, dve besedi sta verjetno dovolj:
Brane Mozetič.

S čim se ta čas ukvarjaš?

S patologijo slovenskih gejev (*smeh*). S tem se sicer ukvarjam že leta in sem nad vsako generacijo bolj razočaran. Čeprav imam v resnici z geji malo stika. In včasih pomislim, da je še to preveč. Najbolj so me razočarali mladi. So še hujši, pravi bolniki, potrošniško neumni, zelo nestrpni, tako strejti kot geji. In geji se še bolj skrivajo ter obenem vihajo nos, češ v Grazu, na Dunaju in v Padovi pa je čudovito. To je nedvomno res, ker jih tam ni strah, sebe sprejemajo kot geje in s tem so jim ljubši tudi drugi geji, sploh pa taki, ki imajo manj težav s ponoranjeno homofobijo (torej ki niso podobni njim samim).

Tvoja nedavna instalacija POZOR! PEDRI NA STREHI je bila medijsko precej odmevna.

Simptomatične so bile reakcije strejtvoskih medijev. Presenetljivo je bilo namreč njihovo zanimanje in to, s kakšnim užitek so ponavljali naslov projekta. Nekaj podzavestnega v njih, kar jim politična korektnost prepoveduje, jim je dalo polet, da so o tem pisali. Kot da gre za nekakšno katarzo.

Kako pa je s tvojo literaturo. Se ti zdi, da te geji berejo? Te poznajo?

Pojma nimam. To je manjšina v manjšini. Tudi v svetu gejev je manjšina, ki bere knjige, in

večji del te manjšine bere šund, manjšina te manjšine bo brala kaj resnejšega, kaj šele poezijo, lepo te prosim! Slovenija je premajhna in preveč uniformirana za kakršnekoli specifičnosti. Tudi gejevska scena je zelo uniformirana – saj so vsi enaki, saj ni nobene pestrosti. Ravno tako kot je nekomu, ki ima za fetiš lateks, tukaj sploh težko najti koga podobnega, ravno tako je meni, ki pišem pesmi, najti bralce. Zato jih iščem tudi v tujini.

Preden se vrneva k literaturi, reciva kaj o aktivizmu. Koliko sebe dandanes sploh vidiš kot aktivista?

Vsa ekipa okrog Škuca je imela vedno problem glede političnega aktivizma. Še od Magnusa naprej so bile vse aktivnosti povezane s kulturo. Kulturni dogodki, predavanja, razstave, filmi, instalacije, performansi, glasba. In to se je potem nadaljevalo. Nikogar nismo imeli, ki bi se ukvarjal s politiko. Vsem je politika zelo smrdela. Ves čas smo delali kulturne in socializacijske projekte. Sam politični aktivist nikoli nisem bil, saj se s politiki ne bi imel kaj dosti meniti. Potem pa so z obnovljeno LL, Legebitro in Dihom prišli pravi politični aktivisti.

Zanimivo je opazovati kulturne prireditve, kjer so med obiskovalci po definiciji večinoma ženske in le komaj kakšen moški.

To ni značilno samo za kulturne prireditve. Scena se je spremenila. Dober pokazatelj je gejevski in lezbični filmski festival. Pred desetimi leti je festival potekal v Kinoteki in tam je bilo petinsedemdeset odstotkov moških in petindvajset odstotkov žensk. Geji so hodili gledat tudi zelo težke in naporene filme. Dvorana je bila polna. Zdaj je na filmih – in vseh ostalih zadevah – vse manj moških, lezbijke pa so v porastu. To je lahko povezano z zaostritvijo socialnega položaja, ko se moški bolj skrivajo, si skušajo ustvariti kariero in zaslužiti veliko denarja. Ženske, ki so pa itak slabše plačane, imajo slabša delovna mesta, če jih sploh imajo, ali pa se s tem problemom ne ukvarjajo toliko, imajo z razkritjem manj težav. Tudi na paradi je več žensk. In v lokalih. Geji se dosti bolj skrivajo. Tudi mladi. Njihov edini način komuniciranja je skoraj samo še internet, ki garantira anonimnost ali virtualen seks, manj pa je druženja, sploh pa občutka solidarnosti – ta je že tako ali tako propadel.

Pa se ti zdi ta prestrašenost gejev upravičena?

Ne, to je paranoja. Ampak tudi prej je obstajala paranoja. Zdaj se je skrila za neko novo filozofijo: danes je družba, po njihovem, menda tako svobodna, da ni pomembno, ali si gej ali si bi ali si hetero ali karkoli že si, glavno da si. Tega ni več treba izpostavljati, ni več treba hoditi na točno določena mesta, kjer je samo za »take«, ampak se lahko hodi kamorkoli in oni hodijo kamorkoli in se imajo menda fino. Kaj šele parade! Sam pa sem se naučil, da bolj ko si tiho, slabše je. Bolj ko se skrivaš, bolj te bodo tepli.

Je porast homofobije povezan tudi z večjo artikulirano stjo glbt aktivizma, ko so homofobi dobili bolj jasno tarčo?

Ne, konec osemdesetih je ideologija narekovala, da smo tudi mi za družbo sprejemljivi in ljudje na splošno niso smeli ali upali izražati svojega mnenja, ki bi odstopalo od mnenja politike in medijev. Z demokracijo so prišli do glasu vsi, od desnih do levih intelektualcev, od lopovov do navadnih avtomehanicov in kmetov, ki imajo ravno tako pravico reči, da je homoseksualnost svinjarija. Prej pa bi bilo to sramotno govoriti. Saj so bili posamezni negativni primeri, na splošno pa glasne homofobije ni bilo. (*Zunaj se zasliši cerkveno zvonjenje.*) Kot cerkev, ki ni imela glasu in ga zdaj ima, ter hoče biti povsod prisotna.

Je odkritost bolj problematična kot sama homoseksualnost?

Seveda, saj ti bo vsaka mama rekla: »A moraš o tem govoriti? Ti kar delaj, samo govoriti o tem pa res ni treba.« Kaj da bi o tem šele pisal. Pri nas je več ponudbe kot povpraševanja. Več je knjig, kot je povpraševanja, več je filmov, lokalov, dogodkov. Ljudje ne pridejo, ker niso čjejo javnosti. Majhnost v številu in majhnost v glavah se nista spremenili, pa naj se režim spremeni še tolikokrat. Zanimiv pokazatelj je, da niti gejevske prostitucije nimamo. Kakorkoli raziskuješ, prideš le do tega, da najdeš samo neke bedne amaterje, ki nimajo pojma o ničemer, cene bi imeli pa kot v New Yorku ali San Franciscu.

Kako se je bilo tebi izpostaviti skozi glbt aktivizem?

To se je videlo že preko moje literature. Najprej preko poezije, kar so kritiki tudi opazili.

Potem sem začel delati, nikoli nisem z nikomer razčiščeval, saj nenazadnje nisem bil več rosn mlad in od nikogar odvisen.

S kom si takrat največ sodeloval?

Ko sem pred kakimi dvajsetimi leti prišel, je bil gonilna sila Magnusa in *Gayzina* Boris Pintar. Ki je potem kmalu nehal. Pri ženskah pa Suzana Tratnik in Nataša Sukič. Nataša je kar nekaj časa delovala pod psevdonimom, šele dosti kasneje je nastopila z obrazom, imenom in priimkom. Sploh so bili na začetku problemi in sem bil kar nekaj let edini, ki sem se pustil snemati za TV. Šele s prihodom Legebitre so se pojavili novi obrazi. Tudi med publiko se zdaj najde več pogumnih z obrazi.

Pred kratkim si rekel, da so slovenski geji dvakratni hendikepirani: ker so geji in ker so Slovenci. Kaj jih bolj hendikepira?

Se bojim, da bolj to, da so Slovenci (*smeh*). Saj ne prikrivam, da imam o Slovencih povedati ogromno slabega. Geji so celo boljša plat Slovencev. Gotovo pa lahko o njih več povem, ker jih najbolje poznam. Ko greš kam daleč, ljudi ne poznaš toliko in zato lažje prideš skozi. Tudi naši grejo radi v tujino, ker je tam tako fino in tako lušno in vsi so tako fini in sploh.

In nihče jih ne pozna.

Ne vem, če je to res tako pomembno, ker gre v resnici za drugačno atmosfero. Velja tudi miselnost, da so tukaj vsi obupni in z nikomer nič ni. In žal velikokrat tako tudi v resnici je.

No, ja, ampak so tudi ljudje, ki v Sloveniji nikoli ne upajo na eno »tistih« mest, v tujini pa doživljajo pravi razvrat.

Ja, no, to je pa logično. Saj taki so tudi v tujini. A kot sem že rekel, že mi smo v komunikaciji drugačni s tujci, drugače se obnašamo v tujini, drugače jih vidimo. Če poenostavim, ko v tujini vstopimo v gejevski disko, v nas zasije sonce, ko pa vstopimo v Štirko, nam pade mrak na oči (*smeh*).

Kako pa je s tem zloglasnim »getom«? Kdo se ga boji in kdo ga ustvarja?

Ne vem, kaj geto sploh je. Jaz temu rečem, da se ustvarja notranja infrastruktura, torej lastne organizacije, lasten časopis ... Seveda en časopis mora biti – je o tem sploh treba razmišljati? Strejti so vedno govorili, tudi intelektualci, da zakaj pa mora biti nek poseben časopis, da je to getoiziranje, da bi bilo lahko vse to razpršeno pa različnih časopisih. Ja, pa zakaj bi bilo razpršeno? Geji se lažje orientirajo, če je vse v enem časopisu, zakaj bi jih kupovali deset, da bodo vse informacije zbrali skupaj. To so enostavne in zelo praktične stvari. Tudi zato sem

vztrajal na posebnem filmskem festivalu, ko so govorili, da so lahko filmi tudi na Liffu. Podobno je z Lambda in Vizibilijo: vse slovenske založbe v teh letih niti pod razno niso izdale toliko naslovov s tako vsebino, kot jih je Lambda. Glede strahu: strejte moti ta notranja infrastruktura, sploh karkoli drugačnega od njih. Saj – zakaj je treba metati bombe v gejevski lokal? Zakaj? Ker je to nekaj drugačnega, ker ni njihovo. Najprej začnejo očitati, da je nekaj geto in da geta ne rabimo. Se pravi, ne rabimo filmskega festivala, posebnega diska, lokalov, založbe, ne rabimo ničesar, ker vas mi sprejmemo take kot ste, samo bodite tiho!

Ampak te kritike prihajajo tudi iz glbt krogov.

Vedno se najde kdo tak, ki prisega na svet strejtov in mu hoče ugajati. Meni pa se njihov svet dobesedno upira! Nekako mu ne pripadam. Vselej imam pred očmi, da s svetom upravlja peščica brezobzirnih bogatih belih heteroseksualnih moških.

Zakaj si svojo pesniško trilogijo naslovil z *Banalijami*, če pa gre za izrazito nebanalno poezijo, ki ne govori o banalnih stvareh?

Kako da ne? To so same banalne stvari.

Ne, gre za temeljne reči.

Ja, z drugega zornega kota so pa to zelo banalne stvari. Vse skupaj je banalno, kot je naše življenje in vse naše drame, ko jih, recimo, gledaš za nazaj. Zakaj smo se zaradi ne vem koga sekirali, saj nenazadnje zelo dobro in še bolje živimo brez tega in onega in tretjega, tam smo se pa nekomu metali pred avto, kričali, da bomo zanj umrli in kaj še vse. Čez leta se vse izkaže za zelo banalno in nepomembno, če že ne smešno.

Odnosi, ki jih trilogija opisuje, so izrazito težavni, življenje je strašno, strašljivo.

O teh pesmih je težko povedati kaj več, tako meni kot kritikom. Gotovo pa življenja ne vidim kot nekaj zelo lahkega. Ali pa odnosov. Bolj se nagibam k videnju sveta kot dokaj neuspešnega projekta. Vse milijarde ljudi so tudi nesrečen projekt, saj se da z njimi zlahka manipulirati. To je grozna ugotovitev. Še bolj, da je tudi moje videnje sveta zmanipulirano preko vsega, kar so mi kapljali na glavo od otroštva naprej. Ničesar trdnega in pozitivnega ni. Na kar se opiramo, so zasilne točke, neke trepetlike, ki nam dajejo iluzijo, da je v tem življenje le nekaj smiselnega. Tudi če smo z nekom v zvezi, je to iluzija, saj se taka zveza razdre in ti ta človek počne stvari, za katere ne moreš verjeti, da so sploh mogoče. Taka oporna točka je lahko tudi delo, ki tudi ni kaj dosti vredno.

V pesmi »Letala so bila nekaj magičnega« primerjaš lahkotnost ljubezni v otroštvu s tistimi »kasneje, dosti kasneje«, ko »so se ljubezni spremenile« in obležale v želodcu. Kdaj in kako se je zgodil ta prelom?

Eden večjih prelomov zame je bilo leto v Parizu, ko sem po eni strani bolj zaživel, po drugi strani pa spoznal zahodni individualizem, ki je bil drugačen od našega takratnega kolektivism. Drugo je bil vdor vojaškega nasilja. Nikoli nisem prenašal vojske. Letala pa so z vojnam na Balkanu dejansko postala bombniki.

Ampak v pesmi je bistvena vzporednica z ljubeznimi.

Enako je z ljubeznimi. V otroštvu sicer puščajo rane, a te rane so lepe, spominjamo se jih z dobrim občutkom. Kasneje smo bolj občutljivi in te rane so bolj grobe. Globlje.

Večkrat pišeš o tem, kako takrat, ko bi z nekom moralo biti najlepše, najbolj boli.

Gre za problem užitka, ki bi trajal. Kar je nemogoče. Tudi teorija je vedno svarila pred zapadanjem v strasti. Vse je treba jemati z mero. V vsakdanjem govoru ljudje včasih rečejo, da imajo nekoga tako radi, da bi ga požrli. Tu gre za željo po tem, da bi se z nekom spojili v seksualnem aktu. Seksualni užitek sicer začasno zadovolji, ampak vedno hočeš več. Zato zlasti geji radi zapadejo v nedovoljene droge, ki povečujejo ali podaljšujejo ta užitek. Za strejte je seks tudi način razmnoževanja. Geji pa samo uživajo in zato jih strejti ne marajo. Čeprav nove generacije gejev hočejo biti take kot so strejti, a to so že druga vprašanja.

Pri branju tvoje poezije nisem imel občutka, da je ta bolečina vezana samo na seksualnost. Malo si se mi izognil.

Nisem se izognil. Boli minljivost ...

... zavedanje, da to ne bo trajalo – ampak najbrž ne samo seksualni užitek.

Tudi človek, bližina, lepota, jaz ...

Zato ta beg v pozabo?

Ja, saj tudi tukaj prevladujoča religija uči, da je ta svet nekaj prehodnega, da je treba potrpeti. Priznava, da tukaj trpimo, ampak tisto lepo življenje bo po smrti, v raj.

Saj. To šele pride.

No, in potem se čudiš, če jaz pravim, da je ta svet grozen, saj še cerkev govori, da na tem svetu trpimo. Ampak potrpijo vendar do smrti, ker potem se nam bodo odprla vrata v raj. Jaz pa ne bi ravno toliko časa čakal oziroma ker nisem veren, grem že prej malo v raj.

Zadnja proza je bila *Zgubljena zgodba* (2001).

To so ljudje vzeli zelo zares. Ogromno ljudi je spraševalo, kako je s temi zapiski, in če se mi je njihov avtor že javil. Uvodni zapis pa hoče

malo drugače povedati le to, da je »vsaka podobnost z resničnimi ljudmi in dogodki zgolj naključna«. Šlo je za obrambo, saj bi se v knjigi lahko prepoznalo veliko ljudi, in bi me kdo hotel tožiti. In res so se javili povsem neznanji ljudje, ki so se v knjigi prepoznali, in so me hoteli prepričati, da so to oni.

Kako pa izbiraš avtorje, ki jih prevajaš? Velikokrat je v tej zvezi govor o temnih straneh gejvstva in seksualnosti (npr. Dustan, Guibert).

Konvencionalne zgodbe mi niso kaj pretirano všeč. V Lambda vključim tudi kakšno knjigo, ki se mi zdi preveč konvencionalna ali lahka, praviloma pa zagovarjam zahtevnejše knjige in na festivalu zahtevnejše filme. Knjige izdajam za manjši krog bralcev, ki iščejo nekaj več. Seveda pa so mi avtorji, kot sta Dustan in Guibert, blizu. Saj njuna literatura je podobna moji.

Najbrž ti je poznan pridevnik »mozetičevski«?

Ne. Prvič slišim.

Za filme, literaturo ...

Res? To pa najbrž uporabljajo intelektualci, ki so med geji v zelo majhnem številu.

Verjetno pa se ti zdi, kaj bi ta beseda pomenila.

Ja, ja, temno plat njih samih (*smeb*). Name se navadno nihče ne obrne. Kritike pridejo do ljudi okrog mene, meni pa nikoli nihče nič ne reče.

Deluješ nedostopen.

Nedostopen sem se naučil biti v K4, ko sem bil programski vodja in sem moral paziti na redarje, na strejite, na geje, ki so imeli svoje ekscese (logično, geji, ki živijo skrito, so v takem skitem getu ekscesni). Takrat sem okrog sebe ustvaril zid, ker sicer bi lahko poslušal samo to, kako glasba ni dobra, kako sekret pušča in tako dalje. Glasu ljudstva itak ne moreš poslušati, saj ljudstvo, milo rečeno, ni kaj prida.

V teoriji in kritiki se dosti govori o gejvski estetiki in senzibilnosti. Ti si v nekem intervjuju rekel: »Če se senzibilen, si senzibilen, če si trot, si pa trot.« Ali to pomeni, da te gejvske senzibilnosti ne priznavaš?

Jo, seveda jo. Absolutno. Ampak je zelo prefinjena. Recimo na fotografijah ali reklamah lahko začutiš neko gejvsko prisotnost, čeprav ni nič eksplicitnega. To se čuti. Ta parola političnega aktivizma, da so vse ljubezni enake ... Mislim, da to ni tako. Ljubezni med moškim in žensko, žensko in žensko ter moškim in moškim so nekaj povsem drugačnega. Sam sem še iz generacije gejvskega pogleda na svet, ki še iz sedemdesetih let za sabo nosi ideologijo hipijevstva in novega pogleda na svet, ki na primer niti pod razno ne razmišlja o družinah, niti stalnih partnerjih. Tedaj so hoteli geji ustvarjati nov svet, zlasti brez nasilja in vojn. Svet je bil preplet užitkov in lepega itn. Morda tudi iz tega časa vlečem prepričanje, da spol in spolna usmerjenost izrazito določata pogled na svet.

Nekoč pa si rekel, da gre pri teh odnosih za iste stvari.

Problemi so isti, to je res. Ampak vprašanje je, če niso to tisti problemi, ki jih vlečemo iz heteroseksualnega sveta, ker smo tako naučeni. Smo heteroseksualni geji.

Govoriva o znameniti heteronormativnosti?

Ja, naučeni smo odnosa do zvestobe, zaupanja itn. Zato se pojavljajo isti problemi. Sam sem precejšen tradicionalist. Nikoli nisem zagovarjal kakšne strašne promiskuitete, a življenje je bilo včasih vseeno malo bolj zanimivo in živahno. Kot organizator Roza diska sem imel probleme, ker so v straniščih in veliko seksali. Da bi se pa danes seksalo po straniščih v K4, ali sploh kjerkoli, to bi bil že čudež.

Daljši intervju z Branetom Mozetičem lahko preberete na www.narobe.si.

Zgodilo se je pred ...

5

.leti

Decembra 2003 je Brane Mozetič za zbirko *Banalije* dobil Jenkovo nagrado. Predsednica žirije Vida Mokrin-Pauer je ob podelitvi dejala, da se nas Mozetičeve pesmi dotaknejo z »odprto prizadetostjo, ki jo avtor izpostavlja kot človek, kot gej, kot čustveno, seksualno, moralno in umetniško bitje«.

10

.leti

Na 14. dnevih gejvskega in lezbičnega filma novembra 1998 predvajajo prvi GLBT dokumentarec, ki je nastal v slovensko-nizozemski koprodukciji »Čisto srečen, kakršen sem«. Avtorja filma sta Miha Lobnik in Klaus Müller.

15

.leti

Decembra 1993 izide prva številka gejvskega časopisa Keke©. Ob izidu buri duhove ima časopisa – nekateri se sprašujejo, če avtorji želijo sporočiti, da je bil Kekec gej. Urednik Tomaž Škorjanc pojasni, da se časopis imenuje Keke, © pa pomeni copyright.

20

.leti

Decembra 1988 v Teleksu objavilo lezbofobičen članek Alenke Štebe »Jaz sem za konkretno« o prvem *Tednu lezbičnega filma* v Galeriji Škuc. Avtorica se že v uvodu distancira od lezbištva, saj zapiše, da je njej »všeč postaven in duhovit dedec, ne pa dobra babnica«, hkrati pa je razočarana, ker lezbičke nanjo niso »'navalile kot mutavi na telefon!',«, hkrati ji niso »izza vogalov pohotno migale z jeziki« in je zgrabile »za zadnji del 'mojega veličanstva'«. O tednu filma ne pove ničesar.

Anamarija Šporčič
zhmuxel@yahoo.com

*Biseksualci
vseh dežel,
združimo se!*

Angeli iz nekje vmes

Bisexuality immediately doubles your
chances for a date on a Saturday night. –
Woody Allen

I wish. – Anamarija Šporčič

Ljudje pogosto gojijo nekakšno obsesijo z dvojnostjo in komplementarnostjo. Radi imajo protipomenke, nasprotja, pendante, kakorkoli jih že imenujemo, in vse se odvija v pari. Noč in dan, črno in belo, versko in posvetno, homo in heteroseksualnost. Potem pa v ta lepo urejeni svet med seboj kompatibilnih predalčkov kot bitja z drugega planeta pademo mi. Ne tiči ne miši, ne geji ne strejti, ampak »dvospolno razpoloženi«, kot nas lepo pouči stari Slovenski pravopis (1962), ali »obojespolni«, kot nam pravi novi (2003). Kaj pa zdaj? Najbolj očiten in pričakovan odziv »dvojnostnega« človeka, ne glede na njegovo spolno usmerjenost, je seveda popolno zanikanje obstoja česa tako nenavadnega, neprimernega in nepojmljivega kot je biseksualnost. Prav tako prikladno razmišljanje je tisto o biseksualnosti kot prehodni fazi med dvema usmerjenostima, da se tako človek lažje privadi na to, da je pravzaprav gej ali lezbijka. Kaj pa, ko bi se enkrat za spremembo zgolj za trenutek posvetili tisti skrajno absurdni hipotezi, ki predpostavlja, da biseksualnost obstaja (tudi) kot ločena spolna usmerjenost in da biseksualci živijo med nami? Bi šlo?

Biji, bipsiči, biatlanci in dvocevke

Biseksualnost je precej kompleksen pojem, ki ga je nemogoče razložiti v enem stavku. Morda bi najbolj prav prišla obravnava v slogu Radovednega Tačka, ki je otrokom vedno pokazal vse pomenne določene besede. V našem primeru gre seveda za precej bolj abstraktne stvari, saj je pojmovanje spolne identitete odvisno od marsičesa. Že takoj naletimo na problem, ki ga pri drugih spolnih usmerjenostih ni oziroma se pojavlja v manjšem obsegu. Nekateri spolno usmerjenost pogosto enačijo z obnašanjem, kar je pri gejih, lezbijkah in heteroseksualcih ponavadi celo legitimno. Pri tem seveda pozabljajo, da so bistvo spolne orientacije občutki oziroma privlačnost, in ne sama dejanja. Nekdo je lahko gej, vendar živi v celibatu.

Pri biseksualcih je takšno pojmovanje še bolj problematično, saj

predpostavlja, da imajo biseksualci odnose z obema spoloma, kar večinoma seveda drži, vendar pa vodi v razne stereotipe o promiskuiteti in hkratnim razmerjem z obema spoloma. Bržkone je tako nastal tudi tisti bizarni mit o tem, kako biseksualca nikoli ne more zadovoljiti le oseba enega spola. Vse to seveda lahko drži za kakšnega biseksualca, prav gotovo pa ne za vse.

Anamarija Šporčič
zhmuxel@yahoo.com

S Sekumadyjem
Condéjem
o biseksualnosti

»Slovinci
so zaplankane živali«

Seku ali Mady, kot ga kličejo prijatelji, je pravi pravcati sodobni *uomo universale*. Mladeniča se morda spomnite kot voditelja katere izmed oddaj na TVS, ali pa kot igralca, režiserja, pesnika, pisatelja, novinarja, preva-

Najbolj preprosta definicija biseksualnosti je, da nekoga (spolno) privlačijo osebe obeh spolov, pri tem pa ni pomembno, ali ga kateri spol privlači bolj ali manj in kakšno je število ljudi posameznega spola, s katerimi je bil v spolnem razmerju. Ta definicija seveda ponuja veliko svobode in odpira vrata tako imenovanim trendovskim biseksualcem in bi-radovednejšem (*bi-curious*), ki pa se jim imamo verjetno zahvaliti vsaj za to, da se o biseksualnosti končno nekoliko več govori in piše.

Od 1 do 5

Druga posebnost biseksualnosti je, da osebe obeh spolov niso nujno enako privlačne vsem. Eden prvih resnih raziskovalcev človeške spolnosti, Alfred Kinsey, je človeško seksualnost razporedil na lestvico od 0 do 6, na kateri 0 predstavlja heteroseksualnost, 6 pa

homoseksualnost. Biseksualnosti pripadajo vse vmesne točke, ki predstavljajo 5 različnih »stopenj« biseksualnosti, čeprav nekateri trdijo, da jih je še mnogo več. Zanimivo je, da je le malo biseksualcev obkrožilo številko 3, ki pomeni enakovredno privlačnost moškega in ženskega spola. Mimgrede, W.H. Masters in V.E. Johnson v svojih študijah te »trojkarje« pojmujeta kot ločeno skupino, ambiseksualce. Večina Kinseyjevih biseksualnih respondentov pa se je raje odločila za številko, ki je na lestvici bližje homo in heteroseksualnosti. Nemogoče je ugotoviti, ali je šlo v tem primeru morda zgolj za željo po pripadnosti eni od bolj ustaljenih ali »normalnih« spolnih usmerjenosti, ali pa je raziskava pokazala dejansko stanje. Vsekakor se pogosto zgodi, da biseksualce bolj privlači en spol, nikakor pa to ne pomeni, da bo tudi bodoči življenjski sopo-

tnik tega spola. Spol je pri biseksualcih pač zanemarljiva kategorija, zato niso redke niti veze s kralji in kraljicami preobleke ter transeksualci.

Biseksualni klozet

Nagibanje k homo ali heteroseksualni identiteti seveda ni nič novega in se še vedno masovno prakticira zaradi svoje praktičnosti. Biseksualni *coming out* je še vedno redkost, saj ga redko kdo jemlje resno. Geji in lezbijke ti zabrusijo, da že enkrat priznaj, da si eden izmed njih, strejti pa ti v najboljšem primeru odsvetujejo to »eksperimentiranje« in ti priporočijo kakšnega »dobrega dedca« oziroma »babo«. Tako večini ne preostane drugega, kot da se v družbi identificira glede na naravo svoje trenutne veze, glede na spol trenutnega partnerja. Na ta način seveda človek izgleda kot velik

neodločnež, ki ves čas menja strani. Mar ni to precej podobno razmišljanju, ki bi ga bil deležen kot deklarirani biseksualec?

Težavo predstavlja tudi pojmovanje biseksualnosti kot samostojne spolne identitete. Tako rekoč vedno, ko sem predavala o biseksualnosti, se je na koncu dvignila vsaj ena roka in glas je vprašal: »Ampak če bi imela zdajle punco, bi bila pa lezbijka, kajne?« Ne. Bila bi biseksualka v lezbičnem razmerju. Še vedno bi me privlačila oba spola, vendar bi bila v vezi le z enim. Kar pa zopet ne pomeni, da bi trpela zaradi odsotnosti moških, kot si le-ti radi umišljajo. Prav nepoznavanje biseksualnosti vodi v precej absurdne strahove. Nekdo mi je nekoč dejal, da noče fanta biseksualca, ker »pri tipih bi še lahko kaj naredil, ker je to moje področje, če bi ga začela pecat bejba, pa sploh ne bi vedel, kaj

jalca, pravljičarja, promoterja afriške kulture in še bi lahko naštevali. Biseksualci ob tem z veseljem ugotavljamo, da je poleg vsega naštetega tudi »naše gore list«.

Junija si se nam predstavil kot voditelj Parade ponosa. Si kaj okleval preden si sprejel povabilo organizatorjev?

Za vodenje sem se odločil sam med gledanjem tistih famoznih *Trenj* s Simono Weiss in še z nekaterimi pametnimi ljudmi, ki so govorili razno razne nebuloze o družini. Nisem mogel verjeti, kakšne neumnosti govoriijo in tako

ni bilo potrebno, da me organizatorji prepričujejo. Vodenje parade mi je bilo v veselje in tudi v nekakšen upor.

Si imel po Paradi ponosa kakšne težave?

Ne, nikakršnih. Vse ljudi, ki bi znali kakorkoli tečnariti v zvezi s tem, sem že prej opozoril, da bom to pač naredil, pa če jim je prav ali ne.

Po paradi je bilo kar nekaj neumestnih komentarjev tipa »zakaj je pa strejt vodil prajd«.

To je seveda že v osnovi napačno vprašanje in napačno izhodišče. Verjetno prihaja predvsem od tistih aktivistov, ki spominjajo na desetletne otroke, ki se ure in ure derejo in potem že pozabijo, zakaj so se sploh začeli dreti. Strejti na paradi pravzaprav pomenijo uspešnost v boju. Če se boriš zaradi boja samega, je to en sam larpurlartizem in je povsem vseeno, kje organiziraš parado. Lahko se vsi zberemo v neki hali in objokujemo svojo usodo, se zgražamo nad tem, koliko ljudi je bilo pretepe-

nih in potem gremo domov ali se zapijemo v kakšnem čošku. Kar se tiče pomembnosti spolne usmerjenosti voditelja, se mi pa močno dozdeva, da voditelj ponavadi vodi z usti in ne s spolovili, tako da je razkritje spolne usmerjenosti v tem primeru povsem irelevantno.

V čem se biseksualno razkritje razlikuje od lezbičnega ali gejevskega?

Za tiste, ki tega ne sprejemajo, tudi *coming out* ne spremeni ničesar, ker bodo še vedno zatrjevali, →

naj, pa še opazil verjetno ne bi tako hitro.«

Bifobija

Zanimivo je, da se istospolno usmerjeni in heteroseksualci zelo redko strinjajo glede česar koli, da o samih gejih in lezbijkah med seboj sploh ne izgubljam besed. Zadnja leta pa je videti, da so se le zedinili o eni stvari – biseksualcih. In predvsem o tem, da jih ne marajo. Tukaj sicer nastopi nekaj nasprotujočih si »filozofskih smeri«. Prva pravi, da biseksualci dvakrat več seksajo in se imajo oh in sploh super. Zato jih ne maramo. Druga pravi, da so vsi biseksualci pravzaprav latentni homoseksualci, ki se bojijo izraziti svojo pravo

spolno usmerjenost. Zato jih ne maramo. Tretja trdi, da so biseksualci bolj promiskuitetni kot drugi, zato so poleg vseh drugih grehov zaslužni tudi za prenos virusa HIV z gejevske na heteroseksualno populacijo. Zato jih ne maramo. Takšnih in drugačnih neumnosti je še na tone, od tega, da imajo heteroseksualci biseksualce za tako rekoč enake gejem in lezbijkam, pri slednjih pa je situacija, kajpak, obratna. Edini način boja proti bifobiji je, da sami sebe najprej prepoznamo kot biseksualce, to sprejmemo kot legitimno spolno usmerjenost in o njej poučimo svojo okolico. Pot pred nami pa je še dolga, zato je: Biseksualci vseh dežel, združimo se!

da gre zgolj za fazo. Hecno je, da doživljamo pravzaprav dvojno nesprejemanje. Na eni strani strejti pravijo, da je to le faza, na drugi strani pa geji vztrajajo pri tem, da si lahko le eno ali drugo, ne moreš pa biti nekje vmes. Meni zelo dobro uspeva biti nekje vmes, čeprav izjeme morda potrjujejo pravilo (smeh). Ni pa biseksualni *coming out* tak šok za družbo, ker ga marsikdo vzame kot neke vrste zaje-bancijo. Ah, saj ne veš, to je samo faza, saj nimaš pojma, se boš že še odločil in pristal na eni ali drugi strani. Jaz pa prav lepo uživam na tej »vmesni strani« in ne vem, zakaj bi moral prestopiti na eno ali na drugo.

Kako ti razumeš biseksualnost? Kaj ta pojem po tvoje pravzaprav obsega?

Zelo me zabava zbadljivka, da naj bi bil biseksualec nekdo, ki bi, pa ne more, čeprav je to pravzaprav povsem drugotnega pomena. Mislim, da je sama definicija biseksualnosti čisto na neki čustveni ravni, torej da te na ulici lahko zme-

de tako lepa ženska kot lep moški. Pri tem ni pomembno, kako to potem izživljaš, ali simetrično spiš z enakim številom žensk in moških na mesec ali kaj podobnega. Najprej gre za čustveno platformo, šele potem pride na vrsto seksualna. Biseksualnost zame torej pomeni, da tako moški kot ženske zamajajo tvoja tla pod nogami.

Alfred Kinsey je različne spolne usmerjenosti razporedil med 0 in 6, kjer biseksualnost obsega številke od 1 do 5. Se najdeš na tem kontinuumu?

Rad si domišljam, da sem tako poseben, da ne padem v nobeno izmed teh sfer, ocen in statistik (smeh). Lahko bi se našel v vseh petih stopnjah, odvisno od dneva. Mislim, da skorajda ni biseksualca, ki bi lahko rekel, da je na neki točno določeni stopnji. Sam se včasih zafrkavam, da imam ta mesec moški ali ženski mesec. Geje in strejte je verjetni lažje uvrstiti na točno določeno točko. Že to, da si nekje v sredini, pove, da se ta razteza od enega radija do drugega.

Kwa pa je to za ena zastava?

Foto: MaryMactavish

Zastava biseksualnega ponosa je nastala leta 1998 kot odgovor na poplavo prepoznavnih simbolov gejev in lezbijk. Oblikoval jo je Michael Page, ki je združil že prej pogosto uporabljane barve biseksualne skupnosti in s tem želel povečati vidnost biseksualcev v

GLBT skupnosti in širše. Rožnata barva naj bi predstavljala homoseksualnost ali ženski princip, modra heteroseksualnost ali moški princip, vijolična pa predstavlja biseksualnost oziroma tiste, ki ljubijo tako moške kot ženske. ➡

ga. V nasprotnem primeru bi to pomenilo, da sem, kadar sem z žensko ali z moškim, pravzaprav na skrajnih mejah te lestvice. Biseksualci tako zavzemamo ne samo vmesne stopnje ampak dejansko kar celotno lestvico.

Kateri je najbolj zabaven ali nenavaden odziv, ki si ga kdaj izkusil v zvezi z biseksualnostjo?

Ponavadi so reakcije bolj tihe, morda v obliki pogledov. Zanimivo je, da v družbi, v kateri si, pa naj bo to družba gejev ali strejtov, ne dobiš potrditve za svoje izkaze preferenc. Ko gre na primer mimo čudovit moški in si v gejevski družbi, temu sledi skupinski »uau«, če pa pride mimo čudovita ženska, si v tem »uau« nekako osamljen in ne moreš tega z nikomer deliti, si izmenjuje priki-mati ali kaj podobnega (smeh). Marsikdo pa tako ali tako samo zamahne z roko in odpravi biseksualnost kot fazo, pozo, ki pritiče umetniku. Ne vem, kako lahko nekateri tako intimno stvar enači-

jo z željo po pritegovanju pozornosti. Pogosta so seveda tudi povsem tehnična vprašanja. Pa saj ni treba preveč domišljije, da si človek to predstavlja, mar ne? V takih trenutkih ljudem zablokira lastna spolna kreativnost. Sam sem prepričan, da bi se marsikdo prav dobro znašel v biseksualnem svetu, če bi si le dovolil to svobodo.

Kaj bi se moralo spremeniti, da bi biseksualna skupnost razvila lastno identiteto in se postavila na lastne noge, namesto uvrščanja zdaj k enim zdaj k drugim?

Nisem povsem prepričan, da ta potreba sploh obstaja. Mislim, da je čar biseksualnosti tudi v tem, da smo zelo odprti na vse strani. Vsak biseksualec bi se moral zamisliti, koliko se ga dotika prevladujoče mnenje, da je biseksualnost faza in da se mora opredeliti za eno ali za drugo stran. Moral bi sprejeti svojo spolno usmerjenost kot tretjo možnost, ki je čisto legitimna in popolnoma samostojna. ➔

Vox populi

Ker kot velika srečnica živim v udobnem mehurčku prijateljskega odobravanja, sem se podala v kruti resnični svet, da poizvem, kaj o biseksualnosti meni dobrohotni slovenski državljan. Potem ko je nekaj teh Janezov ob pogledu na diktafon in omembi biseksualnosti prestrašeno odkorakalo s Prešernovega trga, sem le našla nekaj sogovornikov. Rezultati so sledeči:

Biseksualci (sic), to so tisti, ki imajo radi moške in ženske, ne? Ampak to traja samo nekaj časa, ker so zmedeni in se šele potem odločijo za pravi spol. Če se odločijo za napačnega, jih je potrebno pa zdraviti, ne? **Marija, 63**

Biseksualci imajo več partnerjev kot heteroseksualci, ker lahko seksajo z moškimi in ženskami. Kar jim sicer čisto privoščim, ampak potem imajo verjetno tudi več spolnih bolezni. Se pa verjetno večina biseksualcev odloči za nasprotni spol, da ljudje potem ne mislijo, da so geji ali pa lezbijke. **Maša, 23**

Biseksualnost je spolna usmerjenost, tako kot hetero in homoseksualnost. Moj najboljši prijatelj je biseksualec, čeprav hodi v glavnem z ženskami, da ga ne bi imeli za pedra. Čeprav mene tudi to ne bi motilo, ker poznam nekaj gejev in so OK. **Žiga, 17**

Potem se odpravim še na Metelkovo, to zibel strpnosti in vseobsegajočega sprejemanja, ter pobaram nekaj nič hudega slutečih gejev in lezbijk, ki so vsi po vrsti želeli ostati anonimni.

Saj pomojem biseksualci ful ne hodijo sem, ker so bolj strejti pa to, pa se samo delajo, ker je biseksualnost zdaj in. Jaz ne bi hodila z biseksualko, ker bi jo ves čas pecali tipi in bi se mi to ful gabilo. **NN, 22**

Kaj vem, saj z biseksualci ni nič narobe, samo po mojem smo jim mi samo za seks in se potem raje poročijo s kakšno bejbo. Jaz sem enkrat hodil z enim biseksualcem in je bilo v redu, ampak večinoma so pa bolj kurbe. Mislim, promiskuitetni. **NN, 18**

Po mojem bi morali biti biseksualci bolj organizirani in se bolj zavzemati za svoje pravice. Trenutno so znotraj gejevskega in lezbičnega gibanja precej nevidni in potem ljudje o njih mislijo vse sorte, ker jih ne poznajo dobro. **NN, 27**

Zadnjič sem nekje prebral, da so angeli biseksualni. Samo ne vem kako, ker nimajo spolovil. **NN, 19**

Neizmerna ljudska modrost me tudi tokrat ni razočarala. O tem zadnjem bi bilo pa vsekakor vredno povprašati Škofovsko konferenco. Ob priliki.

Anamarija Šporčič

Kakšne izkušnje imaš z bifobijo? Kako razlagaš dejstvo, da je bifobija pogosto prisotna prav med geji in lezbijkami, ki so sami žrtve homofobije?

To je ta znana težnja k temu, da si z nami, ali pa proti nam. Ne vem, če bifobija kot taka dejansko obstaja. Če gejevska skupnost biseksualcem zameri, da partnerjev ne izbirajo zgolj med pripadniki istega spola, potem je to heterofobija. In obratno, če strejti ne sprejmejo tega, da spimo tudi z istim spolom, potem je to homofobija. Bifobija je torej neke vrste splošna fobija, ko ti nekdo zameri, da sploh s kom spiš (smeh). To, da je več bifobije ravno med geji, pa je verjetno zato, ker so geji bolj prepričani, da je biseksualnost le prehodna faza na poti do homoseksualnosti. Gejevska družba, čisto splošno gledano, bolj pogosto vrši ta pritisk, da naj se biseksualci že enkrat odločimo. Takrat jim povem, da sem pač »biatlonec«, ki ima oba športa enako rad (smeh) in čez čas večinoma spoznajo, da gre za legitimno čustveno stanje.

Se ti še vedno dogaja, da se Slovenci čudijo »ob spoznanju, da v 21. stoletju barva kože in sposobnost za govorjenje slovenske očitno nista korelacijsko povezani«, kot si nekoč dejal?

Slovenci so ene take zaplankane živali. In to lahko napišeš, to pravzaprav moraš napisati! Slovenci so kot neka čreda, zaprta v stajo, do katere tu in tam pride kak pastir in jim prinese novice iz zunanjega sveta. To se mi zdi prav neverjetno, še posebej za državo, ki je do pred kratkim vodila Evropsko unijo, po drugi strani pa je tako izrazito neodprta in zaplankana. Ljudem se zdi neverjetno čudno, da nekdo, ki je temnopolt, govori slovensko in pri tem niti ne pomislijo, da bi se ta človek morda lahko rodil v Sloveniji. Prav veliko se od moje izjave ni spremenilo, čeprav me zdaj morda ljudje bolje poznajo, vendar se mi še vedno dogaja, da me na banki, vlaku ali trgovini najprej ogovorijo v angleščini, ali pa mi kdo v obupni slovensčini maha z majico *Tu je Slove-*

nija in mi razlaga o tem, kako naj se poberemo tja, od koder smo prišli. V takih primerih si ponavadi najprej privoščim glasno popravljanje njihove slovnice in izgovorjave. Če si zaplankan in ne vidiš čez svoj zid, to ni moj problem. Mislim, da bodo Slovenci še nekaj časa ostali nevedna, zaprta čreda. Seveda ne vsi, nekateri so tej ograji pač bližje kot drugi, vendar je včasih prav res presenetljivo, kako je lahko tak narod obstal tako dolgo.

Delaš tudi kot novinar parlamentarnega programa. Koliko lahko politika vpliva na miselnost, vedenje in strpnost ljudi?

V nasprotju s prepričanjem ljudi, ki pravijo, da se jih politika ne tiče, je treba najprej poudariti, da politika vpliva na vse pore družbenega življenja. V času desničarske vlade smo slišali veliko o porastu nestrpnosti. Mislim, da pred tem ni bilo kaj dosti drugače, morda so bile stvari bolj diplomatsko zavite, izvedene z nekoliko več stila, potem pa so postale bolj kmečke,

bolj prostaške. Še vedno gre seveda za nestrpnost, spremeni se le način, kako se posreduje. Sicer pa odstotek nestrpnih verjetno ostaja kar enak. Če je nekdo prepričan, da je treba vse pedre pobiti, bo to v času leve vlade izražal malo bolj subtilno, v času desne pa mu je dovoljeno bolj očitno protestirati proti tej nadlogi in bo zaradi tega morda bolj fizično nasilen. Še vedno pa gre za eno in isto osebo, za eno in isto mentaliteto, za istega zarukanca. Čredni nagon je pri Slovencih neverjetno močan in vsaka čreda ovac ima raje, če so si med seboj čim bolj podobne, medtem ko črni ovac čreda ne prenaša najbolje. Vemo pa, na koga se volk najprej spravi.

Daljši intervju s Sekumadyjem Condéjem si lahko preberete na spletni strani www.narobe.si

Mitja Blažič
mitja_b@yahoo.com

Svetovna AIDS konferenca 2008, Mexico City

Action universal ¡Ya!

Je že tako, da se očitno valjam po zelo čustvenem obdobju svojega življenja, vendar bi tudi v času večje emocionalne stabilnosti z gotovostjo trdil, da je svetovna AIDS konferenca ena najbolj čustveno nabitih na planete. Mene je tako stikalo, da sem zaradi cmoka v grlu in zabasanih solznih kanalov komaj kaj izustil. Pa ne zaradi folklornega pomilovanja, ob katerem stari ponavadi nagnejo glave v desno in spustijo kak samaritanski vzdihljaj, ne! V meni ni fermentirala usmiljenost ali prizadetost zaradi milijonov mrtvih, sirot, vdov, umirajočih in hirajočih. Številke s šestimi ničlami me v vsej svoji nedojemljivosti prej pustijo hladnega. Ne! V meni je vrelo ob zaznavi tolikšne energije, tolikšne volje premagati pandemijo, tolikšne želje živeti, da me je bilo sram sleherne sekunde jamranja in samopomilovanja. 23.000 aktivistk in aktivistov, HIV pozitivnih, predstavnikov in predstavnic stroke, politike, estrade, industrije, prostovoljk in prostovoljcev iz 180-ih držav, tako rekoč koncentrat volje človeštva, vse to že mora nekaj premakniti v človeku. Ne v enemu človeku, v vsej pričujoči civilizaciji. Letošnja 17. svetovna konferenca o AIDSu v Mexico Cityju pa ni bila presežna zaradi tega naboja volje in neustavljivega zagona, zaradi tega neusahljivega in neuničljivega upanja, ki je homo sapiensu očitno imanentno. Ta energija tako ali tako seva z vsake AIDS konference. V nekaterih

drugih elementih je bil letošnji svetovni forum, kjer se stikajo svetovi okuženih, aktivistov, javnega zdravstva, politike, stroke in farmacevtske industrije presežen.

Začelo se je že na predvečer otvoritvene slovesnosti z množičnimi demonstracijami proti homofobiji in diskriminaciji HIV pozitivnih in obolelih za AIDSom. Na tisoče se nas je zbralo pri zlatem angelu neodvisnosti na glavni ulici Reforma sredi 18-milijonskega mesta. Kakšni simboli! Korakali smo do starega jedra, združene sile, v znak upora proti diskriminaciji, homofobiji in izključevanju, ki so največkrat razlog, da okuženi s HIVom in oboleli za AIDSom niso deležni ustrezne preventivne oskrbe. Da so žrtve nasilja, da je mnogim onemogočen dostop do zdravljenja, kar neizbežno vodi v smrt. Prva takšna mednarodna protestna akcija dan pred začetkom konference je bila dobra potnica.

Potem smo na pompozni otvoritveni slovesnosti v Auditoriu Nacional slišali mehiškega predsednika izreči besedo homofobija. Še mehiški aktivistke in aktivisti niso vedeli, ali se je Felipeju Calderonu zmešalo ali pa je bil na novem tečaju govorništva. Ker možnost, da je lekcijo razumel, ne pride v poštev. Posebno, ko govorimo o desničarju in konservativcu. Vendar jo je izrekel, besedo na H, in ni ga pokosila božja palica. In mediji so to povzeli in javnost je sli-

šala, da homofobija pač ni več kul. In to je dobro. To pa seveda še ni vse.

V centru Banamex se je vsak dan začel s plenarno sejo ob 9. uri. Od enajstih dopoldan, vse do pol devetih zvečer, je potem vzporedno potekalo tudi po deset sej, predstavitev, predavanj, diskusij, delavnic in ostalih dogodkov. Program je bil pravcati špeh, obsegal je več kot štiristo strani, zato je posameznik v najboljšem primeru lahko obiskal le pet aktivnosti na dan, pa če se je še tako razčvetril.

Končno plenarna seja o MSM

5. avgust, drugi dan konference. Na odru jutranje plenarne seje je za govornico stal dr. Jorge Saavedra, direktor mehiškega nacionalnega HIV/AIDS programa, ki ima številne zasluge za razvoj preventivne in kurativne moških, ki imajo spolne stike z moškimi (MSM) v Mehiki. Na prsih se je svetil mavrični trikotnik. Začel je z besedami: »Končno plenarna seja o MSM!« In v dvorani se je razlegel gromek aplavz. Prva plenarna seja o MSM! Zgodovinsko! 17 konferenc je bilo treba čakati, da je bil končno prebit zid molka o MSM. Še nikoli na konferenci ni bilo toliko slišati o MSM kot letos. Dr. Saavedra je plenarno predstavitev svojega referata zaključil s coming outom, možu se je zahvalil za vse

potrpljenje v tednih priprav na konferenco.

Prvič v zgodovini svetovnega srečanja se je zelo odprto in poudarjeno razpravljalo tudi o transpolnih osebah ter o seksualnih delavkah in delavcih. Močan glas so imeli mladi, ženske, socialno šibki, intravenozni uživalci drog, predstavniki domorodcev in migranti. Predvsem pa smo letos slišali jasno in glasno obsodbo homofobije, transfobije, ksenofobije, seksizma in diskriminacije vseh vrst. In jasno in glasno zahtevalo: univerzalno dostopnost do preventivne in zdravljenja za vse zdaj!

Slogan letošnjega svetovnega srečanja je bil namreč *Universal Action Now – Action Universal ¡Ya!* Geslo skuša ubesediti globalno prednost ciljem: narediti HIV/AIDS preventivo, testiranje, zdravljenje, nego in podporne servise dostopne vsem, ki jih potrebujejo. Članice Združenih narodov – tudi Slovenija! – so se leta 2001 zaobljubile, da bodo do leta 2010 naredile konkretne korake, da bi zausstavile in obrnile trende globalne

Annie Lennox kaže sliko HIV pozitivne afriške deklice pred in potem, ko je dobila zdravlila

epidemije. Vendar je žal do uresničitve teh ciljev še zelo daleč. Na svetu je namreč po ocenah UNAIDSa 33 milijonov ljudi okuženih z virusom HIV. Dobra (sict) novica je, da se jih kar tri milijone v revnih državah zdaj zdravi s protiretrovirusno terapijo in da ta številka narašča. Vendar se jih še vedno na vsaka dva nova človeka, ki sta deležna zdravljenja, pet na novo okuži.

Globalna vas

Če je bil ogromni konferenčni Ceter Banamex bolj formalno stičišče bork in borcev proti kugi 20. in očitno tudi 21. stoletja, je bil orjaški paviljon v neposredni bližini predvsem neformalni univerzum AIDS skupnosti: nevladnih, humanitarnih, človekoljubnih organizacij, aktivizma, HIV pozitiv-

nih in široke javnosti. Vrata Global villagea so bila odprta za vse, tudi za zunanje, ki v prostore Banamexa niso smeli. V vasi je prekipelo od energije, veselja in čiste, z lakomnostjo nekontaminirane energije. Pot od konferenčnega centra do Globalne vasi je bila okrašena z listi, na katerih so bila imena držav, ki HIV pozitivne migrante vračajo v matične države. Pogosto v smrt, saj tam zaradi revščine ali stigme in diskriminacije ne morejo do zdravljenja. 80 jih je po vsem svetu, med njimi Madžarska in Bolgarija od nam bližnjih, od »demokratičnih« pa ZDA.

Hipokrizija

Forum je v svojem jedru razkril tudi nekaj kontraverznosti. Sofinancirala ga je farmacevtska indu-

strija, prav tista, ki z visokimi cenami zdravil onemogoča univerzalno dostopnost, prav tista, od katere je odvisen razvoj protiretrovirusne terapije. Gre za naporno in kontradiktorno partnerstvo in to so predstavniki farmacije v Mexico Cityju dobro začutili. Popolnoma jasno je bilo tudi, da je AIDS gospodarsko in politično vprašanje, ki ga svet rešuje na krstah milijonov umrlih in hrbtih milijonov trpečih. Če ne bi bilo tako, bi AIDS premagali že pred leti.

In doma?

Konference se je udeležilo tudi 9 posameznic in posameznikov iz Slovenije. Tam smo bili predstavniki DIHa, ŠKUCa, IVZja, Infekcijske klinike, Radia Slovenija in farmacije. Žal nihče od prisotnih ni aktivno prispeval h konferenčnemu programu, kot je bilo to v navadi v prejšnjih letih. Simptomatično. Če je namreč kurativa pri nas zgledno urejena in je vsak HIV pozitiven deležen takojšnjega sodobnega zdravljenja, je preventiva povsem nazadovala. Ministrstvo za zdravje prispeva za vse

programe HIV/AIDS preventive 30.000 EUR (!) letno. S tem drobižem sofinancira 3 preventivne programe za MSM. Splošne preventivne kampanje ni, strategije ni, spolna vzgoja v šolah je izjemno pomanjkljiva. In to je ob podatku, da je bil osrednji poudarek svetovnega srečanja prav preventiva, skrb zbudajoče. Ko dodamo še podatek, da število HIV pozitivnih v Sloveniji v zadnjih letih, kljub relativno nizkim številkam, narašča – lani je bilo 36 odkritih okuženih, letos pa bomo to številko po podatkih stroke gotovo presegli –, nas lahko že pošteno skrbi. Če pristavimo še dejstvo, da je večina okuženih prav MSM, potem je jasno, da ne bomo stali križem rok. Čas do prihodnje svetovne konference, ki bo leta 2010 na Dunaju, je torej nujno izkoristiti za odpravo teh resnih pomanjkljivosti. Energija in volja je po mehiški petdnevni izkušnji visoka. *Universal action now!*

Mitja Blažič

mitja_b@yahoo.com

Homokonzerva na internetu

In boginja je rekla: »Bodi homokonzerva!« Ne samo rekla, celo knjigo (mi) je prevedla, mi vkrojila svečano, ta kmašno republikansko uniformo in me precej grobo stlačila vanjo, da sem bil videti kot nabrekla zrolana panceta iz kake BSDM grozljivke. Mene, ki imam raje bolj ohlapna oblačila. Prav mene, ki sem zaradi rastoče medvedje kulture pri nas iz leta v leto bolj ponosen na svojo širino. (No, kak dek bo vseeno treba izgubiti, ker sem pravkar ugotovil, da je v Haundemu zmanjkalo X-ov zame.) Uniforme so mi resda všeč, vendar gverilske, ne farške. Pa še nono, pri katerem sem odraščal v ključnih letih socializacije, je bil komunist. Partizan. Primorec. Zato sem napel vse žile, da bi vsiljena pločevinka na moji riti počila, pa vse napihovanje in repenčenje in celo ravnanje po *Mladini* ni zaleglo. Zato sem dvignil sredinec in si rekel: »Pa bodi homokonzerva, boli me!« (S poudarkom na o.) In tako sem se namesto z uporomo tehnologiji homokonzerviranja raje ukvarjal s sodobnejšo tehnologijo. Začel sem sicer že kot pubertetnik, ko sem od tastarih za odličen uspeh in računajoč na slovensko tradicijo preseganja sosedov, ki so to neverjetno mašino že imeli, izsilil ZX Spectrum +2, da je bil boljši od sosedovega. Potem sem ure in ure nabijal tisto zoprno vreščanje ob nalaganju igrice s kaset in dolgo v noč bolščal v rudimentarne pikčaste figure na malem ekranu 20 let stare mini televizije, ki so jo naši najverjetneje dobili za poročno darilo. Mamo so, ne vem zakaj, prav v tistem obdobju mučili hudi napadi migrene. ZX Spectrum +2 je počasi prerasel v nekoliko bolj sofisticirano škatlo z ventilatorjem in tudi mene je bilo že toliko v hlačah, da sem se lahko spopadal z Wordstarjem. Mama je medtem zamenjala hobi. Poskušala je sestaviti skravžljane živce, ki ji jih je previknilo žaganje igličnega printerja. Eno zlovešče vriskanje pa sem ji vendarle prihranil. Internet z milozvočnim ječanjem modema me je namreč doletel šele v Ljubljani, ko že leta nisem več tlačil rodne briške grude. Imel ga je socimer in tako sem vsako sekundo, ko ga ni bilo v sobi, izkoristil za medmrežna potepanja. Najprej sramežljiva, samo na mejle, Mrežo in neoporečne strani, potem pa korajžno na vroče strani sličicami. Skrbno sem jih shranjeval, da je po bogati nekajurni žetvi, desnica lahko lepo žvrgolela po mednožju. Seveda sem za seboj vse lepo počistil, mislim v računalniku, da socimer ne bi posumil. Čez nekaj mesecev sem si mu celo drznil inštalirati Mirc. Kot zdravo rdečelično kmečko dekle sem se potem zadeve lotil zelo naivno. Čveketal sem s folkom, se predstavljal s pravim imenom (in priimkom), govoril po resnici in pravici. Saj poznate: »od kod, kolk star«, potem pa nemudoma konkretnije številke. Seveda takrat še nisem imel pri sebi pretvorbenih tablic: dobro grajen = zrel za zakol, atletski = še juha ne bi bila dobra, 21(cm) = če mi ga povozi avto, 35 (let) = tako mlad, pa že v penziji, sem za resno zvezo = desperate, tako sem osamljen = fufkfehtar

... Nekega večera sem imel posebej srečno roko. Name se je prilepil črnooki, črnolasi, temnopoliti, kosmati, mišičasti mladenič, ki da je moj sosed. Ko mi je rekel, da bi me rad spoznal, sem bil že tako razburjen, da sem po stanovanju puščal črtico. Zmenila sva se za srečanje pred Šparom. Če bi rekel, da pride na belem konju, bi verjel. In ko sem dahnil usodni »Da!«, se je razkril: »Ja Mitja, saj nimam srca, kako si lahko tako naiven, Andrej tu!« Od sramu me je pikalo po telesu in dve leti mu potem nisem namenil niti črke, čeprav sva prej tesno prijateljela. Vmes je preteklo veliko vse modernejših škatel, pa novih verzij Windowsov, Wordov in Excelov, A diskete so zamenjale B in potem CDjke in USBji. Miške so izgubile rep, monitorji so shujšali. Irc so povozili Gaydari, GayRomei, forumi, messengerji in drugi chati. Tudi sličice so zamenjali vse daljši filmčki, in desnico je ob veselih uricah zaradi miške zamenjala levica. Prišli so blogi in druge e-socialne mreže in ves meseni svet se je virtualiziral. Samo fore so ostale iste: »where r u from, how old r u, MSN, cam?« in daj gas Lojze!

Zdaj imam 6 mejlov, 3 bloge in soustvarjam še dodatna 2, pa Facebook, Myspace in Flickr. Profil na Gaydaru, GayRomeu, Bearwww, Bear411, Mavričnem forumu, Labrisu, Kapisu, Gayhaeru, Medvjedih in še kje. Pa 4 identitete in pravkar ustvarjam peto, pa MSN, Yahoo messenger in Skype. Jutranjo erekcijo je zamenjal pritisk na gumb na mojem lepotu. Med pristavljanjem kave odpiram vse aplikacije, ker me je v treh urah, kolikor me ni bilo za tipkovnico, gotovo poke-nilo pol adreme in po vsej verjetnosti je tudi inbox zabasan. In pred džobom je treba še na hitro vsem odgovoriti, napisati jutranje poste, prečkirati pornoprofile, če je kaj frišnega mesa za nočni c2c, nahraniti psico na Facebooku in vreči en uč na obične mejle. V službi pa tako ali tako neprekinjeno poje rtvslo.si, 24ur.com, siol.net, sta.si, cnn.com, bbc.co.uk, Outlook in I-news ... če omenim samo decentni del. In potem so v prostem času tu še DIHove spletne strani in mejling liste in mejli, krat 8 za vse DIHove in ostale sekcije, pa tudi h konkurenci je treba kdaj pošnofati na legebitra.si. In na Mrežo, Akcijo, Narobe ... Z Vikijem že zdavnaj ne kuhava več, hrano naročava po telefonu, ker, primitivci, še niso slišal za on-line. Potem se vrževa na kavč,

prižgeva televizijo, da je življenje v hiši, in divje surfava, dokler se zlate kočije ne spremenijo v buče. Brez skrbi, vse osebno se zmeniva prek MSN-a. Viki opolnoči omaga, jaz pa imam kondicije vsaj do treh ali štirih. Ko pa je treba s toliko prijatelji poklepetati. In na koncu, en kvaliteten cam-sex na dan odžene vse zdravnike stran. Včasih zdržim brez spanja, takrat me Viki napizdi, vem, zgolj iz zavisti, ker je moral sam odpasti tistih svojih človečnjaških 7 ur. Kaj pa miži pred življenjem?! Zadnjič sem se po rekordnih 14-ih urah surfanja zgrudil na tla in nisem čutil več nog. Zdravnica je rekla, da gre za globokovensko trombozo. Zdaj pred internetom vedno spijsava aspirin. pred kratkim sva si za zajebancijo zabukirala skupno grobnico v Second Lifeu, kjer imava ogromno stanovanje in glomazen porno klub. viki je potem na nekem sajtu odkril podkozno misko, tako sva lahko brezzicni logitech nemudoma zabrisala cez balkon. sploh bi blo super, ce b01101001 asap vso informacijsko tehnologijo porilini med podkozno mascevsje, tako bi ves virtualni univerzum koncno dob01100101sedno prodril v naju. in midva b01101001 se instalirala vanj in bi bil01101001 eno. Btw, odkar sva skos 01101111nline mava frendo01110101 k dreka, sam01101111 jaz j01101001h mam na facebo01101111ku 1110. kaj cl01101111uk spl01101111h se p01101111trebuj01100101? s01110010ecen s0110010101101101

Foto: Nada Žgank / Memento

Suzana Tratnik
suzana.tratnik@amis.net

Če ni glas, naj bo stas

Nasilje po letošnji Paradi ponosa so med prvimi obsodili župan Zoran Jankovič, varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek-Travnik, odzvali so se tudi predsednik Danilo Türk, stranka Zares in precej odločno Mladi forum SD. Kot lahko preberete v tej številki, je splošnejši odgovor o obsojanju vsakršnega nasilja prišel tudi iz kabineta premiera Janeza Janše. Seveda, po vsakem nasilju so odzivi nosilcev in nosilk uradnih dolžnosti še kako pričakovani. Vedno se odzovejo tudi mediji, ki zlasti po sklicani tiskovni konferenci obširno poročajo o nasilju in tudi širši diskriminaciji lezbijk, gejev, biseksualcev in transov. Toda že več let ni zaslediti skoraj nikakršnih odzivov tako imenovane civilne javnosti, predstavnikov in predstavnic raznih strokovnih, stanovskih ali kulturniških združenj in neodvisne intelektualne srenje. Prav tako nisem zasledila nobenih resnejših komentarjev o naraščanju nasilja nad spolnimi manjšinami pri nas. Odzivov ni bilo niti v časopisnih kolumnah – kolikor jih nismo pisali sami predstavniki in predstavnice LGBT skupnosti. Ampak – ali je tovrstno nasilje res samo »naš problem«? Ali so izbrisani samo svoj lastni problem, ali je nestrpnost do Romov zgolj njihova skrb in odgovornost, ali je spolno nasilje predvsem stvar žrtev, ki so ga doživlele? O vseh omenjenih je še mogoče najti razne prispevke, ki jim stopajo v bran, kar pa za LGBT teme skorajda ne drži več. Žal. Kvečjemu ostajajo omejene na forumske razprave. Ali res velja tiho prepričanje, da je nasilje mogoče lokalizirati samo na določeno skupino oziroma da je skrajna nestrpnost do LGBT populacije zgolj problem njenega javnega manifestiranja, ki je bojda preveč moteče za okolje – če že ne »nepotrebno« –, sicer pa je vsakdanje življenje lezbijk, gejev, biseksualcev in transov enostavno in nestresno, »saj jim vendar noben nič noče«?! Sicer iz lastnih izkušenj dobro vem, da nemalo ljudi, ne glede na njihovo spolno usmerjenost, nasilje nad homoseksualci obsoja ali pa sploh ne more verjeti niti ne želi sprejeti, da se kaj takega dogaja v tej menda vse bolj sproščeni Sloveniji. A njihovih glasov podpore praktično ne slišimo v javnem prostoru, zato pač ostajajo »glasni« in tudi (u)slišani zvečine tisti, ki sejejo nestrpnost, in pa nasilneži, ki jo izvajajo v praksi. Tudi informacije o vsakoletnih poparadnih napadih gredo nekako mimo, vsi so nekaj slišali o tem, ampak ne vedo čisto točno, kaj se je vendar zgodilo, ali pa ravno takrat niso spremljali medijev. Včasih se mi dozdeva, da v svetu razpršenih identitet, informacij in prepričanj prodre samo tisto, kar je zelo vroča novica in zelo dobro plasirana v javnost. Sicer vse hitro mine, potem pa spet beremo in poslušamo modrovanja o tem, da lezbijke in geji hočemo preveč pravic oziroma posebne pravice, da se nam sploh ni treba poročati, če se »zares« ljubimo, da je parada skorajda vsiljiva manifestacija LGBT kulture ali pa da je nesmiselno govoriti o lezbični ali gejevski literaturi, če je ta res dobra ... Seveda, tudi

namigovanja o pedrskem lobiju so vedno aktualna, marsikomu se ne zdi odveč pregrevatvi gostilniških marnj o tako imenovani pedrski zaroti, ki obvladuje svetovno modo, eurosong in še kaj. Odkar sem napisala kolumno o tem, mi marsikdo našteje znana imena premožnih in vplivnih Slovencev, tudi iz sveta politike, ki bojda prikrivajo svojo spolno usmerjenost. Ampak nič ne povem, dokler po elektronski pošti ne dobim odgovora od samega pedrskega lobija!

V predvolilnem ozračju pa sta trans zvezdi Salome in Marlenna, pevka Sester in tv voditeljica, dobili klic predstavnice Strokovnega sveta stranke SDS za stike z javnostmi. Bili sta povabljeni, da bi za bilten stranke napisali kaj o tem, kaj se je po njunem spremenilo v letih po zadnjih volitvah. Presenečenje? Niti ne. Jasno je, da se vladajoča stranka ne bo trudila zbirati mnenja od aktivistov in aktivistk, ker jim ti gotovo ne bi peli hvale. Je res tako čudno, da desnosredinska (recimo) stranka prosi za tovrsten prispevek dve zvezdi LGBT scene, ki ju pozna širno slovensko ljudstvo? A ni vprašanje manjšin, zlasti spolnih manjšin in njihovih pravic, tradicionalno področje levo usmerjenih strank?

Ne nujno. Ker se neposrednega nagovarjanja lezbijk in gejev niso domislile tako imenovane leve stranke, so se tega pač domislili pri SDS. Njih očitno ne skrbi, da bi šli predaleč. Mi pa lahko samo sanjamo o španskih socialistih in njihovem vodji Zapateru, ki se ni ustrašil domnevno hudo radikalnih posegov v politiko in tradicijo ter je omogočil tako poroke kakor posvojitve za lezbijke in geje, pristrigel peruti cerkveni ideologiji in njenemu nabiranju denarja od ljudstva ter velikopotezno pripeljal ženske v politiko – pri nas pa človek dobi občutek, da v politiko še vedno vabijo misice, ne pa političark. Vsaj sodeč po komentarjih prvakov nekaterih, no, zlasti desnih strank, ki glasno hvalijo lepoto in stas svojih kandidat, njihov glas pa jih očitno precej manj briga. Očitno sta jih s svojim stasom prepričali tudi Salome in Marlenna, da bi zdaj hoteli od njiju še malo glasu. Na glavo obrnjen svet?

Še vedno se lahko lepega dne zgodi mali čudež, da bi kakšna leva ali levosredinska stranka na volitvah le kandidirala tudi predstavnico ali predstavnika LGBT skupnosti ali pa koga iz vrst hendikepiranih – preden še tega ne naredijo »tadesni«. O tem se na naši levici definitivno razmišlja, večji problem pa je, kako takim kandidatom/kandidatkam zagotoviti volilno podporo. Tako kot se je vedno razmišljalo o pravičah, ki se jih v tem trenutku že sme podeliti lezbijkam in gejem ali komu drugemu, ne da bi narod ob tem znorel. Ker očitno ta narod sprejema samo preverjene floskule o družinskih vrednotah, tradicionalnih in zastarelih, oziroma tistih, ki krožijo zgolj kot politična fata morgana. Z vsem drugim pa je menda treba počasi, da se ljudje navadijo. Ampak predolgo razmišljanje se slej ko prej izteče v cincanje. Kar se nenehno pušča ob strani in se premešča v nejasno bližnjo ali daljno prihodnost, bo slej ko prej zasedel nekdo drug in to izkoristil sebi v prid. Tako rekoč prehitel po desni.

Foto: Nada Žgank / Memento

Roman Kuhar
roman.kuhar@gmail.com

Naslednja bojna črta: posvojitve otrok

Ob prebiranju tega sestavka boste že vedeli, ali nas po volitvah 2008 čaka svetla prihodnost (če je kaj takega ob letošnjem naboru strank na volitvah sploh možno) ali pa bomo glede človekovih pravic GLBT naredili še kakšen korak bližje srednjemu veku.

Pri *Narobe* smo še pred volitvami pobarali vse parlamentarne in nekaj neparlamentarnih strank o njihovih načrtih glede urejanja položaja istospolno usmerjenih državljanek in državljanov. Navkljub večkratnemu kontaktiranju na naša vprašanja niso odgovorili pri Lipi in SNS, SDS pa nas je zgolj obvestil, da je njihov politični program objavljen na internetni strani. Je pa na eno od vprašanj, ki smo ga zastavljali strankam – ali podpirajo izenačenje pravic in dolžnosti za raznospolne in istospolne zveze – na Siolovi internetni strani odgovoril Franc Pukšič iz SDS. Dejal je, da izenačenja ne podpira, »ker so homoseksualci bolniki in jim je potrebno pomagati«.

Odgovore preostalih strank objavljamo po vrstnem redu prejetih odgovorov. Kakršenkoli je že razpored strank v novi sestavi parlamenta, jasno je eno: za sprejetje zakona, ki bi v pravicah in dolžnostih popolnoma izenačil raznospolne in istospolne partnerske zveze skoraj ni možnosti – morda lahko dobimo le malce boljši zakon od obstoječega. Nekaj strank bi podprlo tudi pravno ureditev istospolnih družin, glede pravice do posvojitve otrok pa se za naslednja štiri leta (in, bog nam pomagaj, verjetno še več) lahko obrišemo pod nosom. Ali pa se preprosto odselimo kam drugam.

Krščansko demokratska stranka

V KDS ne bi podprli zakona, ki bi izenačeval pravice in dolžnosti raznospolnih partnerjev z istospolnimi partnerji. Menijo, da morajo pravice, povezane z otroki, »ostati rezervirane za naravno skupnost med možem in ženo«. V stranki se prav tako ne zavzemajo za pravno ureditev istospolnih družin in možnost posvojitve.

Zares

Pri Zares menijo, da bi morali izenačiti pravice raznospolnih in istospolnih parov in bi tak predlog zakona podprli, »v kolikor bi dosegli konsenz s civilno in drugo javnostjo«. Hkrati bi podprli nediskriminatorno zakonodajo glede istospolnih družin, ne nasprotujejo pa tudi posvojitvam otrok s strani istospolnih parov.

Demokratična stranka upokojujencev Slovenije

»Kot politična stranka,« pravijo v DeSUS, »se čutimo odgovorne [...] za zagotavljanje možnosti, da se v socialni državi vsak uveljavi kot posameznik z vsemi svojimi posebnostmi, ki se vklaplajo v splošno sprejete družbene norme obnašanja.« Glede izenačenja pravic pravijo, da bi morali zakon najprej natančno preučiti, podprli pa bi vsa določila, ki ne posegajo v življenje drugih članov skupnosti. Glede posvojitve otrok pa menijo, »da je najbolj normalen razvoj otroka možen v celoviti družini, t.j. z očetom in materjo«, čeprav bi to vprašanje bilo treba »dodatno proučiti z vidika njihovega vpliva na vse vključene v taki aktivnosti«.

Socialni demokrati

SD v svojem programu ugotavlja, da so bili v času Janševe vlade sproženi procesi, ki »niso prispevali k izboljšanju že doseženega standarda človekovih pravic ali pa so ga celo nižali«. Zato bi podprli izenačenje pravic raznospolnih in istospolnih parov, glede pravne ureditve istospolnih družin in posvojitve otrok pa se niso izrekli. Zapisali so: »Naš prvi cilj je realizirati to, kar je že bilo dogovorjeno z nevladnimi organizacijami.«

Slovenska ljudska stranka

V SLS menijo, da *Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti* ni diskriminatoren. Stranka ne bi podprla izenačenja pravic raznospolnih in istospolnih parov, saj »SLS podpira pozitivno diskriminacijo zveze ženske in moškega«. Hkrati ne priznavajo istospolnih družin, saj menijo, da pravice in dolžnosti staršev nujno ne izhajajo iz zakonske zveze. »V primeru, da enega od staršev ni,« pravijo v SLS, »se smatra družina kot enostarševska družina. Ne podpiramo posvojitve otrok s strani istospolnih parov.«

Stranka mladih Slovenije

V SMS obstoječi *Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti* razumejo kot diskriminatoren, saj »uvaja drugorazredno državljanstvo gejev in lezbijk«. Zaradi tega bi »najverjetneje podprli predlog zakona«, ki izenačuje istospolne in raznospolne partnerske zveze, a hkrati dodajajo, da »bi morala večina pravic, ki pripadajo raznospolnim partnerjem, pripadati tudi isto-

spolnim partnerjem«. Glede posvojitve otrok pa pravijo: »V SMS menimo, da istospolni partnerji lahko vzgajajo otroke v istospolni družini, vprašanje posvojitve otrok pa bi bilo potrebno najprej prepustiti strokovnjakom za družinske politike in predvsem upoštevati njihova dognanja. V primeru, da bi slednja nesporno govorila v prid tovrstnim posvojitvam, bi se s tem lahko strinjali, v nasprotnem primeru pa ne.«

Liberalna demokracija Slovenije

LDS je edina stranka, ki ima v svojem političnem programu posebno poglavje, eksplicitno namenjeno enakim možnostim in preprečevanju diskriminacije GLBT oseb (3 strani v 224 strani dolgem programu). V LDS podpirajo izenačenje pravic in dolžnosti raznospolnih in istospolnih partnerskih zvez, saj menijo, da obstoječa zakonska rešitev ni ustrezna. Prav tako se zavzemajo za pravno ureditev istospolnih družin. Glede posvojitve otrok pa menijo, da je o tem najprej potrebna strokovna razprava, saj je to vprašanje »širše« in je zato »pri tem potrebno imeti pred očmi predvsem pravice in koristi otrok«. Zaradi tega posvojitve »zaenkrat ne podpiramo«.

Narobe na spletu

www.narobe.si

Narobe na

facebook

www.facebook.com

[išči: Revija Narobe]

Narobe na

<http://issuu.com/narobe>

Roman Kuhar
roman.kuhar@gmail.com

Ukradena majica

Okrog škatle z uradnimi majicami Parade ponosa 2008, ki so jih pred parado delili na Prešernovem trgu, se je trlo ljudi. Vsakemu je pripadala ena majica, jaz pa sem se naredil Francoza, izkoristil gnečo in iz škatle potegnil dve majici.

Slabo uro po zaključku parade sem skupaj z Vikijem, prvo žrtvijo homofobičnega napada – policija je tisti večer in noč zabeležila še štiri tovrstne napade na geje – čakal na urgenci in živčno naokrog pošiljal SMS sporočila o tem, kaj se je zgodilo. Pol ure pozneje je na urgenco prišel še en fant, Uroš, ki so ga

foto: Nada Žgank/Memento

prav tako kot Vikija pretepli sredi belega dne. Oba so prepoznali po uradni majici parade, ki so jima ju med pretepom strgali s telesa. »Ali je možno dobiti še kakšno majico?« je vprašal Uroš. »Mojo so raztrgali na pol.« Iz nahrbtni-

ka sem potegnil tisto drugo majico, ki sem jo »ukradel«, in mu jo dal. Šla je v prave roke. Dober mesec pozneje sem se z njima in z Boštjanom in Gregorjem, ki so ju tisto noč napadli na poti v klub K4, pogovarjal o ra-

nah, ki so ostale po napadih. Uroš ni več imel opornice okrog vratu, Vikijevo oko ni bilo več rdeče in zateklo, Boštjan in Gregor nista več čutila bolečin v hrbtu in vratu. Fizične rane so torej izginile. Kaj pa psihične? →

Roman Kuhar
roman.kuhar@gmail.com

Varuhinja, politiki in policija o homofobičnih napadih

Homofobične napade po Paradi ponosa so javno obsodili varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek Travnik, župan Ljubljane Zoran Jankovič, predsednik države dr. Danilo Türk in nekatere politične stranke. Vse tri smo vprašali, kaj je po njihovem mnenju vzrok za vse pogostejše napade na udeležence Parade, predsednika vlade Janeza Janšo, ki napadov ni javno obsodil, pa, zakaj se na dogodke ni odzval.

Zdenka Čebašek Travnik meni, da bi za odgovor potrebovali obširnejšo sociološko raziskavo, a hkrati dodaja, da te napade »lahko razumemo tudi v kontekstu vedno bolj izraženega nasilja na vseh področjih življenja (družina, delovno okolje, promet, zabava) in s

tem povezano tolerantnost prebivalcev Slovenije do tega pojava. Menim, da smo kot družba doslej naredili premalo, da bi omejili katerokoli vrsto nasilja, katerega žrtve postajajo in ostajajo tako šibkejši člani družbe in tisti, ki izkazujejo svojo drugačnost.«

Zoran Jankovič ne ve, zakaj se tovrstni napadi pojavljajo. »Vendar je treba vedeti,« pravi, »da na Prešernovem trgu, kjer je potekal osrednji del Parade ponosa, praktično ni bilo ljudi, ki bi kakorkoli poskušali negativno delovati na to parad. Če se primerjamo z ostalo Evropo, smo mi izjemno strpno mesto. Poglejte, kaj je bilo v Budimpešti – to je neprimerljivo z Ljubljano.« Hkrati dodaja: »Ne želim se opredeljevati do teh napadov, ker ne vem, kakšni so bili vzroki, kdo je koga izzival. Nisem bil zraven. Sicer pa, zakaj bi se opredeljeval do napada na točno določeno osebo, hkrati pa je vsak dan toliko in toliko intervenc, ker se ljudje 'sklofajo' med seboj. Ampak obsojam vsako nasilno dejanje.« Meni, da je rešitev le

vzgoja v strpnosti in lasten zgled. Na vprašanje, kako komentira dejstvo, da se Janez Janša ni odzval na napade, pa je odgovoril: »Mislim, da je Janez Janša naredil že veliko škode v naši državi.«

Iz Kabineta predsednika vlade RS na konkretno vprašanje, zakaj se predsednik vlade ni odzval na napade po Paradi ponosa, nismo dobili konkretnega odgovora. Sporočili so, da »predsednik vlade vsekoli ostro obsoja vsakršne pojave nasilja in nestrpnosti. Napadi na istospolno usmerjene državljanke in državljane so enako nesprejemljivi kot napadi na kogarkoli drugega v Sloveniji, kar je premier že večkrat tudi javno poudaril. Vse oblike nasilja in nestrpnosti do drugačnih [...] ne sodijo v koncept odprte in sproščene družbe, ki jo skupaj gradimo.«

Iz Urada predsednika Republike Slovenije so sporočili le to, da predsednik »pričakuje, da bodo na vprašanje vzrokov [za napade]

odgovorili rezultati preiskave, ki jo vodi Policija.«

Predsednik bo morda razočaran. Tiskovni predstavnik Policijske uprave Ljubljana nam je namreč sporočil, da napadi po Paradi ponosa 2006 »še niso raziskani«. Za napade po letošnji Paradi pa pravi, da »policisti nadaljujejo z zbiranjem obvestil o vseh okoliščinah in z iskanjem storilcev. Z ugotovitvami bodo seznanili pristojno tožilstvo.« Podobno je situacija s preiskavo napada na udeležence in udeleženke »Akcije strpnosti: Lezbijke in geji želimo lep dan!«, ki jih je leta 2006 v Mariboru z noži napadlo nekaj neznancev. Tiskovni predstavnik mariborske policijske uprave Boris Bajec pravi, da so v zvezi s tem dogodkom »opravili veliko razgovorov, opravili več prepoznav po fotografijah in pri zbiranju obvestil sodelovali tudi s policisti drugih policijskih uprav,« vendar pa do sedaj niso zbrali dokazov, na podlagi katerih bi bilo mogoče podati kazensko ovadbo. Policija naj bi se s tem primerom ukvarjala še naprej.

Še razmišljate o napadih?

Boštjan: Bil sem prisiljen, da sem o napadu ponovno razmišljal, saj sem bil poklican na policijo na prepoznavanje storilcev napada. Ampak med 622-imi možnimi kandidati nisem nikogar prepoznal. Poleg tega se vedno spomnim na napad, ko grem na kavo, ker preprosto v lokalu ne morem več sedeti tako, da ljudje prihajajo izza mojega hrbta. Moram imeti pregled nad dogajanjem.

Gregor: Nasilje vidiš vsak dan in vedno se spomnim tudi teh dogodkov. Sicer pa sem imel srečo v nesreči: ko sem priletel na tla, sem za nekaj časa izgubil zavest, tako da se napada pravzaprav sploh ne spomnim. Kakšnih psihični težav

napad ni pustil. V Ljubljani se nikoli nisem počutil ogroženega, zdaj pa pomislim na to možnost.

Viki: Danes sem v *Žurnalu* videl va-bilo na otvoritev Mozetičeve inštalacije »Pedri padajo s strehe« in takoj sem pomislil na najhujše. Se je varno zbrati na javnem mestu? Pred tem zagotovo ne bi pomislil na kaj takega. Sicer pa zdaj čez dan ne pomislim več na to, ponoči pa, in zaradi tega sem tudi bolj oprezen.

Uroš: Po napadu sem šel v domačo oskrbo in tam predelal to, kar se mi je zgodilo. Zadnji teden sem spet v Ljubljani in ne morem reči, da je napad vame zasejal nek strah. Morda sem le bolj oprezen, kadar sedim v kakšnem lokalu.

Kako ste celotno zgodbo predelali? Verjetno ste prve dni po napadu veliko razmišljali o tem, kar se vam je zgodilo.

Uroš: Spraševal sem se, kaj se dogaja v njihovih glavah, da so sposobni narediti tako nizkotno dejanje. Nisem obtoževal sebe, sem to, kar sem in me ne zanima, kaj drugi menijo o tem. Žal mi je za njih, ker so podli.

Viki: Na začetku sem se spraševal, kako bom zdaj sploh lahko še šel ven. Mislim sem, da me bodo zdaj vsi poznali in me napadali za vsakim vogalom. Ampak to je bil začetek, povsem iracionalen strah.

Kaj pa si čutil do tistih, ki so te napadli?

Viki: Ne vem, če sem kaj čutil. Bil sem zelo jezen. Jezen sem bil tudi

nase, ker sploh nisem odreagirал. Ob napadu, ki je sicer trajal le kakšnih deset, petnajst sekund, sem popolnoma otrpnil. Res si nisem mislil, da se kaj takega lahko zgodi sredi belega dneva. Zato je bil šok še toliko večji.

Boštjan: Tudi jaz sem se na začetku predvsem ukvarjal z vprašanjem, zakaj so to naredili. In prav tako sem bil jezen nase, ker nisem odreagirал. No, enega sem udaril nazaj, ko sem videl, da Grega krvav leži na tleh.

Gregor: Sebe nisem krivil. Rekel sem si: življenje gre naprej. Verjetno sem občutil neko refleksno sovražstvo do njih, ampak od tega se poskušam čimbolj oddaljiti, ker je

Peticija proti homofobiji

Po letošnjih napadih na Paradi ponosa sta Legebitra in Dih objavili peticijo proti homofobičnemu nasilju. Peticijo, v kateri med drugim piše: »*Ne želim živeti v družbi, ki tako sovraži. Obsojam homofobične napade. Obsojam vsakršno nasilje.*«, podpisalo 2228 posameznikov, posameznic in organizacij. Objavljamo nekaj njihovih komentarjev, preostale pa si lahko ogledate na naslovu www.ipetitions.com/petition/homofobija08/.

Ne, nočem živeti v okolju, kjer te lahko pretepejo, ker nosiš napačno majico. Kjer si samooklicani sodniki z nasiljem krajšajo čas. Razbesni me in razžalosti, slabo mi je od tega – ampak NI ME STRAH. Podpišem peticijo, ampak mnogo več bo treba narediti. Stopiti skupaj in aktivno pokazati, da ne sprejemamo vladavine strahu. **[Doris Lothar Ore]**

Zavračanje drugačnih je dokaz lastne omejenosti. **[Mateja Glavina]**

Spet eden tistih trenutkov, ko me (nas) je lahko sram ... ne da sem gej, da sem Slovenec! **[Uroš]**

Upreš se lahko le tako, da ne postaneš neviden ne glede na to, kako težko je to. **[Josip Horvat]**

To smo mi – ksenofobični, nestrpni, ogroženi. Vsakršno nasilje je treba ustaviti! Najprej pa tisto, ki ga producira politika. **[Alenka Kovšca]**

Sramota! Zvečer sem hodila po Metelkovi in preverjala, če je z mojimi prijateljicami in prijatelji vse v redu. Kot da bi nas NATO bombardiral, ne pa kot da bi imeli parado ponosa v samooklicani demokratični državi. **[Sofija]**

Še naprej se borite proti človeški neumnosti! **[Polona Mesec]**

Sem mislila, da je srednji vek že preteklost ... **[Eva Domitrovič]**

V zadnjih nekaj letih je zaradi organiziranega vladnega nasilja, ki se je kot omejujoča, zastrašujoča štimung-a [...] usedla na Slovenijo [...], vzniknil suficit spontanega nasilnega vedenja, kjer nam ni treba biti nič posebno izjemnega, da ne bi bili dnevno deležni kake psihološke ali fizične batine. Zavedam se, da ni vse pogojeno z vlado, je pa marsikaj pogojeno z oblastjo: da bi jo začutili, ljudje počno drug drugemu marsikaj, od vsakokratne vlade pa je odvisno, kako oblast distribuira in s kakšnimi sredstvi. Tu so se – po mojih ocenah – zadeve zelo poslabšale. **[Rok Vevar]**

S prijateljem sva želela avgusta svoje počitnice preživeti v Sloveniji. Zdaj, ko sem prebral, kaj se je zgodilo, bom moral ponovno premisliti, ali prideva. Mislim sem, da je Slovenija zdaj, ko je članica EU, moderna država. Zgleda, da sem se motil. **[Mark Huising]**

Slovenija je nasilna, homofobična, lezbofobična dežela od Triglava do Pirana. **[Aprilija Lužar]**

Mogoče res ne bi bilo slabo [...], da bi se geji končno naučili braniti, in ne samo nemočno padati po tleh ob prvi grobi besedi. [...] Ne želim si, da bi bila Slovenija ena tistih držav, ki zaradi pomanjkanja interesa in homofobije ne more organizirati parade, zato podpisujem peticijo, naslednje leto pa se parade, v podporo homoseksualcem tudi sama udeležim. **[Petra Bregant]**

Podobno peticijo so pripravili tudi organizatorji parade v Budimpešti. V njej so med drugim zapisali: »Politični akterji naj natančno premislijo, ali so v zadnjem desetletju storili ali rekli kaj, kar bi ekstremistični desničarski izmečki lahko interpretirali kot podporo njim. Če najdete kaj takega – in zagotovo boste našli – potem je čas, da se vsi distanciramo od teh narobnih besed, napačnih korakov.« Peticijo je podpisalo 3738 posameznikov in posameznic, ogledate pa si jo lahko na naslovu: www.petitiononline.com/bss938/petition.html.

vse to samo negativna energija. Seveda sem se spraševal, kaj se mora človeku zgoditi, da počne grozodejstva. To so bili fantje, stari od 20 do 25 let, ki hodijo v službo, popoldne pa nimajo kaj početi. In tako se ga na primer napijejo. Zlahka pridejo pod vpliv kakšnih ekstremističnih skupin. Pretepat pedre postane nov šport. Dobijo nek smisel. In potem jih kdo pohvali – čeprav za slabo stvar – in zato se potem počutijo dobro, ker so nekomu ugodili. Postali so del nečesa.

Kako so se napadi pravzaprav zgodili?

Uroš: Od nekje so pritekli na Ilirsko ulico in začelo je padati po meni, po kolegicah, s katerima sem bil, niso udarjali. Ko so me topli, so

me zraven zmerjali: »Pederajs! Pedrula!« Prepoznali so me po uradni majici parade. Potem jih je kolegica vlekla stran in takrat sem se tudi sam postavil na noge, ker sem bil prej v zaklonu, da sem si zaščitil obraz, trebuh in mednožje. Začel sem jih suvati s komolci in takrat so se pobrali stran.

Viki: Avto sem imel parkiran pred RTV. S seboj sem imel mavrični dežnik in zastavo. Takoj ko sem te stvari odložil v avto, sem dobil udarec v glavo. Jasno mi je bilo, da gre za napad, ker sta zraven vpila: »Preklet peder!« In z mene vlekla majico s parade. Ko sem se obrnil, sem dobil še udarec v nogo. Ampak ko sem se obrnil, je bila majica že strgana na dva dela in onadva sta že tekla stran.

Si bil med napadom tiho?

Viki: Ne, nekaj brezveznega sem vpil. »Kaj je zdaj to?« ali nekaj takega. Sem pa videl ljudi, ki so bili blizu nas. Nekdo pred radiem je na primer govoril po mobitelu, in ko so me napadli, se je preprosto obrnil stran. Hkrati sta šla dva čez prehod za pešce, a se nihče ni odzval na ta napad. Nihče me niti ni vprašal, če rabim pomoč. Tam sem stal brez majice in takoj imel zatečeno oko. No, potem so mimo prišli *Bobnars united*, ki so bili na paradi in mi posodili telefon, da sem lahko poklical.

Si bil potem jezen na sebe, ker si šel sam s parade?

Viki: Ja. Ampak hkrati sem takoj pomislil, da je preprosto preveč,

da pristanem na to, da se sredi belega dneve ne smem sam sprehajati po Ljubljani.

Uroš, ste vi klicali na pomoč?

Uroš: Ne, tiho sem bil. Tudi kolegi ci sta obnemeli, ker sta bili tako šokirani. Več se ne spomnim.

Kako pa je bilo pri vaju?

Gregor: Spomnim se samo tega, da je skupina fantov tekla proti nama in mislil sem, da poznajo Boštjana. Da se bodo ustavili in naju pozdravili. Potem pa je že priletel prvi udarec.

Boštjan: Prva dva udarca sem dobil od zadaj v tilnik. Nisem vedel, kaj se dogaja. Takrat nisem razmišljal o tem, da gre za napad. Naslednja

Jasna Magič

jasnamagic@yahoo.com

Kaj storiti v primeru homofobičnega napada?

Vaša spolna usmerjenost ne sme biti razlog, da kaznivega dejanja – na primer fizičnega napada – ne prijavite policiji. Policisti se morajo do vas obnašati spoštljivo, sicer kršijo zakon. Če menite, da policistov odnos ni bil spoštljiv, se lahko na postopek pritožite, lahko pa tudi zahtevate, da postopek prevzame nekdo drug.

Postopek prijave

1. Takoj po dogodku pokličite 113. Ob prijavi se morate predstaviti, povedati, kaj se je zgodilo, kje, in vse, kar veste o storilcu. (Če želite ostati anonimni,

napad lahko prijavite na telefonsko številko 080 1200. V tem primeru bo policija dogodek raziskovala brez vaše pomoči.)

- Po klicu počakajte na kraju dogodka oziroma na kraju, kamor ste se varno umaknili, razen če vas policija ne usmeri drugače. Pomembno je, da policija preišče kraj dogodka, identificira okoliščine in možne priče dogodka.
- Kot žrtev kaznivega dejanja lahko predlog za pregon (ne)znanega storilca podate že ob prvem telefonskem klicu ali takoj po prihodu policije. V tem primeru vam bo policija predlagala pregled pri zdravniku. Predlog za pregon sicer lahko oddate v 90-ih dneh po dogodku, vendar je tako prijavo nesmiselno oddajati več kot en teden po dogodku. Predloga ne morete podati, če ste anonimno prijavili napad.
- Po pregledu kraja dogodka vas bo policist povabil na policijsko postajo, kjer boste skupaj napisali zapisnik. Morali ga boste podpisati, saj boste s podpisom jamčili za verodostojnost podanih po-

datkov. Podatki, ki jih boste posredovali za zapisnik, so tajni.

- Policisti pri pisanju zapisnika potrebujejo čimveč podatkov. Nekatera vprašanja v zvezi z dogodkom so za žrtev (ali prič) lahko neprijetna. Policija ne sme izražati lastnega mnenja o dogodku, zato vas ne bodo vprašali, če je vaša spolna usmerjenost razlog za napad. Pomembno je, da sami poveste, da ste bili žrtev homofobičnega napada, ker bo policija lahko šele na osnovi tega klasificirala kaznivo dejanje in zožila krog osumljenih.
- Podpisu zapisnika lahko sledi vabilo na prepoznavo po fotografijah, kjer boste morali s podpisom zagotoviti, da ne boste nikomur razlagali, koga ste videli na fotografijah. Če boste na fotografiji prepoznali storilca, bo policija to osebo vodila kot osumljeno v vašem postopku. Osebo pa lahko prepoznate tudi »delno«. Delna prepoznavna služi policiji za orientacijo pri iskanju pravega storilcev.
- Če boste naknadno pridobili podatke o storilcih, ponovno stopite v kontakt s

policijo in jim posredujte podatke. S tem lahko pospešite preiskavo.

- Če je iskanje storilca neuspešno, policija primer zaključi v zakonsko določenem roku, če pa je iskanje uspešno, sledi kazenska ovadba proti storilcu. Postopek prevzame tožilstvo, ki vas lahko zaprosi za sodelovanje kot prič ali žrtev kaznivega dejanja. Splošno varnost vam zagotavlja policija, lahko pa na lastne stroške zaposlite tudi za zasebno varovanje. Končno sodbo storilcu poda sodišče na podlagi dokazov in pričevanj.

Zakaj bi prijavili napad?

Ne dovolite, da homofobični napadi ostanejo nezabeleženi, storilci pa na prostosti, kjer lahko napade ponovijo! Morda boste prav s prijavo preprečili nove napade.

stvar, ki se je spomnim, je bil Grega, ki je krvav ležal na tleh in v katerega so brcali. Potem sem dobil udarec v lica in čelo in šele takrat mi je postalo jasno, da gre za homofobičen napad. Potem sem padel na tla in začel kričati: »Kaj je z vami, ljudje? Kaj je narobe?« Enega sem uspel udariti nazaj. Zdi se mi, da so se zaradi tega kričanja ustrašili in potem odšli proti Tivolski.

Napade ste prijavili policiji. Kakšen je bil njihov odnos do vas?

Gregor: Bil sem zelo presenečen, ker so hitro prišli. Ni minilo pet minut. Njihov odnos je bil načeloma v redu. Le pozneje sva dobila izključujoče informacije. Policist je namreč rekel, da greva lahko takoj na urgenco, da prijavo izpe-

ljejo do konca, lahko pa prijavo naredijo do konca čez nekaj dni. Potem nama je bilo rečeno, da morava k svoji zdravnici, drug policist je trdil, da morava na urgenco, ker ta pregled plača država. Skratka, ni nama bilo povsem jasno, kako izpeljati postopek do konca.

Boštjan: Pomembno je, da ob prijavi – čeprav je to težko – poveš vse, česar se spomniš. Pozneje namreč marsikaj pozabiš. Poleg tega svetujem, da greste takoj na urgenco, ker potem tudi policija to bolj resno jemlje. Midva sva namreč naredila napako, ker sva policistu rekla, da ne bova šla na urgenco. Kar se tiče njihove korektnosti, se mi zdi, da pri najinem primeru policija ni bila dovolj korektna.

Nekaj dni po napadu sva namreč podala ovadbo proti neznanemu storilcu in ugotovili smo, da policista, ki sta takoj po napadu prišla na kraj dogodka in zabeležila napad, tega poročila sploh nista posredovala naprej. Tako smo morali najprej še enkrat narediti prijavo in šele nato ovadbo. Policaja, ki sta pisala prijavo, sta bila sicer povsem korektna in prijazna, sem bil pa res razočaran, da tega zapisnika potem nikjer ni bilo.

Viki: Poklical sem Mitjo (so-organizatorja parade, op. a.) in z njim je bila policija. Tako da je bil postopek prijave povsem korekten. Problem je bil v tem, da si zaradi šoka nisem ničesar zapomnil. Napadalca sem videl vsaj še kakšnih dvajset sekund, ko sta tekla stran, a si

nisem ničesar zapomnil. Ko me je policaj spraševal, kako sta bila oblečena, se nisem spomnil ničesar. To je bila največja groza. Nekaj dni pozneje smo potem naredili še ovadbo in tudi tam je bil postopek povsem korekten. Razen ene pripombe, ko je policist rekel, da tudi med gostilniškimi pretepi kdaj kdo komu reče preklet peder. No, ampak potem sem mu pojasnil, da smo imeli parado, da so me prepoznali po majici in da ni šlo za gostilniški pretep. Policist je nato rekel, da bodo zbrali izjave vseh napadenih in potem ugotovili, ali je šlo za homofobičen napad ali ne.

Uroš: Napad sem najprej prijavil policiji, potem pa sem šel na urgenco. Dva policista in krimina-

Mihael Topolovec

mihael_topolovec@hotmail.com

Fašizem heteroseksualnosti na drugi strani Evrope

Vzhodna Evropa zaradi svoje konfliktne zgodovine v veliki meri še vedno velja za tujek, v katerega se projicirajo zahodnjaške fantazme o eksotičnem, kaotičnem in neciviliziranem svetu. In roko na srce, močno zakoreninjena dediščina političnih in verskih totalitarizmov, ki na področju človekovih pravic pušča velik madež, je razlog, da te fantazme niso tako daleč od resnice. Val nasilja, ki je preplaval letošnje Parade ponosa v vzhodnoevropskih prestolnicah, vrača boje za pravice LGBT populacije na sam začetek in kaže na vse večje kanaliziranje konzervativnih družbenih vzorcev skozi homofobijo.

Najbolj nasilna parada v vzhodni Evropi se je letos zgodila v Budimpešti. Najprej policija ni želela

sodelovati pri organizaciji in varstvu Parade, saj naj bi ta predstavljala preveliko oviro za mestni promet, vendar pa je to bil le izgovor mestnih oblasti, ki so popustile pod nasilnimi grožnjami radikalnih skupin. Organizatorji so se temu uprli, saj preprečevanje in neustrezno varstvo teh prireditev pomeni kršitev temeljne človekove pravice do združevanja in izražanja. Policijska zaščita se je na sami Paradi izkazala za še kako potrebno, saj so nasilneži okrog tisoč udeležencev, ki jih je varovala jeklena ograja, napadli s kamenjem, jajci in molotovkami. Policija je skrajneže preganjala z vodni-

mi tanki in solzivci. Judit Takács, aktivistka za pravice homoseksualcev in soorganizatorica Parade ponosa v Budimpešti pravi, da je bila policijska zaščita tokrat učinkovita. »Večino poškodb so utrpeli prav policisti, ki so skrbeli za našo varnost. Paradiranje po centru Budimpešte je bilo kot sprehajanje v kletki, ki jo obdaja prežeča se nevarnost.« Fizično je bilo poškodovanih 10 udeležencev parade, 45 ljudi pa je bilo aretira-

nih zaradi nasilnega izživiljanja nad obiskovalci prireditve.

Madžarski mediji, pravi Takács, so za razliko od prejšnjih let, ko je vladala skoraj popolna medijska tišina, letos veliko poročali o Paradi. »Parada je prišla na naslovnice netabloidnega tiska in je bila glavna novica večernih poročil. K temu je verjetno prispeval splošen občutek 'dovolj je dovolj' in tudi dejstvo, da so nasilni izbruhovi osvetlili druge problematične politične teme, kot je na primer vprašanje, ali lahko razumemo metanje jajc in molotovk kot legitimno izražanje stališč. Širša javnost do javnega izražanja homoseksualnosti povečini še vedno zavzema star in dober zakajnas-provocirajo? odnos, ampak vedno več ljudi je sitih uličnega nasilja.«

V odgovor na izgrede so organizatorji sestavili peticijo proti nasilju, v kateri med drugim izražajo zgroženost ob dejstvu, da leta 2008 na Madžarskem ljudje trpijo fizično ali verbalno nasilje zaradi →

list, ki so prišli, so bili povsem korektni. Čez dober teden sem potem podal še prijavo za pregon neznanе osebe in tudi pri meni se je zgodilo, da tistega zapisnika s kraja dogodka ni bilo nikjer. Niso imeli nobenih podatkov, čeprav sem takrat dal vse podatke. Vse sem moral ponovno povedati.

Zakaj si se odločil, da napad prijaviš?

Uroš: Če ne zaradi drugega, zato da vodijo evidenco o homofobičnih napadih. Tudi moja družba je zdaj bolj pozorna na to, prej sploh niso vedeli, da se dogaja takšno nasilje. Sicer pa sem bil tudi jaz na prepoznavanju. Pokazali so mi nekaj čez 400 obrazov, ampak nikogar nisem prepoznal.

Zadnje vprašanje zastavljam zaradi vseh tistih, ki se po forumih in drugod zmrdujejo nad paradami ponosa in menijo, da so povsem odveč. Zakaj ste letos šli na parado?

Uroš: Letos sem bil prvič na paradi. In že prvič sem jih skupil (smeh). Že nekaj časa sem želel iti na parado in letos sem imel to možnost. In bom še prišel!

Wiki: Ma, jaz sem bil med organizatorji, zato sem moral priti (smeh). No, ampak resno: to je vendarle eden od najpomembnejših dogodkov v letu za vidnost LGBT skupnosti! Nasilje pa je samo znak, da v Sloveniji ni strpnosti.

Gregor: Na parado nisem mogel, ker sem v tistem času delal. Ampak bi

šel zaradi tega, ker imam pravico iti na parado in se tam pokazati. Lahko bi se zbrali zelo različni ljudje in bi nas povezovalo samo to, da nosimo zelene majice. In če bi s tem opozorili, da nam družba ne dovoli nositi zelenih majic, mi pa jih vseeno nosimo, potem je takšna manifestacija še toliko bolj upravičena.

Boštjan: Prišel sem zato, ker me lansko leto ni bilo in zaradi jeze, ker nihče ni imel časa za parado – vsi so odhajali na morje. In tudi zaradi tega, ker sem bivšemu fantu poslal SMS in ga vprašal, če pride na parado, on pa je odgovoril, da on pa že ne bo paradiral po mestu, ker ima kaj bolj pametnega za početi. In to me čisto razjezilo ... (smeh)

so svoje spolne orientacije. Judit Takács meni, da so napadi posledica naraščajočega vala fašizma po vsej Evropi. »Čas je, da vsi dojamemo to sporočilo in pričnemo z delovanjem proti njemu,« je še dodala v pogovoru za *Narobe*.

V Sofiji so julija letos organizirali prvo Parado ponosa pod sloganom »Jaz in moja družina«. Udeležilo se jo je od 150 do 200 ljudi, okrog 60 ljudi pa so aretirali zaradi metanja kamenja, petard in molotovk. Pred začetkom Parade je bolgarska radikalno-desničarska stranka (Bolgarska Nacionalna Unija) organizirala teden netolerance z grotesknim motom »Bodi normalen, bodi netoleranten«. Vodjo stranke, Boyana Rasateja, so pozneje aretirali zaradi nasilnega protestiranja zoper udeležence prireditve. Paradi sta močno nasprotovali tudi religijski instituciji, RKC in muslimanska, ki sta homoseksualnost označili za bolezen.

Napade na udeležence Parade so povečini organizirale radikalne družbene skupine, vendar pa je tudi večinsko bolgarsko prebivalstvo pasivno in skeptično glede pravic seksualnih manjšin, kar še dodatno prispeva k nemotenemu razširjanju sovražnega govora in nasilja.

Razen verbalnega napada mimoidečega moškega, ki je vzklikal nacionalistične parole, med letošnjo zagrebško Parado ponosa ni bilo večjih incidentov. Po prireditvi je prišlo do dveh ločenih napadov na pet udeležencev Parade: dva GLBT aktivista in tri državljane Kosova. Dva med njimi so policisti neutemeljeno dolgo zadrževali, saj sta zaradi identificiranja napadalcev morala preživeti noč na policijski postaji. Aretirali so dva od štirih napadalcev.

Moldavske državne oblasti so po šestih letih zavračanja LGBT sku-

pnosti letos prvič odobrile dovoljenje za organizacijo Parade, ki pa se je sprevrgla v pravo teroristično dramo. Nasilni protidemonstranti so zaustavili avtobus s 60-imi udeleženci prireditve, pot so lahko nadaljevali šele, ko so v roke »ugrabiteljev« izročili transparente s protidiskriminacijskimi sporočili. Policijski in varnostni organi so dogodek zgolj pasivno opazovali, klice na pomoč so popolnoma ignorirali.

Krivo je bila obarvana tudi češka mavrična zastava, ki je prvič javno zaplapolala v Brnu. Tam je 150 skrajnežev fizično poškodovalo 20 ljudi. Strah pred kršenjem pravil družbeno konstitutivne heteroseksualnosti je prignal trume protestnikov tudi na ulice Latvije, Litve, Romunije in Poljske.

Roza sobote:
18. oktober
29. november
27. december

Vse nedelje v K4 so roza, razen takrat, ko je prejšnji dan sobotna roza zabava.

OPEN

Gej frendli lokal, ki tudi s pogovori, literarnimi večeri in koncerti odpira aktualna in manj aktualne družbene teme z drugačnega vidika.

Hrenova ulica 19, Ljubljana
www.open.si

Medvedji žur

Letošnja medvedja zabava pred zimskim spanjem bo v soboto, 24. oktobra ob 22. uri v klubu Tiffany na Metelkovi. Pokažite svoje kožuhe!

Dr. Tanja Renar

O življenju med filozofi in plemenskim govedom

V času, ki ga konservativni in liberalni ideologi razglašajo za čas »konca ideologij«, se v resnici temeljito razrašča nova svetovna makroideologija »reda in varnosti«. Varnostna industrija postaja ena najmočnejših proizvodnih industrij, izumlja strahove in se koti iz njih, njene učinke pa je mogoče opazovati tako rekoč povsod, na voliščih vsega sveta, po letališčih, zdaj kričavo na ulicah italijanskih mest, ob žičnatih ograjah begunskih centrov ...

Ideologija »reda in varnosti« je videti prostaško preprosta, polna je strašljivih reminiscenc iz preteklosti, in vendar je osupljivo učinkovita: temelji na skrajnem redukcionizmu, skrajnem upreproščenju sveta, na mentalni matriki, ki strukturira otroške pravljice in vesterne, v kakršnih je nastopal John Wayne. Zato je ocena o vesternizaciji sodobnega sveta najbrž kar dvakrat resnična: ne le da se »zahodne vrednote in načini življenja« razširjajo kot še nikoli doslej; če jih nismo voljni sprejeti »prostovoljno«, je zmeraj v bližini kakšen šerif, ki ve, kako in kaj je treba. Ideologiji »reda in varnosti« se svet kaže v podobah infantiliziranih dihotomij: mi in oni, dobri in slabi, svobodni svet in teroristi ... Pogoj njenega uspeha je družbena amnezija, kolektivna izguba zgodovinskega spomina in ukinjanje mišljenja. Treba se je le prepustiti utripanju podob, spektaklu, simulakru ... pa gre.

Foto: Ginger Me

Makroideologija »reda in varnosti« živi v srečnem zakonu z mikroideologijami predsodkov. A tudi predsodki niso več, kar so včasih bili: opazujemo lahko tri vrste premikov, premik govornice predsodkov, premik tarč in premik mehanizmov delovanja.

Na ravni govornice predsodkov je v zadnjih letih prišlo do zelo opaznega premika, tako rekoč do zmage govornice »politične korektnosti«. Klasične predsodkovne govornice, kot so seksizem, rasizem, antisemitizem, v javnem govoru niso več popularne in se jih dozvedno sankcionira. Njihova substanca pa ostaja, zato se ploska kršiteljem in užitekarsko navija za »carje«, ki »si upajo«, po natančnih zglede nam najbrž ni treba v širni svet, dovolj so medijski nastopi domačega goveda in več kot le nekaj parlamentarnih razprav.

Druga vrsta premika je premik tarče; to kajpak ne pomeni, da so stare tarče odpadle, ženskam, črnem, Bosancem ... se smejimo enako kot prej, pa ne le v vicih, teh še najmanj neprijetnih kvintesencah klasičnih predsodkov. Premik tarče pomeni, da v ospredje prihajajo

nove (ali se obujajo stare) tarče, spotoma pa še kakšno izumimo: Romi, imigranti, geji, lezbijke, muslimani, kadilci, debeli ...

Premik mehanizma v delovanju mikroideologije predsodkov razkriva, kako staro sovraštvo in odkrito nasilje proti drugim in drugačnim (ki ga je tudi še več kot za vzorec) prehaja v prikrito, manj očitno, »kultivirano«, simbolno nasilje, ki pretendira po splošni sprejemljivosti, zato je veliko bolj nevarno od klasične »grobe sile«. Novo »kultivirano« nasilje je spolzko in zmuzljivo, težje ga je prijeto in se mu upreti, ker se razleza in duši ne le v soočenju na cesti ali v medijih, pač pa v koticah in ljudeh iz vsakdanjega življenja.

Učinki premikov

Učinki navedenih premikov so najbrž številni, tu bomo omenili tri. Najprej sprožajo občutja »presežne enakosti«. Ne gre več za to, da bi ženske, Romi, geji, lezbijke ... ne bili enaki (v pravicah), pač pa so »preveč enaki«, imajo »preveč pravic«, si »preveč upajo«, in

to natanko v trenutku, ko želijo svojo enakost (pravic) uveljavljati. Dali smo jim registracijo partnerstev, zdaj bi pa hoteli še otroke, ali kaj? Vzeli smo jim dom, ponudili kup drugih hiš, oni pa izbirajo in se zmrdujejo?

Drug učinek premikov je izbor in selekcija drugih in drugačnih namesto generalizacije: ne več ksenofobija nasploh, pač pa delitev na »dobre« in »slabe« tujce, na zahodnjake, ki prihajajo sem investirati ali se kopat v zdraviliščih, in tiste, ki se ponoči plazijo čez mejo. Rimskokatoliška cerkev se je nedavno domislila natančne selekcije, ko so njeni predstavniki izjavljali, da »homoseksualnost sama po sebi ni greh, njeno prakticanje pa je«. Izbor in selekcija sta nevarni, ker perfidno fragmentirata: od zunaj, s pozicije moči vabita k sebi šibkejše, manj utrne ali bolj ranjene pripadnice in pripadnike »drugačnih«. Nagrade, ki jih ponujata, če se v izboru in selekciji prepoznamo, res niso majhne, tveganja, če jih zavrne, pa velika, zato ni čudno, da prihaja do izčrpujočih notranjih napetosti prav takrat, ko so priti-

ski od zunaj najmočnejši in ko bi najbolj potrebovali solidarnost. Zdi se, da se je tudi tretji učinek premikov izrazito prijel: ta še najbolj odraža srečanje med ideologijo reda in varnosti in mikroideologijami predsodkov. Prikriti, odklonilni, »kultivirani« kulturni rasizmi so zato videti pametni in racionalni, ko se preoblačijo v zahteve po varnosti. »Nič nimam proti njim, toda ...«, je formula njihovega delovanja. Nič nimam proti romskim otrokom, a naj ne hodijo v šolo skupaj z mojimi, ker znižujejo izobraževalne standarde. Nič nimam proti invalidom ali odvisnikom, a ne v moji bližini, naj si najdejo hišo kje na samem. In ultimativna racionalnost: zares nimam nič proti njim, a njihova prisotnost znižuje vrednost moje nepremičnine.

O tem, zakaj se predsodki in stereotipi prijemljejo, kaj je v njih tako privlačnega, da postanejo »materialna moč«, nekaj, kar učinkuje bolj od neposrednega nasilja, je težko reči kaj novega. Prepričljiveše interpretacije pa se najbrž ne morejo izogniti srečanju med individualnim in družbenim, med mikro in makro; če naj ideologija zares potegne, potem mi mora kaj dati tudi na intimni ravni. Hegemone spolne ideologije nas tako, na primer, hranijo s fantazmami močnega, nezlomljivega moškega, ki ima v oblasti sebe in druge, ki je organiziran in discipliniran subjekt lastnega sveta in se ogleduje v sebi podobnem bratstvu ... In manj ko vse to je, manj ko je vse naštetu sploh realno mogoče, bolj potrebuje fantazmo. Mikroideologije predsodkov so v mreži makroideologije »reda in varnosti« tako učinkovite tudi zato, ker omogočajo poenostavljeno obliko samoumeščanja v svetu, ki je videti tako konfuzen in nepredvidljiv,

in ki se tako zelo zapira, da nas je lahko samo zmeraj bolj strah. Infantilizirana podoba sveta, za katero si tako prizadevajo svetovni in domači baroni z vso medijsko podporo vred, ima še eno pomembno razsežnost: dokler obstajajo drugi, ki jih lahko obvladujem in tlačim, pa če sem sam/a še tako šibek/šibka, si jih ne pustim vzeti. O »verigi drugačenja«, kot je temu rekel Edward Said, tudi v teh krajih kaj vemo.

Domačijski simptomi

Končala bom z dvema simptomoma, ki govorita o pomenu spola in spolne usmerjenosti v domačiji. Najbrž smo se že kdaj vprašali, kako to, da v Sloveniji ni »slavnih razkritij«. Pravzaprav niti enega. Tvegajmo hiter odgovor: bolj kot pomanjkanje osebnega poguma se zdi verjetno, da so v incestuozno majhni državi tveganja in pritiski proti razkritju premočni, ker slavna razkritja ogrožajo obstoječo strukturo moči (in še daleč ne gre le za spolna razmerja). »Drugačnici« so še v redu, dokler so nevidni in nemi; ko se pokažejo in spregovorijo, postanejo moteči, če bi pa bili v čem – bogne daj – boljši od nas, bi postalo nevzdržno. Pa še en razlog je najbrž posredi: s slavnimi razkritji bi se spolna usmerjenost javno tematizirala, stopila bi na sceno, pod žaromet. Predsodki in stereotipi pa najmočneje učinkujejo, ko so prikriti, anonimni, umaknjeni v zasebnost, zgolj šepetani. Zato so dovoljeni le tisti »outingi«, ki so maškaradni, ekscesni, to so »ajmo, da se zezamo« razkritja.

Ko se človek naveliča življenja med plemenskim govedom, si zaželi, da bi bilo drugače; in ko že sanjarimo, dajmo na veliko: ne več

goveda, radi bi filozofe, modre premišljevalce sveta in človeških izkušenj, te, ki še imajo spomin in se ne odrekajo mišljenju.

Če bi v Sloveniji hoteli, da državo vodijo platonovski filozofi, ljudje brez pritlehnih strasti, in bi poškilili k institucionalnim vrhovom »slovenske ustvarjalnosti«, nas utegne zmrzati. Pregled dobitnikov in dobitnic Prešernovih nagrad, te krone umetniške ustvarjalnosti, odkriva, da si jo je od leta 1947 naprej na glave posadilo 13, 6% žensk in 86,4% moških. Upravne odbore, ki so o nagradah odločali, je sestavljalo 10% žensk in 90% moških. Tu ni kaj slepomišiti: ali ženske v Sloveniji niso sposobne vrhunskih umetniških dosežkov ali pa je razmerje simptom družbe, v kateri živimo.

V Slovenski akademiji znanosti in umetnosti je ta hip med 78 rednimi člani 76 moških in 2 ženski, med izrednimi člani akademije je 27 moških in ena ženska, med 79 dopisnimi člani ni nobene ženske. Med skupaj 186 člani SAZU torej najdemo 3 ženske ali 1,5% vseh. Institucionalni vrh slovenske ustvarjalnosti torej veliko bolj spominja na sestavo slovenske škofovske konference kot na sestavo prebivalstva. Ker ne verjamemo, da bi ustvarjalni modreci glasno ne protestirali proti takemu nasilju odsotnosti, kot se zrcali v številkah, nam preostane le, da ozmerjamo ženske, ki živijo v teh krajih, ker so tako lene, neumne in neustvarjalne.

Povej naprej!

Ste zaradi spolne usmerjenosti ali spolne identitete izpostavljeni nasilju in diskriminaciji?

Povejte svojo zgodbo naprej in se uprite homofobiji!

Če so vam bile kršene pravice pri zdravstvenih storitvah, na delovnem mestu, če ste bili žrtev nasilja in podobno, kršitev lahko prijavite na e-naslov activate.lgbt@yahoo.com ali pokličite 01/430 51 44 (Legebitra).

Mr. Gay Slovenia za Mr. Gay Europe '09

Dvigni roko za drugačnost! Postani Mr. Gay Slovenia in dokaži, da je biti gej OK. Spoznaj nove ljudi, sklepaj nova poznanstva. Tvoje ime in tvoja slika bosta na prvih straneh vseh gejvskih časopisov in revij v Evropi. Stopi iz vrste povprečja in bodi ponosen na svojo drugačnost. Bodi to, kar si. Bodi Mr. Gay Slovenia 2009!

Prijave in vse informacije o organizaciji tekmovanja: ruefa2000@yahoo.com

Andrej Zavrl

a.zavrl@hotmail.com

Geometrija vzpostavljanja intimnosti

Kristina Hočevar, *Fizični rob*, Cankarjeva založba, 2007.

Kristina Hočevar s svojim *Fizičnim robom* zarisuje meje, obrise in robove (želje, telesa, ljubezni, intimnosti) ter postavlja polno vprašanj o ne/prestopanju teh robov in meja. Iz pesmi sledi, da je sredi (samo)uničujočega sveta intima ena redkih osi, okrog katerih si lahko zgradimo vsaj nekaj trdnosti. Jasno pa je, da živimo »v dobi, kjer ima intima status ogrožene vrste«, pa vendar »te vabim k sebi, / v belo noč, v moker dan, v sanje ali mit«.

V vsak odnos pa nepreklicno vstopi razstavljanje, vrivajo se pojavi, stvari, občutki, dotiki, vriva se tuj svet, »vriva se nežnost, verjetno povsem odveč«. Ko pesnica krmari med približevanji in odmikanji, razdaljami in zavračanju, se je potrebno izogibati posebnim prostorom: »Vse je povezano z njo.«

Gre za Metko – »petnajst let se mi sanja o tebi« – ki je usodno ime, torej ključ in ključna izkušnja, nekaj, kar se je zgodilo (ali pa se celo ni) in četudi bi pesnica rada nazaj, povsem dobro ve, da je takšna želja že po definiciji neuresničljiva. Tako lahko upa le na kakšen premor: »Ne neba se mi sanjati o tebi. Samo odpočijem se kdaj malo.« Da vdihne. In kot da so te (večinoma) kratke pesmi vdihni in izdihni, utripanje znane zgodbe, ki jo Kristina Hočevar pove na izrazito svoj način.

Ocena *********

Pogovor s Kristino Hočevar

Kakšne so sorodnosti in razlike med zbirkami *V pliš* (2004) in *Fizični rob* (2007)? Kaj se obeta s prihajajočo zbirko?

Zanima me spreminjanje drža, položajev v svetu, v odnosih, raziskovanje identitet(e) in preizkušanje lastne svobode, ne le v lezbičnosti, ampak tudi sicer, kar uporabljam tudi v poeziji. *V pliš* je nastajal precej drugače kot *Fizični rob*, zaradi česar so najprej opazne razlike. Sloge pisanja prve knjige se, predvsem kar se tiče zgradbe in oblike pesmi, precej razlikuje od sloga v drugi knjigi – *V plišu* gre za bolj hektičen izpis, bolj »navdahnjen«, z bolj prosto strukturo. Tudi bolj ščiplje za meso, je nekdo povedal. Druga knjiga je napisana z večjo distanco, v njej je več konceptualnosti. Obe knjigi pa imata skupno osnovno izhodišče, iz katerega odpirata tudi druga oziroma širša vprašanja, motive, teme – to je intimen odnos med dvema ženskama. Med drugim se v obeh knjigah posvečam telesu – v prvenecu omejeno na erotiko, v drugi knjigi ga problematiziram širše. V prihajajoči zbirki me še vedno obseda poseganje v ravni intimne – tako zunanaj kot znotraj samega pisanja. Tokrat izpostavljam invalidnost bivanja, oblike razdorov in znova željo, bolj eksplicitno in pogosteje kot doslej pa vključujem problem družbenega.

***Fizični rob* je v veliki meri o imenih in poimenovanju. Kako je z usodnimi imeni in njihovim izrekanjem?**

Res je v veliki meri o poimenovanju, o izrekanju. Dejstvo, da s poimenovanjem generaliziraš in banaliziraš, je paradoks. To je problem in zame eno od temeljnih vprašanj in tako stalen spremljevalec pri pisanju. Želela sem narediti ta obrat dvojen – po eni strani je ime zapisano in s tem izpostavljeno, s čimer je povzdignjeno iz množice, iz vsakdana, iz življenja, hkrati to ime prestavljam na simbolno raven. Ime postaja nosilec ideje. Ima pa izrekanje imena kot osebnega imena še neki drug pomen, ki je povezan z naravo razmerja, na katerega se navezuje.

Kje/kdo/kaj je »fizični rob«?

Naslov zbirke se je zgodil podobno, kot se je naslov *Plešasta pevka* E. Ionesca, ko se je na vaji igralec zmotil. Sprva sem imela drugačen naslov, vendar ga je urednik knjige napačno slišal – fizični rob torej. Odločila sem se za tak naslov, bil mi je bolj všeč od moje prvotne zamisli, ker je bolj ustrezal kompleksnosti osnovnega koncepta zbirke. *Fizični rob* je marsikaj. Besede kot nekaj materialnega, so fizični rob. Izrekanje je fizični rob nekega odnosa do sveta, do ljudi, do sebe. Ubesedovanje je rob in meja, čez in skozi katero grem, je tista znana distanca, v kateri se je treba znajti za pisanje kljub vpletenosti v svet. *Fizični rob* je seveda telo, ki je ne nazadnje erotično, seksualno.

Pri glbt pisavah se velikokrat pojavlja mnenje, da so, čeprav intimistične, zmeraj tudi aktivistične, politične, družbenozavedne.

Med oznakami aktivističen, političen in družbenozaveden ni enačitev, čeprav se le-te deloma lahko prekrivajo. Vemo, kakšen je položaj lgbt populacije v družbi, vemo, da smo zaradi homoerotike in »prepovedane« želje, ki trese ustaljene vzorce bivanja in delovanja ljudi, grožnja za strejtovsko družbeno ureditev. Izraz te želje v javnem prostoru je – vsaj svoje pisanje jemljem tako – hkrati tudi politično dejanje. To se mi zdi pomembno poudariti. Svojo pisavo razumem kot implicitno družbenozavedno, v drugi zbirki je mestoma tudi eksplicitno družbenokritična, nikakor pa ni aktivistična. Poezija, ki se ji daje oznako intimistična, saj osredišča premike v človekovi notranjosti, lahko sprevača, je lahko subverzivna na številnih literarnih ravneh. Gre za intervencijo v družbene koncepte, za spreminjanje heteronormativnosti v literaturi in za vpeljavo novih motivov in drugačnih konceptov. Konec koncev je objava lezbične knjige svojevrsten coming out za vesoljno bralstvo slovenske literature, kar je zame že samo po sebi politično dejanje.

Kako gledaš na delovanje slovenske literarno-kulturniške srenje? Kaj pa lgbt bralstvo?

Literarno-kulturniška srenja se vede po svojih v glavnem predvidljivih oziroma znanih zakonitostih, ki niso posebej navdihujoče narave. Posvečam se predvsem samemu pisanju. O recepciji lgbt bralk/cev mi ni bilo do nedavnega znano skoraj nič. Opaziti je, da lgbt bralstvo – ali prozo ali poezijo – sprejema najbolje in najširše, ko v njej interpretirajo zgodbe s scene.

Daljši intervju s Kristino Hočevar lahko preberete na www.narobe.si.

Suzana Tratnik

suzana.tratnik@amis.net

Alma Karlin: Izjemna nekdaj, danes, kadar koli

Alma M. Karlin, *Moji zgubljeni topoli*, Muzej novejšje zgodovine, Mladinska knjiga, 2007.

Je bil res glavni razlog za pozno odkritje ta, da je pisala v nemščini?

Povojna politična klima ji ni bila ravno naklonjena. Pa čeprav se je že od leta 1937 odkrito borila zoper vzpenjajoči se nacizem. Na svojem domu, takrat je pri njej že živila Thea Schreiber Gamelin, sta skrivali nemškega protinacista in publicista Hansa Joachima Bonsacka alias Franka van Hallena in mu pomagali emigrirati v Južno Ameriko, s čimer si je nakopala sovražnike iz vrst celjskega Kulturbunda. S prihodom gestapa so jo zaprli, njena dela v Nemčiji pa prepovedali. Prišla je tudi na seznam za koncentracijsko taborišče Dachau, a se je prej umaknila k partizanom na osvobojeno ozemlje. Tam so jo vprašali, če bi delala za komunistično partijo in pisala za slovenski narod, pa čeprav v nemščini. In je med drugim odgovorila (dotičnemu Francu Leskovšku-Luki): »Tovariš, jaz sem navdušena protinacistka, nisem pa nobena komunistka.« Rekla je, da bi raje umrla, kot da bi dan za dnem pisala sovražno propagando; in da tako še Slovencem ne bi bila več koristna. V spominih (1941–1945) je zelo ostra do duhovne nezrelosti proletariata, do komunizma hitlerjanskega sistema, češ da dovoljuje samo delo za državo, prepoveduje vso osebno svobodo in izključuje vse tuje ideje. Drugi, ravno tako poglobljen razlog je seveda njen oziroma njun življenjski stil.

Po vojni sta s Theo živeli umaknjeno na Pečovniku nad Celjem. Še danes znajo povedati, kako sta čudakinji z nahrbtniki hodili peš dol v mesto. In tretji seveda ta, da je bilo treba počakati na kulturne in ženske

študije, ki so tudi pripomogle, da se je širša javnost opogumila in Almo Karlin končno vzela za Slovenko.

Na kakšen način si se ti ukvarjala z njeno biografijo?

Z Almo Karlin sem se srečala spomladi leta 1995, ko sem na povabilo Uršule Cetinski in Polone Vetrh začela sodelovati pri nastajanju monodrame Alma. Kot dramaturginja sem takrat proučevala njeno zapuščino, ki jo je Thea v letih 1973 in 1976 predala ljubljanski Narodni in univerzitetni knjižnici. Tako sem se z Almino biografijo ukvarjala z vidika ženske, njenega svetovljanstva in intimne, ter še zlasti z njenim notranjim razkolom med, arhaično rečeno, svet(n)imi in posvetnimi zadevami. Iste leta sem sodelovala na mednarodnem simpoziju Veliki reformator 18. stoletja Gian Rinaldo Carli. Obstajajo namreč zapisi, ki pričajo o njenem daljnem sorodstvu s plemiško družino Carli. Ob tej priložnosti sem njeno vsestransko zanimanje za znanost, geografijo, biologijo, zoologijo, etnologijo in antropologijo, proučila v luči razsvetljenske vere v moč razuma. Pozneje, pri pisanju spremnih besed za njeni mladinski povesti *Modri mesec* in *Angel na zemlji*, sem se posvečala še njenemu književnemu opusu.

Zakaj je bila Karlinova tako izjemna osebnost za tedanje in tudi današnje čase?

Mislím, da je človek, ki se vsak dan nauči deset besed v desetih jezikih, sestavi desetjezični slovar, gre skoraj brez denarja okoli sveta, piše za petindvajset časopisov, korespondira z desetimi ljudmi po svetu na

dan, napiše petsto pesmi in okoli šestdeset literarnih del, brez vsakega dvoma izjemen, nekdaj, danes, kadar koli. Ljudje jo poznajo kot svetovno popotnico in pisateljico. Ne morejo je pa uvrstiti v nobeno od znanstvenih ali družbenih kategorij; ni prava antropologinja, ni prava književnica, ni prava feministka. Nečesa ima preveč in hkrati nečesa premalo. Njen pogled *plava* nad spolnimi, rasnimi in verskimi prepričanji, in to je in bo vedno aktualno.

Njen partnerski odnos s švedsko slikarko Theo Schreiber Gamelin je velikokrat vir ugibanj in tudi sporov o njuni spolni usmerjenosti. Kaj pomeni, da se je Karlinova označila za bitje onkraj spola?

Obstaja mapa z Alminimi pismi Thei iz obdobja od maja 1930 do januarja 1934. Alma se v njih veseli njene selitve v Celje, ker da se bosta dobro razumeli, in doda, »če se ne boš prej poročila«. Iz Theine posthumne opombe je seveda jasno, zakaj se ne bo. Iz Alminih londonških spominov in posredno iz romana *Moj mali Kitajec*, pa tudi, zakaj se Alma ni. Bitje onkraj spola in odsotnost običajne ljubezenske ekonomije je neizpodbitna posledica tistega, čemur je bila zapisana vse življenje: umetnosti notranje poti spoznavanja same sebe. Njena dela so prežeta z mistiko, metaforiko in retoriko teozofskega svetovnega nazora. Nadčutno spoznanje *enega* zanjo ni teorija, je resnično izkustvo.

Kaj se danes dogaja z njeno zapuščino?

Govorila sem z Marijanom Pušavcem iz celjske Študijske knjižnice, ki se z Almo Karlin že dolgo ukvarja. Letos bo dokončan projekt internetnega muzeja Spletno domovanje Alme Karlin in izdana njena avtobiografija *Ein Mensch wird*. Maja Weiss končuje igrano-dokumentarni film o njej. Priprčana sem, da jo bodo še prevajali in da bo dolgo navdih za marsikaterega ustvarjalca ali ustvarjalko pri nas in na tujem; pravkar jo namreč razstavljajo tudi v Baltimoru.

Zala Hriberšek

zala.hribersek@guest.arnes.si

Lakota po odprtem

Maruša Krese, *Vsi moji božiči*, Mladinska knjiga, 2006.

Božiči Maruše Krese niso prazniki bleščečih in dragih predmetov v pisanih embalažah, okrog katerih so zbrani srečni in nasmejani ljudje. Pripovedovalka ob spominih nanje problematizira vlogo ženske, ki poskrbi za zadovoljno družinsko slavo, razdre podobo božiča, ki nam jo vsiljujejo mediji, za božič obiskuje vojna območja Balkana, kjer se ideje o miru prepletajo z grozotami vojne, in se nenadno sooči s svojim možem, ki ji za božič sporoči, da pride naslednji dan z ljubimcem. »Zadnja leta« se na božični večer z otroki pelje iz Berlina v Ljubljano. Tako se izognejo »odvečnim zameram, božičnim darilom, kupljenim na hitro, v glavnem zaradi ovojnega papirja«. Pripovedovalka je ženska, ki ne ostane na mestu, ki ji ga je določil patriarhat. Je pesnica, pisateljica, novinarka, ki je za humanitarno in kulturno posredništvo med Bosno in Nemčijo prejela zlati križec nemškega predsednika, letos pa so jo uvrstili tudi v fotografski projekt »100 najpomembnejših Evropejk«.

Ocena ★★★★★

Pogovor z Marušo Krese

Bi Vse moje božiče označili kot kratko prozo, esejiziran dnevnik ali morda roman?

Mogoče lirčna proza. Ne vem. Še danes se ne počutim kot pesnica, čeprav sem na tujem po tem najbolj poznana. Božiči? Po dolgih letih sem bila sama brez otrok in sem si tako privoščila veliko čiščenje. Zimsko. Bil je skrajen čas.

Foto: Rdeče zore

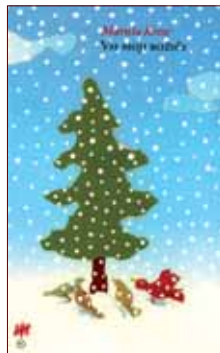

Veliko ste pomagali beguncem in ljudem na vojnih območjih Balkana.

Ravnokar sem se vrnila iz Sarajeva, kjer sem bila prvič, od kar se je končala vojna ... če se je zares končala. Ugotovila sem, da so v tej zgodbi urbane sredine absolutne porazenke. Ne samo v Bosni. Ko sem v Sarajevu po vseh teh letih srečala prijatelje, mi ni bilo niti malo žal za čase, ko sem riskirala življenje in nosila pomoč, ko sem poskušala držati mostove med Nemčijo in Bosno, med Beogradom in Sarajevom, med Berlinom in Sarajevom. Ni mi žal za žene iz Srebrenice, ki so živele pri nas, žal pa mi je za marsikaterega balkanskega »intelektualca«, ki je skušal iz cele zgodbe iztržiti največ. Zame se je ta zgodba začela leta 1968. Še danes se vidim, kako sem stala leta 1990 v Berlinu popolnoma izgubljena in se spraševala, kaj se je zgodilo z ljudmi moje generacije. Toliko od njih je zamenjalo Boba Dylana (ali pa ga mogoče niso niti poslušali?) za nacionalizem, za borbo za moč. O visoki ceni niso razmišljali.

V Božičih vas spoznamo v različnih tipičnih ženskih vlogah: mati, žena, snaha, gospodinja. Kje je ženski presežek ali skupni imenovalac teh vlog?

Temu ne bi rekla vloge. Temu bi rekla ženska. Po eni strani sem imela srečo, da sem bila otrok generacije žensk, ki so se borile v drugi svetovni vojni in po vojni opravljale naprej svoje delo, študirale, in že zaradi zgodovine zaprle moškim usta. Moja generacija je vse to vzela za preveč samoumevno, da se nam tega ni zdelo potrebno posebno negovati. Pa smo se zmotile. V devetdesetih

tih letih je postalo jasno, kaj vse smo izgubile. Govorim seveda za naš prostor. Spet si bo treba priboriti, kar smo že imele. V mladosti nisem nikoli razmišljala o »ženski« ali »moški« vlogi. Prvič šele v Ameriki leta 1971, kjer ženske v glavnem niso delale, kjer so čakale s pogrnjeno mizo na moža in očeta, šepetale, ker je bil mož utrujen ... že zaradi tega sem se takrat vrnila v Ljubljano.

Niste ostali v tradicionalnih molčečih vlogah, temveč ste vzeli življenje v svoje roke. Kako je prišlo do tega preobrata?

Ni prišlo do obrata. V tistih redkih trenutkih, ko sem mislila, da se lahko zanesem, sem se vedno opekla. Včasih mi ljudje rečejo, da sem premočna ženska. Nisem, življenje me je naredilo tako. Premočna ženska se mi zdi včasih skoraj žaljivka.

Ali lahko kaj poveste o svojih zakonih?

Tile moji zakoni so ena velika tragi-komedija. Mislim, da smo precej zmedena generacija. Šestdeseta ... lakota po odprtem, novem, svobodnem, odprti in odkriti medsebojni odnosi, emancipacija. Mislim, da se precejšnja večina moje generacije moških v tem ni znašla. Želeli so si ženske, ki so zmogljive skrbeti same zase, ki so intelektualno njim enake, nekje globoko v sebi, mogoče podzavestno, pa so pričakovali zase ženske, ki bodo ostale doma, skrbele zanje in njihov svet, ženske brez lastnih zahtev ... Tako enostransko ne gre. Ampak pri svoji hčerki vidim, da so se stvari precej spremenile.

Andrej Zavrl

a.zavrl@hotmail.com

Performativnost vednosti

Eve Kosofsky Sedgwick, *Dotik občutka: afekt, pedagogika, performativnost*, prevod Tanja Velagić, spremna beseda Marina Gržinić, Zavod Emanat, 2007.

Med temeljnimi imeni queerovskih študij je Sedgwick prav gotovo eno prvih, ki pride na misel. Avtorica je s svojimi knjigami, velikokrat gre za literarne študije, v kritiško zavest vpeljala nekaj ključnih konceptov za nedualistično mišljenje spolov in spolnosti. V *Dotiku občutka* je zbrala nekaj študij, ki njeno teoretsko delo nadaljujejo in širijo – tako tematsko kot konceptualno –, vselej pa se spletajo okrog teorij performativnosti, queera, psihoanalize, psihologije in predvsem afektov (med njimi izstopa sram, ki mu avtorica namenja največ pozornosti, od romanopisja Henryja Jamesa do kibernetičnega prostora).

Sedgwick je ves čas kritična do heteroseksističnih praks, pa najsi prihajajo s katerekoli strani in tule gre občasno za kar tipično zmes hude teorije in precej eksplicitnih zaključkov. Tako je v poglavju o Henryju Jamesu govor o njegovih uvodih k lastnim delom kot o »prizorih pederastične revizije«, ki razkriva pisateljev odnos »do njegove analne erotike«, pravzaprav o »žariščnosti analne preokupacije v Jamesovem občutenju lastnega telesa, dela in užitka«. Še več: posamezne odlomke iz Jamesa Sedgwick razume kot »opis razmerja med *fistingom* in pisa-vo« (torej fukanje s pestjo kot *écriture*). Vendarle avtorica vsega tega ne počne kar tako, pač pa ker dojemanje performativnosti z izrazi sramu – in z njim povezane stigme – odpira nove možnosti premišljevanja o

Andrej Zavrl
a.zavrl@hotmail.com

Pomembno je biti Ernesto

Umberto Eco, *Ernesto*, prevod Ivanka Herold, spremna beseda Gašper Malej, Cankarjeva založba, 2008.

V Trstu se leta 1898 zblížata priložnostni delavec (28 let) in Ernesto, komercialni pripravnik (skoraj 17 let). To se jima zgodi tako neposredno in presunljivo, da nam od presenečenja kar malo zastane dih. Ali pa od tega, kako odkrito in naravnost U. Saba (1883–1957) ta odnos ubesedi, tako drugače od vsega campa, kot ga beremo v kakšnih drugih besedilih. Zato sploh ne preseneča, da je bil roman objavljen šele leta 1975, še toliko manj, če vemo, da je v precejšnji meri avtobiografski.

Ernesto je zelo pomemben pri vzpostavljanju tradicije italijanske književnosti s homoerotično tematiko, zanimiv pa je tudi kot primer prestopa iz stare, antične sheme istospolnega odnosa, ki jo zagovarja in prakticira težak (na da bi o njej kar koli vedel, pač pa le odseva globoko zakoreninjenost njegove krivde in strahov, ki jih lahko le tako delno zaobide) v moderno, domnevno enakopravnejšo, torej versatilno shemo, ki si jo želi Ernesto (v antični družbi je deček v odnosu zmeraj pasiven, moški pa aktiven, medtem ko v emancipacijski drži fukati ali biti pofukan ni več vprašanje moči, norm ali česa takega, pač pa le užitek).

Drugi model je še negotov, a ob koncu romana Ernesto doživi skoraj nekakšen čudež in se pretresen od lepote dečka Ilija v dveh minutah spremeni bolj, kot se je v desetih letih dotlej. Zgodi se »izjemen dogodek, ki se lahko pripeti samo enkrat v stoletju in samo v enem kraju«.

Ocena ★★★★★

Zala Hriberšek
zala.hribersek@guest.arnes.si

Prilika o Flavienu

Marc Vilrouge, *Nemogoča knjiga*, prevedel Brane Mozetič, Škuc-Lambda, 2008.

Oče se sklanja nad Flavienovo zibko in mu obljublja, da bosta z materjo vedno skrbela zanj in mu omogočila najboljšo življenje, on pa bo moral dati vse od sebe, da bo lep, uspešen, bleščeč. Njuna pričakovanja so velika, hočeta vse, hočeta njegovo življenje – nič manj. Račun za »najboljše življenje« ne bo nizek.

Flavien postane uspešen državni uradnik s sijajno kariero. Zdi se, da se je žrtvovanje očeta in matere splačalo. A na skupinskem portretu uspešne družine je manjša packa: ko zgubi službo in odlično kariero, njegovo življenje postane karneval za starše. Flavien piše romane, a nikoli takega, ki bi ga »brala babi«. Romanopisje je mesto odkritega upiranja družini. A izgubljena kariera ga oropa snovi za pisanje: »Nič skupnega nima več s skupnostjo smrtnikov, kako naj torej piše zanj, če več ne deli vaših življenj, ki tvorijo vaše romane.«

Sledijo psihadelične substance, samomorilski odmerki ghb-ja, psihiatrična bolnišnica. Ko obišče starše na deželi, z veliko kokaina ustvarja žareč videz vzornega sina – saj je dober sin, »slab do kosti, a ne v jedru.« Veseli karneval zmoti mamina novica, da se je v bližino priselil gejevski par. Očetu se *pederasti*, kot se izrazi, gnusijo. Bralke in bralci že vemo: Flavien je gej. Tudi to seveda ne sodi med pričakovanja staršev ...

Nemogoča knjiga – prvi prevod Marca Vilrougea (1971–2007) v slovenščino – je vznemirljiv roman o 28-letnem moškem, ki se pred starši pretvarja, da se ni zlomil pod pezo njihovih pričakovanj in ljubezni. Je roman o temni človekovi usodi in o temni strani družinske ljubezni. Je koncizna študija posameznika v družini.

Ocena ★★★★★

Andrej Zavrl
a.zavrl@hotmail.com

Mojstrsko o mojstru

Colm Tóibín, *Mojster*, prevedel Jure Potokar, Sanje, 2007, Ljubljana

Mojster irskega pisca Colma Tóibína je izšel leta 2004 in bil sprejet z navdušenjem ter nagradami. Naslovni mojster je ameriško-angleški pisatelj Henry James (1843–1916), čigar življenje določajo odmikanje, odrekanje, osamljenost, hrepenenje. Bolečina in njeno stoično prenašanje. Tóibín se pri načinu pisanja in jeziku zgleduje pri svojem glavnem liku, njegovi opisi so v glavnem samo namigi, ki pa so dovolj jasni, da Jamesa prepričljivo utelesijo kot moža spominov in žalosti, melanholije in občutkov krivde.

James v vsem nastopa kot opazovalec, ki za svoje umike plačuje visoko ceno, nemir in bolečine pa kanalizira v literaturo: »Starejši moški, samotni obiskovalec, ki je cenil lepoto, se zanimal za človeško vedenje in strast čvrsto nadzoroval.« Tako je tudi z željo po istem spolu. James je čez in čez umetnik, ki sebe in svojo umetnost pisanja jemlje strašno zares. A Tóibín se zdi še najmanj prepričljiv, ko njegove izkušnje precej enosmerno preslika v njegovo literaturo.

Roman se začne januarja 1895 z Jamesovim gledališkim polomom, ki lepo uvede njegov umik vase in sovpade z Wildovim gledališkim vrhuncem. Kajti Wilde je bil vse, kar James ni bil (ni mogel/hotel biti). Tudi tri mesece pozneje ob Wildovem spektakularnem padcu James z veseljem posluša prijatelja, ki mu nosita vse podrobnosti Wildovega škandala, a želi dajati vtis, kot da se ga osebno to ne tiče. Odmikanje. Odrekanje. Osamljenost. Hrepenenje.

Ocena ★★★★★

identitetni politiki, še posebej v queerovskih prostorih: »Vsaj za določene ('queerovske') ljudi je sram preprosto prvo in vztrajno strukturalno dejstvo njihove identitete: tisto, ki ima svoje lastne izjemno produktivne in družbenovplivne možnosti za preobrazbo.«

Avtorica se precej ukvarja s performativnostjo, predvsem z njenimi izvori pri Austinu (tj. kako napravimo kaj z besedami), sama pa vpelje nov pojem: periperformativnost (izjave, ki »niso performativi, ampak govorijo o njih oziroma se umeščajo okrog njih«). Uporabnost tega koncepta v drugem poglavju knjige ponazori z analizo primerov iz pripovedništva devetnajstega stoletja. V tretjem poglavju se skupaj z Adamom Frankom »kibernetičnega momenta« lotita preko Silvana Tomkinsa, »disciplinarno presežne osebnosti v psihologiji«. Četrto poglavje je posvečeno paranoji kot privilegirani objektu protihomofobične teorije. Sedgwick pri tem ostaja zvesta svojemu queerovskemu stališču, ki se odmika od freudovskega, homofobičnega razumevanja paranoje in »skoraj avtomatičnega privilegiranja gejevskih in lezbičnih vprašanj« ter poudarjanja razlike in enakosti med spoloma. O sistemskih nerazumevanjih in navzkrižnih smotrih, kot jih razberemo iz prenosov budistične misli na Zahod, govori zadnje, peto poglavje knjige.

Dotik občutka morda ni več tako prelomna knjiga, kot so bila avtoričina začetna dela, vsekakor pa ohranja dovoljšen naboj.

Ocena ★★★★★

Andras
Christopher
Gašper
Brane
Dimitrij
Lawrence
Valerij

Foto: Urban Belina

Urban Belina

urbanbelina@gmail.com

Medprostor gejevske poezije

Majhen hotel. Zdi se, kot da živi v nekem drugem času in diha čisto svoje življenje. Pod njim morje, polno meduz. Slikovita kulisa se zdi kot naročena za shajališče šestih pesniških figur. Junija se je že tretjič zapovrstjo po zaslugi *Centra za slovensko književnost* oziroma izjemne vztrajnosti vodje projekta, Braneta Mozetiča, zgodila mednarodna delavnica prevajanja gejevske poezije. Medtem ko so pesmi ponudile utrinke iz intimne, so se v sproščenih popoldanskih pogovorih razgrinjala življenja prisotnih pesnikov.

Drugi moški so zapolnili tvoj prostor v moji postelji. A odsotnost te knjige

ki sva si jo nekoč delila, ki sva jo oba brala tisto poletje, ko sva se spoznala,

ponovno razpre praznino v meni, še danes, toliko let kasneje.

Samski, izjemno produktivni Američan iz Madrida, Lawrence Schimmel, se je kot avtor ali urednik podpisal že pod več kot dvesto izdaj. Pesnik, esejist, pisec znanstvene fantastike, gejevskih erotičnih zgodb, romanov v stripu, poznan tudi kot »avtorica« lezbičnih romanov in večkrat nagrajeni avtor otroške literature. Ali kot pravi njegov oče: »Moj sin piše knjige za otroke in knjige, za katere ne bi hotel, da jih moji otroci berejo.« Ob pogovoru o krstni slovenski izdaji, slikanici *Sosedje in prijatelji*, se je spomnil svoje čisto prve izdaje, zbirke erotičnih zgodb, ki jih je v roke prijel celo njegova babica. Po branju je pripomnila: »Pa saj je kar dobro spisana, ampak a ne bi raje napisal

česa, kar lahko prodaš filmski industriji in s tem obogatiš?« Ob tej anekdoti Lawrence nalašč poudari svoje poreklo, ki ga tako ali tako izda že priimek.

Občudujem vsak gib, ki ga narediš, a ne bom prelił svojih misli v besede, čeprav lahko vidim, kot riba, ki vijuga med kamni v bistri vodi na dnu tvoje duše, tvojo misel ...

Škot Christopher Whyte med popoldanskim posedanjem ob plaži pripoveduje o letih, ko je soustanavljal oddelek za škotsko literaturo na glasgowski univerzi, kako je pred tem dvajset let preživel na italijanskih piazzah, o formaciji konzervativne struje na oddelku njegove univerze, ki je povzročila radikalno odločitev o novi selitvi. Zapustil je delovno mesto in se kar naenkrat znašel v Budimpešti, ki jo je izbral brez jasnega razloga, zgolj zato, ker je v delu Evrope, ki je trenutno najbolj živ. Pesmi piše v galščini, prozo v angleščini, doslej je izdal štiri romane. V drobnih opazkah, kot na primer, da so Andraseve pesmi zelo konzervativne ali da je le težko določiti spol pišočega zgolj iz branja teksta, se razkrivata njegova izjemna širina in senzitivnost, neobremenjena s kalupi.

**V razgretem pesku
potno sidro:
tvoje nabrekle bradavičke.**

**Morje se drgne
ob zaslepljujoče nebo:
razburkanost tvojih mišic.**

Madžar Andras Gerevich je po študiju v Londonu bliskovito pridrł na madžarski literarni sceni in je predsednik 300-članske sekcije mladih pisateljev njihovega društva pisateljev. Je tudi producent in scenarist risanih filmov, sloven-

ska kulturna publika se je z njegovim delom srečala leta 2006, ko je animirani film *Synchronoff*, za katerega je napisal scenarij, dobil nagrado na festivalu Izolana. Redke trenutke brezdelja najraje preživlja s svojim izvoljencem, francoskim baletnim plesalcem, ki ga ob tej priložnosti zaradi delovnih obveznosti na žalost ni mogel pospremiti, čeprav sta oba popolnoma zaljubljena v Mediteran. Ko govori o moških, se popolnoma zgrozi nad pojavom metroseksualcev, zdi se, da mu je bližji prvinski alfa samec.

**Zdaj je drugače: zdaj se lažje
dotaknem tvoje tople kože s prsti,
čeprav so hladni;
potem zdrsnem nižje.
Predmeti, ki posredujejo, so odveč:
čeprav mlada, sva že gola.**

Dolgolasi Dmitrij Kuzmin je ruski urednik in pesnik, ustanovitelj več literarnih revij in ena izmed osrednjih figur moskovske pesniške sredine. Ustanovil je specializirano revijo za haikuje in mnoge druge, ima tudi lastno založbo in je neprestano na lovu za mladimi talenti. Ob pogovoru o udeležbi na literarnih večerih postreže z realističnim pogledom, da so literarni večeri namenjeni bolj srečevanju pesniške in pisateljske sredine kot pa publiku, saj tudi moskovski literarni večer le izjemoma pritegne več kot 40 gostov. Na branju v Izoli nastopi z izjemno prezenco in močnim občutkom za nastopanje z rahlo humorno ironično distanco. Njegova poezija je močno avtobiografska, neposredna in na trenutke brutalno odkrita.

(več več od mene)

**poljubljaš
kot bi me celega požiral**

vse manj različna sva

Valerij Ledenjev je kljub mladosti že zelo oblikovan avtor, odlikuje ga močan in svojstven pesniški izraz. Na zunaj deluje precej zadržano in plaho, nekako v senci Dimitrijeve veličine. Dolgolasec, ki je študiral lacanovsko psihoanalizo, je doslej izdal eno zbirko. Po branju v izolski knjižnici pove, da se še privaja na javno nastopanje in se rahlo odsotno zazre v daljavo.

**zarezale so vame, tvoje poti.
slovo od meglic. resnica dotika,
ki si obeta blagost: v besedah,
ki priklicujejo svetlobo. je slutnja,
da jih poznaš.**

Gašper Malej je edini slovenski predstavnik na delavnici. Njegova rahlo ekscentrična pojava hitro pritegne Christopherjevo pozornost in nekdanji profesor v naslednjih dneh nedvomno uživa v stimulativen intelektualni izmenjavi. Gašper trenutno pripravlja drugo pesniško zbirko, sicer pa je izjemno aktiven prevajalec sodobnih italijanskih avtorjev, njegove izkušnje se nedvomno pokažejo pri diskusijah o prevajanju, kjer trdno zagovarja tezo, da mora dober prevajalec razviti množstvo glasov, ki so orodje za ustrezno prevajanje. Kmalu po delavnici se bo preobrazil v dramaturga nastajajoče gledališke produkcije *Mama*.

Mnogo plasti in zadnji utrip. Kmalu bo izšla antologija evropske gejevske poezije, ki jo bo uredil Brane Mozetič, in v njej bodo, poleg ostalih pesnikov, objavljeni vsi udeleženci delavnic.

*Pesmi sta prevedla Gašper Malej
in Urban Belina.*

Suzana Tratnik

suzana.tratnik@amis.net

Pozor! Pedri na strehi

Inštalacija, 16. – 26.7.2008, Galerija ŠKUC

»Prve omembe pedrov najdemo v slovenskih zapisih konec 19. stoletja, dosti pogostejše pa so sto let pozneje. Medtem ko so se pedri sprva potikali zgolj po mestnih odtoknih kanalih, so v zadnjih desetletjih vse bolj rinili na plano, tudi podnevi. Meščane je to ujezilo in so jih začeli preganjati. Preplašeni so se pedri zatekli na mestne strehe. Toda pedri ne bi bili pedri, če ne bi kar naprej špegali doli ter oprezali, kaj se sprehaja po mestnih cestah. Tako se vse pogosteje dogaja, da kdaj kak peder pade na tla. Da bi zaščitili meščane, smo najbolj obljudene strehe označili z opozorili POZOR! PEDRI NA STREHI. Tako se lahko vsak meščan ali meščanka elegantno izogne nevarnosti, da mu ali ji kak peder pade na glavo.« To je spremno besedilo na razglednicah, priloženih inštalaciji s provokativnim naslovom *Pozor! Pedri na strehi*, ki se je je domislil pisec in aktivist Brane Mozetič v odgovor na letošnje poparadno nasilje in naraščajočo nestrpnost do LGBT populacije. Meščani in meščanke so se resda odzvali in nekateri so besno poskušali zaščititi fasade, na katere so bile prislonjene letve z opozorilom, da so na strehah pedri. Drugi so se ozirali v nebo in čakali, da jim kaj pade na glavo. Bili so tudi taki, ki so se jim napisu zdeli žaljivi, prizadeven sosed Galerije pa je napisal tudi protestno pismo – vsaj meni ni čisto jasno, ali zaradi uporabe »neprimernega« in menda gejem sovražnega izrazoslovja ali zaradi prekoračitve aktivističnih prizade-

foto: Nada Žgank/Memento

vanj. Lastnik nekega bližnjega lokala pa je menil, da je treba razglednice in letve odstraniti, saj »odganjajo« turiste, ki se izogibajo hoji po pločniku, misleč, da gre za delo na strehi. Vsekakor pa je bilo treba 15 opozorilnih letev, razvrščenih med Galerijo Škuc in Pod trančo, vsak dan sproti obnavljati, saj so jih v nočnih urah lomili takšni in drugačni dušebrižniki. Recimo jim raje nestrpnosti, ki mislijo, da lahko odločajo tudi o tem, kaj sodi v umetniško akcijo in kaj ne. Nestrpnost in zabitost gotovo ne.

Zadovoljivo in razveseljivo pa je, da je inštalacija vzbudila veliko medijske pozornosti. No, saj tudi živimo v obdobju spektakla, ki je ljudstvu v večje veselje kot pa napisana knjiga ali dvourni gledališka predstava. Morda pa Mozetičeva inštalacija odpira tudi novo obdobje *artivističnih* prizadevanj, ki govorijo neposredno, enkratno in jasno. Tako kot je ta inštalacija dala misliti o marsičem, denimo, o tem, zakaj le ni na otvoritvi nobeden peder padel s strehe, ali pa o tem, da besede in nenehne marnje o enakosti in različnosti morda res več niti malo ne zaležejo. Torej, le še žeblico na glavico. Seveda je bilo slišati tudi to, da je bila postavitev opozorilnih tabel cinična, negativna in izzivalna, kar pa so že potrjene plemenite oznake tistih LGBT projektov in prizadevanj, ki pravico do enakosti razumejo kot staro dejstvo, ne pa kot ponižno in nemotečo priprošnjo.

Sarajevo gori!

Ob prebiranju grozljivih poročil iz Sarajeva, kjer se je 24. septembra začel prvi *Queer festival* v organizaciji *Udruženja Q*, in bil naslednje jutro zaradi fizičnih napadov odpovedan, se kar same vsiljujejo podobe iz ne tako oddaljene preteklosti.

Medijske napovedi festivala, med njimi cela kopica homofobičnih zapisov, so mobilizirale nestrpnosti, ki so medije obtožili, da so pedrom dovolili uzurpacijo medijskega prostora. Tudi leta 1987, ko je bil v zobe 4. festival Magnus v Ljubljani, so mediji odigrali mobilizacijsko vlogo in festival prekrstili v »svetovni kongres pedrov«.

V Sarajevu je bil problem v tem, da naj bi festival potekal v času zadnje tretjine ramadana. Trinajst muslimanskih verskih združenj je zato homoseksualno skupnost označilo kot »vir najbolj kužnih bolezni.« V Ljubljani pred 21. leti se je zataknilo zato, ker naj bi se festival Magnus začel 25. maja – na Titov rojstni dan. Ljubljanska sanitarna inšpekcija je potem izdala mnenje, da bi takšen festival ogrozil zdravje meščanov, saj naj bi na festival prišli tudi homoseksualci iz tujine – očitno *po defaultu* HIV pozitivni. Oba festivala sta bila odpovedana. Razlika je le v tem, da se je vmes zgodila vojna. Ta je legitimirala udarce in puške, dala zagon nacionalizmu in verskemu fanatizmu, in ustvarila junake, vojne veterane, katerih zasluge so ogrožene vedno, ko svet ni tak, kot so si ga fantje zamislili na bojnih poljih. In, seveda, dobili smo demokratične oblasti, ki svoje politične točke nabirajo tako, da legitimirajo nestrpnost in sovražni govor. Zato se je sarajevski festival končal s pestmi. Vladajoča *Stranka za BiH* je namreč izdala mnenje, da bo festival prekinil mirno in spokojno vzdušje ob ramadanu.

Na otvoritvi festivala se je zbralo več kot 100 nestrpnosti s kamni in pištolami, ki so udarjali po novinarjih, policajih in tistih, ki so jih prepoznali kot pedre. Vpili so »Ubij pedre!« in »Alah je velik!« Ranjenih je bilo devet ljudi – nekateri tako hudo, da so imeli notranje krvavitve, da so jim šivali glave in podobno. Skupina nestrpnosti je ustavila taksi, v katerem sta se vozila dva organizatorja festivala, in ju pretepla. Vsa krvava sta se lahko vrnila le nazaj v taksi, ki ju je namesto na otvoritev odpeljal na šivanje ran. Novinarji, ki so o festivalu pisali, so dobivali grozljiva pisma, kot je recimo tole: »Ne boš več živel v miru. Ne boš več v miru odhajal od doma in se domov vračal. Tvoj dom ne bo več varen prostor za življenje, enako tudi tvoja pisarna. Vse bo izginilo v pepelu, v katerega se boš na koncu spremenil tudi ti!« Policija je dogodek sicer ocenila za zelo nevaren, a njihove akcije tega niso odražale. Kot poznano iz podobnih zgodb – ni jim uspelo zaščititi udeležencev.

Sarajevo gori ... spet. Ampak podoba multikulturnega, multiverskega in multi-identitetnega Sarajeva ni pokopana. Lezbična aktivistka Zoe Gudović iz Beograda pravi: »Ne preostane nam drugega, kot da še naprej obstajamo, da se veselimo in borimo.«

Roman Kuhar

Plošče posluša in na koncerte hodi Janis.

zhmuxel@yahoo.com

Sladka Katarina Višnar

Foto: Judita Zorman

Vsestranska Katarina Višnar je preko študija zgodovine in zgodovine umetnosti ter doktorata in delovanja na področju varovanja stavbne dediščine zaplula v glasbene in didžejske vode. Spremljali smo jo lahko kot sodelavko Radia Študent, nekdanjo članico etnoeksperimentalnega ansambla Uluru ter kot polovico dueta Brejn & Bubizz. Letos poleti se nam je prvič predstavila s samostojnim projektom, ki, kot sama pravi, združuje tisto, kar jo v glasbi najbolj veseli.

Kakšna je idejna zasnova tvojega novega projekta *Sladka*?

Izhajala sem iz svojih razmišljanj in ugotovila, da želim delati glasbo, ki je poslušljiva in je torej utemeljena na nekih osnovah pop glasbe. Po drugi strani pa ne želim delati tistega, kar se od pop glasbe pričakuje. Želim ugotoviti, kako fleksibilne so meje pop glasbe, da še vedno ostane pop, po drugi strani pa znotraj teh okvirov veliko eksperimentiram. Morda s temami, nenavadnimi inštrumenti, nepričakovanimi zasuki, spremembo tonalitete ... Ne gre za dramatične spremembe, zanima me zgolj, kako ti nepričakovani elementi učinkujejo znotraj nečesa ustaljenega in pričakovanega.

Tudi v Uluru ste se posvečali eksperimentalni glasbi, in sicer ste na sebi lasten način interpretirali ljudske pesmi.

Uluru je prav posebna zgodba, saj ne gre le za še en bend, ki igra etno. Zanimivo je, da smo pri Uluru prav tako vedno gradili na nečem precej nenavadnem – na pomanjkljivostih. Že Brian Eno je spodbujal poudarjanje tistega, kar ti ne gre najbolje, Uluru pa je na ta način naredil nekaj res dobrega. Ni potrebno, da so glasbeniki tehnično ne vem kako dobro podkovani, pomembna je tudi improvizacija in rast skozi lastne šibkosti. Ne zanašam se toliko na note in na red, marveč na intuicijo, na neko medsebojno komunikacijo in ta eksperiment je pravzaprav nastal kot logična posledica takšnega dela. Preden sem se jim pridružila, me je pritegnilo ravno dejstvo, da na takšen način ni delal nihče drug.

Projekt *Sladka* je bilingvalen, in sicer ne v običajni kombinaciji slovenščine z angleščino, temveč s hrvaščino.

Rodila sem se na Hrvaškem in tam tudi odrasčala v bilingvalnem okolju, saj polovica moja družine prihaja iz Slovenije. Od nekdaj sem pisala v hrvaščini, brez posebnega razloga, enostavno mi je bilo pisa-

nje v tem jeziku bližje, kar me je včasih tudi frustriralo, saj v vsakdanjem življenju uporabljam predvsem slovenščino. Potem me je prijateljica potolažila, da je moj jezik rock'n'rolla očitno hrvaščina in kot taka sem besedila tudi sprejela.

Pri ženskih izvajalkah izven mainstreama pogosto opažam prisotnost feminističnih elementov, ki so večinoma dobro argumentirani in smiselni, včasih pa tudi odveč, kot neka obvezna oprema, ki pač mora biti, četudi nima konkretne funkcije.

Ne vem, če bi se lahko strinjala s tem. Feministični elementi niso nekaj, kar bi ti kakorkoli pomagalo pri karieri. To lahko vidimo v popularni glasbi, ki se vrti okrog kratkih kril in razkazovanja jošk. Takšna naj bi bila današnja ženska, seksi in »jebozovna«. Jaz pa pri teh vprašanih izhajam iz sebe, iz ženskosti, kot sem jo sama odkrivala in kot jo sama doživljam. Ti elementi so od nekdaj prisotni v moji glasbi, niso pa prevladujoči. Precej časa po tem, ko sem se začela ukvarjati z glasbo, sem šele ugotovila, da je glasbeni svet predvsem domena moških. Tudi kot didžejka imam velike težave pri iskanju kvalitetne ženske glasbe. Žal moram reči, da danes bolj kvalitetno glasbo še vedno delajo moški, če si lahko dovolim takšno delitev po spolih. Absolutno nujno se mi zdi ozavestiti to pozicijo žensk in ji posvetiti pozornost, saj ženske šele rastejo in prihajajo. Pomembno se mi zdi, da se ženske zavedajo sebe in da same poskušajo delati kvalitetno glasbo. Kje so ženske na slovenski sceni? Ne verjamem, da jih ni in da ne ustvarjajo. Kje se skrivajo? Tega ne vem.

Pripravljáš tudi kratek videoprojekt o odnosu ljudi do živali.

To bo moj prvi poskus odpiranja nekkih določenih vprašanj, brez posebnih ambicij in pričakovanj. Zame je to nekaj čisto novega. V tem projektu razmišljam, zakaj država, ki lepi plakate o tem, da mora vsak skrbeti za svoje živali, v resnici ne skrbi za to, da bi se ta problematika reševala. Če ljudi vprašam, kaj jih najbolj moti v Tivoliju, bodo vsi rekli, da pasji iztrebki, nihče ne bo najprej pomislil na odvržene platenke in kondome. Kljub temu da pasji iztrebki v nekaj dneh izginejo, platenke pa razpadajo stoletja. Skozi odnos ljudi do živali se kaže tudi odnos ljudi do sveta.

V kratkem začenjš s promocijo projekta *Sladka*. Za konec nam zaupaj še, kaj je tebi tista najslajša stvar?

Najslajša stvar na svetu mi je erotika. Eros sicer pojmujem zelo široko in tudi izpolnjuje me na več nivojih. Erotiko najdem tako v glasbi kot v odnosih, v spolnosti, naravi ... Mislim, da mi je to res tisto najslajše v življenju.

Katarina Višnar bo
projekt *Sladka* predstavila

6. novembra ob 22. uri

v Klubu Gromka

v Metelkova mestu.

Sex and the City

Original Soundtrack

Gojim globoko prepričanje, da osemindvetdeset odstotkov filmske glasbe na prodajnih policah preprosto krade prostor boljšim izdelkom. V najboljšem primeru imamo opraviti z avtorsko glasbo, ki je morda celo povezana v neko smiselno celoto tudi brez ogleda filma, v najslabšem (in mnogo pogostejšem) primeru pa gre za bizarno kompilacijo povsem nekompatibilnih starih komadov, po možnosti v še bolj bizarnih novih predelavah, ki so se skupaj znašli zgolj zato, ker so pač ustrezali posameznim kadrom v filmu. Nekako tako, kot da bi na vsak način poskušali skupaj zlepiti eno sestavljanko iz koščkov več različnih sestavljanek. Če je glasba v seriji še nekako lovila ravnotežje med newyorškim nočnim življenjem in udarnimi ženskimi ustvarjalkami, pa imamo tokrat opraviti z grozljivo kolobocijo, od dveh osladnih predelav Bee Geesov do *Walk This Way* (Run DMC in Steven Tyler) ter celim kupom »inovativnih« duetov in priredb, za povrhu pa še škotsko novoletno *Auld Lang Syne*. Upajmo, da je bil vsaj seks boljši od glasbenega izbora.

Ocena

Uh Huh Her –

Common Reaction

Če vam besedice Uh Huh Her zvenijo znano, ste se v preteklosti verjetno kdaj predajali zlovoljnim čarom P. J. Harvey. Ime pa se je očitno dopadlo tudi simpatičnima bejbama, katerih prvenec je pred nami. Tudi v glasbenem smislu bi lahko med njimi potegnili marsikatero vzporednico. Duo sestavljata Camila Grey in Leisha Hailley, prej članica zasedbe delno do pretežno kulturnih The Murmurs (kasneje Gush), nam pa seveda najbolj poznana kot Alice v *Ženskih zadevah*. Common Reaction je prav prijetna, izjemno poslušljiva, a precej umirjena indie pop zadevščina s tipičnim jamrajočim vokalom in dobro odmerjenim kancem elektronike. Poetična in zasanjana glasba za individualno poslušanje ali nemotečo spremljavo postelnim aktivnostim, kot smo se že lahko prepričali v *L-Wordu*. Sicer res ne gre za kakšen glasbeni ali besedilni presežek, je pa izdelek gotovo dovolj kvaliteten, da bo zadovoljil tudi tiste bolj izbirčne. Če vam glasba morebiti ni povšeči, pa se vseeno lahko malce poslonite ob ogledu videov na internetu.

Ocena

The Gossip

– Live in Liverpool

Po zatonu gibanja *riot grrrl* smo po tistem vsi pričakovali prihod nove feministične odrešenice. In prišla je, kot se spodobi, v podobi jezike, jezne, zmešane, stokilske, neobrite lezbične furije z imenom Beth Ditto, ki si povrh vsega še deli posteljo s transeksualko. Novinarji si niso enotni, ali gre za edinstveno obliko glasbeno-političnega aktivizma, ali zgolj za provokacijo, dejstvo pa je, da je prvinska rock glasba The Gossip vsekakor lepo presenečenje v svetu serijsko generiranega popa. Improvizacija, jazzovski in pank vložki ter neizmerna energija, ki je vložena v izvajanje pridejo do izraza še toliko bolj na tem živem albumu/DVDju, čeprav je tudi njihov studijski *Standing in the Way of Control* izjemna stvaritev (istoiomenski komad je odziv na ameriško prepoved istospolnih porok). Izjemna sposobnost mešanja žanrov v udarno celoto je danes redka kvaliteta komercialno izpostavljenih bendov, če pa to za seboj potegne še pogosto golo Beth in lezbični aktivizem, pa tudi nimamo nič proti.

Ocena

Páll Óskar

– Allt fyrir ástina

Ko sem letos poleti raziskovala lepote Islandije, sem presenečeno ugotovila, da Björk in Sigur Rós še zdaleč niso največje zvezde v svoji domovini. Namesto ekscentrične alternative kitojedci očitno prostodušno padajo na pedrski kič, tako rekoč dvonožno utelešenje Evrosonga. Morda se ga kdo od vas spomni iz leta 1997, ko je nastopil v podobi zvirajočega se bitja na kavču, obkroženega s seksi dominami v lateksni opravi in zasedel eno izmed zadnjih mest. Očitno je bil takrat krepko pred svojim časom, saj se njegove plošče zdaj prodajajo za med, pa tudi njegovi drag nastopi niso od muh. Osladni pop z namerno pretirano gejevsko noto in disko podtoni pač osvaja Evropo (samo spomni mo se tiste božjastne romunske numa-numa zadeve). Páll Óskar posledično v svoje videospote tlači tolikšno količino vrtnic, srčkov, lepih fantov in koreografij alla-Kylie, da človek ne ve, ali bi mu čestital ali bruhal. No, vsaj besedila so v islandščini, kar nam prihrani mučno ukvarjanje z njihovo, khm, globino.

Ocena

Filme gleda Luka Pieri
pieri.luka@gmail.com

Mamma Mia!

Ali Moja zABBAvna grška poroka. Zmagovalni duo Lloyd-Johnson prenese gledališko uspešnico, ki temelji na pesmih znamenite švedske skupine, na veliko platno in vsakogar, ki se je pripravljen pustiti prijeti za roko, povleče v živahen, smešen, primerno pompozno ultimativni feel-good movie.

Produkcija: VB/ZDA, 2008, Režija: Phyllida Lloyd
Scenarij: Catherine Johnson
Igrajo: M. Streep, P. Brosnan, J. Walters, C. Firth, C. Baranski, S. Skarsgård

Bistvo muzikala je predvsem to, da si lahko privoščiš, kar hoče, če zna to prepričljivo utemeljiti. Preprosta zgodba ne pomeni nujno slabega filma, kot dovršena, zapletena zgodba še ne pomeni, da bo film ustrezal kakovosti osnovne ideje. To bi za mnoge naredilo iz muzikala dokaj trivialno zvrst, v resnici pa pomeni, da se lahko muzikal spotakne ob precej več pasti kot drugi žanri (nizanje pesmi v stilu video-maratona in stilistična pretencioznost sta na primer hudo škodila vsebinsko sicer dobri *Eviti*). Dober muzikal ima načeloma dve možnosti: lahko se vzame strogo resno in je temu primerno izpeljan do konca, previdno, zmereno, ne da bi za hip izgubil izpred oči sporočila, ki ga hoče podati (glej *Moulin Rouge!*), in v tem primeru ni prostora za površnost. Ali pa se ne jemlje resno in da to jasno vedeti gledalcu; do konca, previdno, zmereno, ne da bi za hip izgubil izpred oči sporočila, ki ga hoče podati; in sporočilo je vselej tisto, kar loči dober muzikal od povprečnega.

Ima pa zato muzikal proste roke in je lahko, kar hoče: lahko je komedija, drama, kriminalka; lahko je bizaren, še raje grotesken, sentimental, pretresljiv ali ležeren. In je kvintesenca umetnosti pripovedova-

nja, saj združuje učinkovitost vizualnega vtisa in sporočilno moč glasbe – na najbolj osebni in intimni ravni. Posledično zajema primarni namen (filmske) umetnosti: pripraviti gledalca, da se vživi v zgodbo in se poistoveti z liki, in ga navdihniti, da bo za dve uri zdrsnil v drug svet, se prepustil toku (dejansko ritmu), iz zasanjal.

Prav z zasanjanjem *I Have a Dream* na sanjskem grškem otoku se začne *Mamma Mia!* – s sanjami 20-letne Sophie (nadarjena Amanda Seyfried), ki se bo kmalu poročila s Skyem (»History boy« Dominic Cooper) in si želi, da bi jo do oltarja pospremil oče. Problem je v tem, da ne ve, kdo je njen oče. Od rojstva namreč živi na otoku z mamo Donno (Meryl Streep, kot vedno ... ah, pa kaj bi razlagal), ki je – kot Sophie slučajno odkrije – pred 20-imi leti imela razmerje s tremi moškimi, in eden od teh je očitno njen oče. Ne bodi lena, ljubka mladenka pošlje tri povabila, prepričana, da bo ob snidenju z možakarji takoj prepoznala svojega očeta. Ker hoče presenetiti mamo, ji seveda ničesar ne pove. In ta veseli dan bo še hudo zanimiv.

Dogajanje je postavljeno v konec 90. let, ko je čas živopisnih ritmov in globalnega, palindromskega

uspeha Abbe le še spomin, četudi ne ravno bežen, pa vendar oddaljen, obujen z nostalgijo in tu pa tam zaznavnim obžalovanjem. Daleč so časi, ko je Donna s prijateljicama zažigala in žurala in ... »tri pikice«. Danes je mati samohranilka, ki ni čisto prepričana, da so se njene življenjske sanje uresničile, vendar se je sprijaznila. Zdaj se mora soočiti z dejstvom, da bi morda morala pustiti, da njeno dete zapusti gnezdo.

Na prvi pogled preprosta premisa je pravzaprav izgovor, da se globlja stran zgodbe razvije skozi kulturne pesmi, ki perfektno povezujejo dogajanje z duhovitimi, samoironičnimi vložki. Filmu vsekakor daje plastičnost sijajna igralska zasedba, kajti glasba sama po sebi ne naredi muzikala. Bistvo filma je izrazitost igralcev ob interpretaciji skladb, ki jih pravzaprav ne gre podcenjevati. Ob odlično prirejenih aranžmajih emancipacijske *Dancing Queen*, spogledljive *Lay All Your Love on Me* ter udarne *Gimme! Gimme! Gimme!* nas zapleti, nespornosti ter take in drugačne izpovedi privedejo do ganljivo čustvene *The Winner Takes It All*; in nazaj v vrtnec razigranih *Take a Chance on Me* in *Mamma Mia*, ko zaščitnica otoka (in zaljubljenec) Afroditina dobesedno odplakne vse strahove in tista komaj zaznavna obžalovanja (in pahne kavalirja *par*

excellence v objem privlačnega grškega boga).

Pomanjkljivost filma je »presenetljivo« režijske narave. Lloydova, sicer režiserka gledališkega muzikala, je za kamero premalo drzna in ni izkoristila na krožniku serviranih priložnosti, da bi v »koralne« prizore vnesla bolj dodelane koreografije (sploh ob sočni *Does Your Mother Know* in *Voulez-Vous*, ki kar kliče po stilistični natančnosti Baza Luhrmanna) in iz filma naredila spektakel. Pa vendar, odlična igra poskrbi za resnično enkratni užitek. Poleg Streepove, ki Donni daje vso ranljivo odločnost in nežno materinskost, ki zaznamujeta njen lik, velja izpostaviti skrajno zabavni Julie Walters (*Educating Rita*, *Billy Elliot*) in Christine Baranski (*Chicago*, *Ptičja kletka*). Smešne, prisrčne, obenem zmešane in preudarne, kot se spodobi za ženske, ki so v pol stoletja doživele vse živo, njihove posrečene »babe« postanejo ob spremstvu primerno nevpadljivih moških kolegov glavne junakinje zgodbe o ljubezni do življenja in samospoštovanju, prave ode zrelem letom. Tudi sanjati je treba znati. Šele tako lahko vemo, kaj v resnici hočemo, in ne glede na to, kako se bomo odločili, se bo nazadnje vse izšlo. Kajti »če še najdeš čudež v nežni pravljici, ne skrbi za prihodnost, čeprav ti spodleti«.

Ocena ♦♦♦♦♦

Novo na DVD ... v tujini

Auf Der Andere Seite

Produkcija: Nemčija, Turčija 2007. Režija in scenarij: Fatih Akin.

Igrajo: Nurgül Yeşilçay, Patrycia Ziolkowska, Hanna Schygulla, Tuncel Kurtiz, Baki Davrak Nursel Köse.

Auf der anderen seite je zgodba o Ayten, ki iz Turčije ilegalno pribeži v Nemčijo kot »politična izgnanka«. Med prebivanjem v Nemčiji po naključju sreča Nemko Charlotte, ki ji ponudi svoj dom, obleke in ... ljubezen. Lezbičnost je »znak«, ki opozarja na heteroseksualnost kot prevladujočo normo, ki se ji moramo upreti – čeprav na račun lastnega življenja, kot se to zgodi Lotte, ki gre po deportaciji Ayten v Turčijo na pomoč zdaj zaprti ljubimki. Istemu sporočilu sledi v filmu tudi povezava med Evropsko unijo in Turčijo. Ko Lottina mati Sussane vpraša Ayten, zakaj jo doma preganjajo, ta odgovori: »Če država ubije ljudi zgolj zato, ker mislijo drugače ali se drugače oblačijo ali vedejo ali ker protestirajo, ker želijo imeti delo, energijo in izobrazbo, potem se moraš upreti.« »Morda ..., morda pa bo vse boljše, ko pridete v Evropsko unijo«. Ayten odgovori, da ne zaupa EU, saj to vodijo le močne kolonialistične države. *Auf der anderen seite* je v prvi vrsti socialno-politično angažiran film, njegovo temeljno sporočilo je upor – upor vseh, ki jih »evropski, heteroseksualen, katoliški, kolonializatorski, kapitalističen gospodar« izključuje in preganja zaradi njihove drugačnosti.

Ocena *********

Katarina Majerhold

Love and Other Disasters

Produkcija: VB, 2007

Scenarij in režija: Alek Keshishian
Igrajo: Brittany Murphy, Matthew Rhys, Catherine Tate, Santiago Cabrera

Kakšen bi bil *Zajtrk pri Tiffanyju*, če bi bil glavni junak gej, kot namiguje Capote? Možen odgovor nam ponudi romantična komedija ne ravno plodnega Keshishiana (poleg *Z odlika* iz leta 1994 je posnel še Madonnin dokumentarec *Truth or Dare*). Razposajena Jacks se ne more rešiti Jamesa in čaka na sanjskega moškega. Medtem ga skuša priskrbeti sotočevalcu Petru, kar privede do takih in drugačnih nesporazumov in zapletov. Film, ki se nenehno, a ne vedno učinkovito, poigrava z žanrskimi klišeji, je niz posrečenih domislekov in citatov (dogodek na letališču, ki neposredno spominja na *Pravzaprav ljubezen*, je naravnost genialen), a tudi nerodnih spodrseljav. Pomanjkljivost scenarija je predvsem to, da dozdevnih neskladij ne upraviči: Jacks naj bi imela »najboljši gejdar v Londonu«, a ji uspe zamenjati strejta za geja, to se resda lahko zdi za lase privlečeno, a po drugi strani vemo, da se Jacks veliko bolje počuti v družbi gejev, zato niti ni tako nelogično, da bi fanta, ob katerem je popolnoma sproščena, imela za geja; ampak taki zaključki so prepuščeni gledalčevi presoji, kar v tem primeru ni dobro. Svetla točka filma sta dinamičen ritem in subtilen humor. Omeniti velja genialno Catherine Tate, pa tudi simpatično Dawn French v vlogi psihiatrinje, ki bi lahko bila debela sestra odbite terapevtke raztresene Ally.

Ocena ********

Luka Pieri

Daphne

Produkcija: Velika Britanija, 2007. Režija: Clare Beavan. Scenarij: Margaret Forster in Amy Jenkins. Igrajo: Geraldine Somerville, Janet McTeer, Elizabeth McGovern, Christopher Malcolm.

Glavna junakinja zgodbe je slavna angleška pisateljica Daphne Du Maurier (1907–1989). Avtobiografinja Margert Forster je med njeno zapuščino našla ljubezenska pisma, ki jih je ta pisala ženi njenega ameriškega založnika Ellen Doubleday in igralki Gertrude Lawrence, s katero je imela razmerje. Iz njenih pisem je tudi očitno, da je bila nesrečna z možem, poročnikom Frederickom Browninom, s katerim je imela tri otroke. Spremljamo zgodbo Du Maurierjeve v času med sodnim procesom, zaradi njenega domnevnega plagiatstva bestsellerja »Rebecca«. Na eni strani spremljamo uspešno pisateljico z zglednim zakonom, na drugi strani njeno čustveno življenje, prežeto z zagrenjenostjo, brezupom, sramom in neukrotljivimi čustvi, ki jih je gojila do žensk, in zaradi česar se je počutila, kakor »osemnajstletni fant v škatlji«. Ganljiva drama o trpljenju, ki so ga morale prestajati lezbijke v prvi polovici prejšnjega stoletja, in to ne le zato, ker njihove ljubezni ni odobraval družba, ampak tudi zato, ker so same sebi narekovale heteroseksualne norme, čeprav so trdile, da je romantična ljubezen zgolj družbeno konstruirana pogodba, v kateri vlada nesreča.

Ocena *********

Katarina Majerhold

Naked Boys Singing

Produkcija: ZDA, 2007

Režija: Robert Schrock
Igrajo: Jaymes Hodges, Kevin Stea, Joseph Keane, Vincent Zamora

Filmska različica posrečene gledališke predstave, ki je v devetih letih prepoštovala svet in postala mali kulturni fenomen alternativne scene, je zbirka 16 glasbenih točk, posvečenih lepota moške golote. Bistvo je nekako v tem, da ne gre izključno za telesno goloto, pač pa za razgaljanje čustev, misli, želja – in nenazadnje seveda takih in drugačnih inhibicij. Kajti »tudi golota je okno v dušo«. Po zabavni uvodni špici in prvi, primerno neposredni točki *Gratuitous Nudity* se na goloto simpatičnih fantičev kaj kmalu navadimo in smo predvsem pozorni na pesmi, ki so pravzaprav zelo dobre, inteligentne, sočne in domiselne. Izpostaviti gre piruete hišnega pomočnika (Kevin Stea je dolgoletni plesalec, ki se ga spomnimo iz Madonninega dokumentarca *Truth or Dare*), romantično *Window to Window* o zapeljevanju s socio-seksualnim podtonom, sila zabavne *Jack's Song*, *Perky Little Porn Star* in *Muscle Addiction* ter ganljivo *Kris*, *Look What You've Missed* s simboličnim »obratnim striptizom«. Pesmi in izvedbe so pravzaprav izjemno kakovostne, škoda pa, da avtorji vsaj za filmsko priredbo niso sklenili posameznih točk vsebinsko malo bolj povezati s kakšnim dialogom ali podobnimi vložki (recimo v stilu filma *A Chorus Line*), da bi bil film malo več kot le posnetek predstave. Nekoliko površno izkoriščena zanimiva osnovna ideja.

Ocena ********

Luka Pieri

foto: Nada Žgank/Memento

Roman Kuhar
roman.kuhar@gmail.com

Intervju s Salome Žentil

Most med dvema identite- tama

Ko se je v Sloveniji začela vojna, je Salome delala na bencinski črpalki v Milanu. Točila je bencin, čistila, pometala. Naredila je vse, da se ji ni bilo treba vrniti na Rab. Tam sta jo namreč čakala že dva poziva v hrvaško vojsko. Nenad je bil vojaški obveznik in Salome bi morala iti v vojno. Ampak v Milanu si je že kupila nekaj ženskih oblek, imela je svoj prvi umetni čop las. Naredila je svoje prve drag nastope. Poti nazaj ni bilo več. Ko jo vprašam po poti naprej, roko približa ustom in z njo potegne od leve proti desni. »Nič ne povem,« pravi. Namigne le to, da nas bo to jesen šokirala in da se bo veliko govorilo o njej.

Na internetu sem bral komentarje o tebi. Ti so pogosto zelo žaljivi. Za njih si vse – od krave do govoda. Ti taki primitivizmi še pridejo do živega?

Mislím, da se vsakega človeka, ki ima srce, takšni komentarji dotaknejo. Ampak ti ljudje mi tega nikoli ne bi rekli v obraz, ker nimajo jajc. Morda so to moji prijatelji, tega nikoli ne veš. Sicer pa, če pogledaš komentarje pod novicami o medijskih osebnostih so vsi enaki – vsi te pljuvajo! V Sloveniji je normalno, da pljuvaš po svojih. Verjamem, da tudi geji pljuvajo

po meni. Lažje jim je, da čez internet pošiljajo take stvari. Pred časom so pisali, da imam aids, da sem na heroinu, da sem bolna. Takrat je telefon zvonil kot nor. Govorili so mi: »Prekleta kur***, crkni!«, »Zakaj te Tuđman ni ubil?«, »Zgini na Hrvaško, ubili te bomo, bombo ti bom dali v stanovanje ...« In to so bili geji. Ampak na nek način sem jim hvaležna, ker sem se takrat prvič testirala za HIV. Test je bil negativen. Potem so pa rekli, da sem ga ponaredila. Takrat sem videla, da se nima smisla boriti z njimi ... Letos sem bila na evropski transgender konferenci v Berlinu in šele tam sem ugotovila, kako zelo razširjena je transfobija tudi med geji. Prej sem mislila, da me geji ne marajo, ker sem Salome, ne pa zato, ker sem transseksualka.

Zdi se, da je konferenca v Berlinu pomembno vplivala na tvoje videnje položaja transseksualcev v Sloveniji. Tudi zaradi tega si letošnji nastop na Paradi ponosa začela z besedami: »Samo to vam povem: tudi med geji so transfobi!«

Prej o tem nisem govorila, ker tega sploh nisem vedela. Nisem vedela, da transseksualci nimamo nobenih pravic na tem svetu! Da nimamo niti tistih pravic, ki jih imajo geji, lezbijke in biseksualci. Ne vem, zakaj se omenja G-L-B-T, če pa so pravice dobili samo G, L in B, T pa ne. Ni mi jasno, zakaj se v Sloveniji ne borimo tudi za pravice transseksualcev. Ponavadi rečejo, da ni transseksualcev. Ampak to ni res – le javne osebnosti niso, tako kot sem jaz. Noben ni aktivist, skriti so za štirimi stenami. Na sodišču bi morala sprožiti postopek, da bi potem sprejeli kakšen zakon tudi za transseksualce.

Kateri pa so glavni problemi, ki bi jih bilo potrebno rešiti?

Najprej delovno mesto. Ljudi odpuščajo z delovnega mesta zaradi

transseksualnosti. Še večji problem je hormonska terapija. Če na primer jemlješ hormone in se odseliš v Nemčijo, potem moraš tam ponoviti postopek – vse od psihotesta naprej – namesto da bi s terapijo nadaljeval. Transaktivisti si zato prizadevajo, da bi v EU te terapije lahko nadaljevali ne glede na to, kje živiš. Prizadevajo si tudi za zastoj operacije. Te so namreč zelo drage. V Berlinu se je transseksualcem že po garderobi videlo, da nimajo denarja, da težko živijo, da jih družba ignorira, da nimajo službe. Izgledali so, kot da so si dobili karitas garderobo. To je bilo grozljivo! No, Brazilija je zdaj prva država na svetu, kjer so uvedli zastoj operacije spola.

Stranka SDS te je pred letošnjimi volitvami prosila, da za njihov časopis napišeš, kaj vse se je spremenilo v času njihovega mandata. Kakšen je bil tvoj odgovor?

Šokirana sem bila, da je Janša hotel mojo izjavo, da sploh ve, da obstajam. Klicala me je njegova predstavica. Najprej sploh ni vedela, kako naj me naslavlja, v moškem ali ženskem spolu. Že to je bilo bedno. Potem sem celo odgovorila na njihovo vprašanje. Rekla sem, da v tem mandatu niso naredili nič, da bi bilo bolje, če tistega zakona o registraciji sploh ne bi sprejeli, in dodala, da tudi v naslednjem mandatu zagotovo ne bodo nič naredili. Ampak potem sem jih klicala nazaj in rekla, da ne bom dala nobene izjave in da nočem biti v nobenem političnem časopisu.

Glasbeniki in napovedovalci čas pred volitvami dobro izkoristijo in za dober denar nastopajo na političnih konvencijah. Bi ti nastopila za kakšno stranko?

Nikoli za nobeno stranko! Politika je bila kriva, da so me na *Piramidi* na TV Slovenija dvakrat na grd način zavrnili. Sicer pa se še ni rodila politična stranka, ki bi ho-

tela, da Salome poje na njihovi zabavi.

Odraščala si na Rabu, kjer si zelo hitro ugotovila, da zate na tem otoku ni prihodnosti ...

Kot otrok seveda nisem vedela, kaj je transseksualnost. Sem se pa takrat zapirala v sobo in oblačila v mamine in sestrine modrčke, v katere sem zatlačila kuhinjske krpe, oblekla sem njune obleke, počesala sem se kot ženska, šminkala sem se, uhančke sem si dajala v ušesa ...

So te doma kdaj zalotili?

Večkrat! Uh, kako me je mama premlatila! Ničesar ni rekla, samo pretepla me je. No, saj sem sama vedela, da so to prepovedane stvari. Vedela sem, da je nekaj »naro-be«, ampak nisem vedela, kaj. Dokler ni prišel Boy George ... To je bilo v začetku osemdesetih. Ko sem ga videla na televiziji, sva se z bratom sprla, ker sem trdila, da je to ženska. On pa je trdil, da je moški. Ko sem končno ugotovila, da je moški, ki se preoblači v žensko in nastopa na televiziji ... takrat sem bila najsrečnejši človek na svetu. Vedela sem, da bom tudi jaz nekoč nastopala na televiziji kot moški, oblečen v žensko.

Na Rabu je obstajal bar Sanda, kjer so se zbirali geji. Baje si skoraj vsak dan hodila mimo tega bara, ne vedoč, da se v njem zbirajo geji ...

Ja. Potem pa sem v *Spartacusu* videla, da je ta bar označen kot gejovski bar. Spartacus sem dobila pri starejšem bratrancu, ki je gej. Potem sva skupaj začela na skrivaj zahajati v ta bar, kajti moji starši so mi prepovedali druženje z njim. Tako sem potem že pri štirinajstih letih v Sandi kot fant plesala strip-tiz do tancig.

foto: Nada Žgank/Memento

In kakšni so bili odzivi?

Ah, bila je taka žurka, da padeš dol. Bila sem ta glavna!

Ampak v majhnem kraju se hitro vse razve in starši so kmalu zvedeli, kam zahajaš.

Mama je poslala mojo sestro in njenega moža, naj pogledata, če sem res v Sandi. Spomnim se, sedela sem na šanku in pogledala ven, zunaj pa sta stala sestra in njen mož. Samo z očmi smo se srečali in vse mi je bilo jasno. Kar okamenela sem. Potem nisem mogla več lagati. Takrat sem bila spet pretepena. Velikokrat sem bila pretepena. Tako mama kot oče sta me pretepala. Moj oče je bil alkoholik in vsak, ki ima alkoholika doma, ve, o čem govorim. Ni bilo najlažje. Sicer zdaj ne pije več, ampak ... to se nikoli ne pozabi. Mama me je takrat postavila pred ultimat: če želim javno biti gej, naj se odselim z Raba. Lahko pa sem gej tudi na skrivaj. To pomeni, da bi se morala poročiti in biti skriti gej, ki bi se na skrivaj dobival z moškimi po parkih, v mraku, tako da te nihče ne vidi. Izbrala sem si seveda to, da sem se odselila.

Je tudi tvoj bratranec dobil enak ultimat?

On je dolgo časa ostal na Rabu. V Zagreb se je odselil šele deset let po tem, ko sem bila jaz že v Sloveniji. Doživljal je grozne stvari. Na delovnem mestu so ga ves čas psihično maltretirali.

Kaj danes čutiš do Nenada? Si Nenad še vedno ti ali je to nekdo drug?

Nenad je Salome. Nenad se je spremenil samo zaradi tega, ker si je zamenjal ime in si naredil prsi. In zamenjal garderobo. Jaz pa se nisem nič spremenila, le da sem napredovala duhovno in intelektualno. A ne sramujem se ne preteklosti ne svojega imena.

Te mama kliče Salome ali Nenad?

Mama me kliče Neno. Vedno me bo tako klicala. Ampak pred kratkim mi je nekaj rekla v ženskem spolu. Takrat sem jo pogledala in videla, da se sploh ni zavedala, da me je naslovila kot žensko. To je bil zelo lep, ampak hkrati nenavaden občutek.

Ali to pomeni, da doma zase uporabljaš moško obliko?

Ma, se zmotim in rečem kaj na žensko. Ampak mama na to ne reagira več. Ko sem bila na *Big brotherju*, je prvič v življenju dala

izjavo za javnost – in me podprla. Takrat sem bila res pozitivno presenečena. To verjetno pride s starostjo. Mama gotovo razmišlja, da ne bo večno tu in da hoče pred smrtjo z menoj urediti najino razmerje. Zato da bo meni lažje. Celi Hrvaški je zaprla usta, ko je rekla, da me ima rada takšno kot sem. Ponosna sem nanjo. Rojena je leta 41 – to je generacija, ki ni vedela, da obstajajo geji in lezbijke. Misli la je, da so to le besede, s katerimi se ljudje obmetavajo in žalijo.

Vedno omenjaš mamo ...

Očeta pa nikoli, ne? (smeh). Vsi več omenjamo mamo. Mama ti da čustva, ne tata. Tata te nauči, kako držati bor mašino, mama pa te ljubi in objame kot otroka.

Se je odnos z očetom skozi leta spremenjal? Vajin odnos z mamo je namreč danes veliko boljše kot je bil takrat, ko te je postavila pred ultimat.

Oče se nekaj časa ni pogovarjal z menoj, ampak to ne pomeni, da me nima rad. Ni lahko biti oče neke transseksualke na nekem otoku, kjer te vedno, ko greš v trgovino, zbadajo. Zbadajo te, ko greš na tržnico, v službo, povsod. Ampak to se je dogajalo na začetku, zdaj ne več.

Vsi premiki naprej niso prišli sami od sebe. Verjetno te je reševalo to, da si z leti dobila trdo kožo in da si šla naprej, ko je bilo težko. Kakšen je tvoj izkupiček boja z nestrpnim okoljem?

Pridobila sem to, da naokrog lahko hodim s pokončno glavo. In ugotovila sem, da je okrog nas toliko zlobnih ljudi ... Ampak zaradi njih sem dobila trdo kožo, tako da me danes ne more nič več prizadeti. Pravzaprav sem hvaležna zlobnim ljudem, ker vztrajam zaradi njih. Živim pa zaradi dobrih ljudi. In samo z njimi se družim. Zato imam zelo malo prijateljev.

Se morda spomniš, kaj si počela 24. decembra 1989 zvečer?

Pojma nimam.

Takrat si prvič nastopila v K4.

A res? Jaooo. Kdaj? Devetinosemdeset? ... Joj, se spomnim, ja. Takrat sta nastopala še dva iz Beograda, jaz pa sem plesala na Lili Marlen. Lane me je oblekel, pokojni Rudi je bil DJ ... Čakaj, to pa si moram zapisati. Dal si mi tak podatek! *Svašta!* To pomeni, da bo

Dražen Dragojević,

televizijski voditelj, literarni kritik,
urednik, prevajalec in igralec priporoča

5 dobrih

1 Marcel Štefančič, jr, Janez Janša – Biografija, Mladina, 2008.

»Teror je dekor.« Janez Janša
»Gledalec je igralec.« Janez Janša
»Čim več problemov!« Janez Janša
»Več nas bo, prej bomo na cilju.« Janez Janša
»Mi vsi smo Janez Janša.« Dražen Dragojević

2 Franz Kafka, Preobrazba in druge zgodbe, Beletrina, 2008.

Pred Kafko ni bilo krivde in ni bilo sramu. Po Kafki sta krivda in sram lahko samo še kafkovska. In beseda je meso postala ...

3 Hercules and Love Affair, Mute, 2008.

Kopiraj – pilepi. Premešaj – uskladi. Disko in house, acid in sintetični pop, Derrick May in Giorgio Moroder. Pozabite na purizem in pravovernost. Disko dive na smetišče zgodovine. Disko mutanti nam kradejo jutri.

4 The Kills, Midnight Boom, Domino, 2008.

Punk-blues se je povaljal v sintetični slami. Zdaj noče v Kansas. Doroteja si je obula plesne čevlje. Zdaj ubija nežno. »I want you to be crazy 'cos you're boring baby when you're straight ...«

5 XXY, režija Lucía Puenzo, Argentina, Francija, Španija, 2007.

Situacija. Ona je v njem. Razodetje. On odkrije, da analno ni nujno banalno, v trenutku, ko odkrije, da je ona dvospolnik. Pa smo mislili, da dvojica hetero-homo razreši vse. Film z občutkom o občutljivih delih.

naslednje leto dvajset let od tega. Ha, to lahko zdaj izkoristim še medijsko ... (smeh) Tisto poletje sem nastopala na Rabu in tam sem spoznala nekoga, ki je poznal Braneta Mozetiča. On je takrat vodil nedeljski K4 in me povabil. Sicer pa vem, kaj bom letos počela konec leta. 29. decembra 2008 bom v diskoteki *Inbox* praznovala svoj 40. rojstni dan.

Največji medijski bum si naredila, ko si dobila prsi. Kmalu potem si začela tudi s hormonsko terapijo ...

Preden sem dobila silikonske prsi, sem morala narediti psihotest. Zdravnik te sprašuje, kako se počutiš, ti pa mu moraš povedati, da si predstavljaš, da imaš vagino, da te privlačijo strejt moški ... čeprav, jaz sem biseksualka! Vidiš, to morava razčistiti: transseksualnost je identiteta spola, to ni prav nič povezano s spolno usmerjenostjo. Transseksualci so lahko strejt, bi ali homo. Tega ljudje ne razumejo in rečejo: »Ah, peder!« Glede hormonske terapije pa je bilo takole: šla sem v Klinični center in zdravnici rekla, da bi rada terapijo, ker si želim bolj ženskih bradavic, pa tudi dlake mi potem ne bi več rasle. Ona pa da ne, da ni govora, da *ne dolazi v obzir*. Ampak sem jo prepričala in me je poslala k psihiatru. Tam sem spet delala psiho test in ga zelo dobro naredila. Psihiater je rekel, da ni pričakoval tako dobrega rezultata. Rekel je, da sem najbolj normalna oseba in da se s tem lahko hvalim naokrog. Potem sem šla na hormonsko terapijo, vendar nobenemu transseksualcu ne predlagam, da to naredi v Sloveniji. Ker ne znajo. Niso šolani za to in nimajo izkušenj. No, zaradi terapije sem dobila večje prsi, dlake niso več rasle, koža je postala svilena, glas je postal mehkejši, boki se širijo ... Če nehaš s hormoni, se v enem

mesecu vse to vrne nazaj. In ko jemlješ hormone, ti pade libido. Takrat ne smeš piti alkohola, ne smeš se drogirati, ne smeš kaditi ... nič. Ampak med terapijo sem se ves čas počutila, kot da imam PMS. Bila sem tečna. Na koncu sem potem prenehala s terapijo.

Je telo, kot tvoje, ki ni opredeljeno s fiksniimi spolnimi kategorijami – ni ne moško ne žensko – prednost ali prej predstavlja težavo v svetu, kjer vse še vedno poskušamo tlačiti v moder in roza predal?

Zame je to prednost. Všeč so mi strejt moški, taki možati, *dedci*, in zanje je moje telo, ki je oboje hkrati, moško in žensko, zanimivo, ker želijo poskusiti nekaj novega. Ker niso geji, jih moški ne zanimajo. Pri meni pa dobijo oboje – prsi in penis. In, ja, res, potem nekateri postanejo geji. (smeh)

Grand opening Salome's INBOX season

1. novembra ob 22h

bo spektakularna

otvoritev nove sezone v največji diskoteki v mestu »INBOX«
(ex Factory, Jurčkova cesta 224, Ljubljana).

Salome bo tam. Z njo pa tudi DJ-i:
Lucky (Slo), Bozzo (Slo),
Sylvain (Slo) in posebni gost
Marron Bitch – Fidel (London).

Del vstopnine bo namenjen telefonu za pomoč v stiski LGBT osebam, njihovim staršem in prijateljem 031/258 685.

Beata Akerman

beata.akerman@gmail.com

Nestrpnost do oseb, ki jecljamo

»Še čepke za ušesa vzamem in že sem nared za pogovor z jec' avcem!«

»Kako pa ti to govoriš? Ne znaš govoriti normalno?«, »Kaj je smrklja, a si ti mal' pijana?«, »Če bi želela, ne bi jecljala!« in »Kdaj name-ravaš prenehat jecljat?« so le nekatera vprašanja, ki so mi bila skozi leta zastavljena zaradi mojega jecljanja. Jecljam več kot dvajset let. Ljudje me sprva obravnavajo povsem enakovredno, ko pa v govoru pride do zatikov, ki nastanejo zaradi krčev govornih organov, lahko doživiš marsikatero pikro pripombo. Poleg tega začno opaziti dodatna znamenja, kot so gibi obraza in ekstremitet, do katerih prav tako prihaja zaradi krčev. Vse to naj bi nakazovalo, da je jecljanje le majhen del posameznikove prizadetosti, motenosti, norosti, celo močne vinjenosti.

Smeh, oponašanje, zgražanje in pomilovanje

Kako neprijeten je občutek, ko se sogovornikove oči zastrmijo v govorečega, ga nekaj trenutkov nepremično opazujejo, na ustih se nato nariše nasmešek, ki nemalokrat prerese v glasen smeh, celo oponašanje, ljudje, ki jecljamo, zelo dobro poznamo. Nič manj neprijetno se je pogovarjati z nekom, ki mu je ob poslušanju zatikajočega govora vidno neprijetno. Večno zastavljanje vprašanja: »Kaj si rekla? Labko, prosim, ponoviš, nisem te razumel(a)« se nadaljuje tudi tedaj, ko sploh ne zajec-ljam. Nekateri sogovorniki postanejo ob poslušanju zatikov zelo ne-

strpni in nas hitro oštejejo, naj nemudoma prenehamo jecljati, češ kaj se pa to pravi, takole govoriti! Pogovor s človekom, ki jeclja, naj bi bil zaradi svoje nerazumljivosti – vsaj nekateri tako trdijo – izredno naporen. Spomnim se sopotnice na vlaku, ki me je začela opazovati, ko sem se pogovarjala z znancem. Prezirljivo me je ogledovala, čez čas pa vstala in si poiskala nov sedež. Nekateri očitno menijo, da je jecljanje lahko nalezljivo in se je potrebno človeku, ki tako govori, izogniti.

Mnogi, najbrž v prepričanju, da povedanega ne bomo takoj razumeli, povzdignejo glas, z nami govorijo izredno počasi, razločno in s pretirano gestikulacijo rok. Uporaba enostavnih besed in krakih stavkov je ob tem neizogibna. In ne nazadnje so tu še sogovorniki, ki se jim izjemno smilimo in nam na vso moč skušajo pomagati, bodisi z vsiljevanjem pomoči bodisi z dajanjem neuporabnih nasvetov in tolažbe.

Dokler molčiš, si videti normalen, ko spregovoriš, nisi več

S prvimi primeri diskriminacije se srečajo že otroci v osnovni šoli, saj številni učitelji o problematiki jecljanja niso poučeni in tako ne vedo, kako pravilno pristopati. Jecljanje enačijo z neznanjem učne snovi, žal pa ne manjka tudi učiteljev, ki se učencu posmehujejo, ga oponašajo, ter menijo, da otrok v resnici ne jeclja in na ta način skuša doseči le določene privilegije.

Ko sem sama obiskovala osnovno šolo, se je več učiteljem moje jecljanje zdelo neizmerno smešno. Ob vsaki priložnosti so se mi smejali in me oponašali, celo v stilu play-bac-ka. Učiteljica, ki je bila prepričana, da jecljam, ker nočem »normalno«

govoriti, se je odločila stvari vzeti v svoje roke. Tako je vedno znova ponavljala, da moram vsak stavek povedati dvakrat, prvič lahko jecljam, drugič pa ne, sicer me bo poslala v kot. V kotu sem preživela mnogo šolskih ur. Nekateri učitelji so menili, da se za mojim jecljanjem skriva neznanje in da sem primerna za obiskovanje dopolnilnega pouka. Stavek »Ti se kar pridno uči naprej, še malo, pa boš na zeleni veji,« me je z enico v redovalnici pogosto pospremil v šolsko klop.

Ljudje, ki jecljamo, smo od nekdanj prejemali sporočila, da določenih stvari ne moremo početi. Primerni naj bi bili predvsem za delo ob tekočem traku, kjer bi zlagali ali – če nam možnosti dopuščajo – celo pakirali škatle. Pri zaposlovanju je moč opaziti, da posameznik izpolnjuje pogoje za določeno delovno mesto le do trenutka, ko spregovori. Potem pa ne več. Ko se je moj diplomski študij bližal koncu, sem pričela z iskanjem pripravništva. Na ponudbe sem vztrajno dobivala negativne odgovore, vse dokler nisem prejela klica socialne delavke, zaposlene na centru za socialno delo. Dejala je, da imajo prosto delovno mesto. Navadno imam med opravljanjem telefonskih pogovorov velike težave, tedaj pa skorajda nisem jecljala. Dogovorili sva se, da je naslednji dan poličem, da bi dorekli preostale podrobnosti. To sem tudi storila. A med pogovorom so se pojavili krči. Začela sem jecljati, sogovornica pa je obnemela. Po trenutkih tišine je spregovorila: »Joj, ravno sem se spomnila, da je to delovno mesto že zasedeno.«

Številne primere diskriminacij je mogoče najti tudi v povsem vsakdanjih situacijah. Jecljanje in predsodki o nas so na primer pogosto močnejši od ljubezni. Kot najstnica sem se pogosto spraševala, zakaj zavrn-

tve, sošolka pa me je vedno znova tolažila: »Ne skrbi, tudi zate se bo našel nekdo, ki morda ne bo ravno najlepši in najpametnejši, vendar bo dobrega srca.« Sedaj, leta pozneje, tolažb nisem več deležna, pač pa začudenja: »Ti imaš fanta? A tudi jeclja?«

Jecljanje lahko predstavlja oviro tudi pri reševanju stanovanjskega problema. Kot študentka sem skušala najeti stanovanje, na koncu pa sem ostala brez strehe nad glavo, saj se je lastnik stanovanja mojega jecljanja ustrašil in mi obzirno dejal, da v resnici nima nič proti takim ljudem, vendar stanovanje želi oddati mladim in zdravim ljudem. Posebna izkušnja diskriminacije je tudi povsem običajen obisk samopostrežne trgovine. Vseh izdelkov ni mogoče preprosto vzeti iz police, zato je zanje potrebno prositi prodajalko. Nekatere nas ob prvem zatiku prenehajo poslušati in iz police vzamejo izdelek, katerega poimenovanje vsaj približno spominja na to, kar skušamo povedati. Kako neprijetno je, ko namesto krofa dobite štruco kruha, se z besedami le stežka opiše ...

Enakovrednost za ceno normalnosti

Prav vsakdo ima posebnosti, ki ga naredijo edinstvenega. In prav vsi imamo pravico biti edinstveni in deležni enakovredne obravnave. Ampak zakaj potem to velja le za tiste, ki so »edinstveni« v družbeno sprejemljivih mejah, mi, ki odstopamo od ozko zarisane okvira »normalnosti«, ki določa, kako se mora posameznik vesti, kako pravilno hoditi in govoriti, pa te pravice nimamo? Enakovredne obravnave smo deležni le dotlej, dokler svojo posebnost skrivamo. S tem pa skrivamo sami sebe.

Parada (ne)strpnih

V brezplačniku *Dobro jutro* so 5. julija objavili komentar Marjana Jermana Parada (ne)strpnih, v katerem Jerman med drugim »opravičuje« nasilje po paradi ponosa z nestrpnostjo, ki so jo odražali nekateri transparenti na paradi. S tovrstnimi napisi naj bi po njegovem spodbujali strasti prenapetosti. Na Jermanovo pisanje se je odzval voditelj letošnje parade Seku M. Condé, vendar *Dobro jutro* njegovega pisma nikoli ni objavilo. V *Narobe* ga objavljamo v strnjeni različici.

Retorika (ne)strpnosti

Človeštvo se menda razvija. Menda se uči na napakah preteklosti. Menda pravim zgolj zato, ker se vse bolj kaže, da obči zgodovinski spomin Slovencev ne seže prav daleč ...

Naj že na začetku povem, da sem kot moderator sodeloval na letošnji paradi, vendar moje pisanje in moja udeležba na paradi ni pogojena z ničimer drugim, kot z dejstvom, da v civiliziranih družbah obstaja nekaj, čemur rečemo človekove pravice, za katere se menda bori vsak posameznik.

Jerman v svojem razmišljanju zapiše: »Seveda pa bi morali biti organizatorji in udeleženci tako imenovanih parad ponosa nekoliko bolj kritični do sebe in svojih početij. Morda so za kakšen incident krivi tudi sami. Ozrmo se samo na transparente, ki jih nosijo in z njimi pritegnejo še večjo pozornost.« Nonsense, ki ga zapiše Jerman, lahko zraste samo na zelniku nekoga, ki ne razume smisla pojma 'protest'. Mar ni namen opozarjanja na kršenje človekovih pravic prav v tem, da se na kršitve opozori? Da protestniki pritegnejo pozornost? Predstavljajte si Martina Luthra Kinga, Roso Louise McCauley Parks ali pa Mahatmo Gandhija, ki v svojem protestu zoper krivico ne bi

pritegnili pozornosti! Predstavljajte si sufražetke in ostale borke za žensko volilno pravico. Kaj je protest brez pozornosti širše javnosti?

Jerman se je namrdnil tudi ob sporočilih transparentov kot so *Veseli sem, da sem gej*, in v isti sapi dodal, da je sam vesel, da ni gej in da tega ne razglasa na velikem transparentu. Razlika, na katero ste, gospod Jerman, pozabili, je v tem, da bi se lahko vi s transparentom, na katerem piše *Veseli sem, da nisem gej*, postavili sredi Prešernovega trga, odparadirali po vsej Ljubljani in nikjer ne bi naleteli na ljudi, ki bi vas zaradi vaše spolne usmerjenosti pretepli ali ozmerjali. Še homoseksualci ne! Če vas je res kaj v hlačah, poskusite isto s transparentom *Veseli sem, da sem gej!*

Jermana je zmotil predvsem napis na transparentu: *Raj sam Salome kot Simona Weiss!* Izvor tega zapisa je v oddaji *Trenja*, v kateri je bilo govora o družinah in v kateri je Simona Weiss trdila, da bi (menda zgolj istospolni) starši morali razmisliti, kakšne posledice bodo njihovi otroci trpeli v družbi zaradi spolne usmerjenosti staršev. Vrstniki bi se menda lahko norčevali iz njih. Prav zaradi tega stavka sem namenil vso podporo LGBT skupnosti! Kot temnopolt sem namreč prepričan, da se moje starševsko ozadje vidi dosti bolj kot to, ali ima otrok dva očeta ali dve mami. Po besedah Simone Weiss bi morali moji starši torej razmisliti, ali naj sploh imajo otroke, češ vrstniki bi se lahko norčevali iz njih. Po njenem bi bilo bolje, da me ne bi bilo. Res je, marsikaj bi mi bilo prihranjeno ... Ampak ali vas to ne spominja na že (menda) preživeto zgodovino?

V nadaljevanju se Jerman sprašuje, če je ves cirkus s parado sploh potreben. Če se ne da morda dru-

gače opozoriti na diskriminacijo. Alternative seveda ne predlaga. Kako bi jo sploh predlagal, ko pa hiti pisati, da homoseksualci po njegovem »skromnem mnenju s tovrstnimi paradami pri mnogih ljudeh podžigajo nestrpnost in sovraštvo«. Prav ste zapisali – res je »skromno« mnenje. Kot temnopoltemu Slovincu, ki ga predvsem zanimajo pravice drugačnih, se mi v spomin prikrade pohod Martina Lutra Kinga na Washington. Pohod, ki je zaznamoval boj temnopolnih Američanov, pohod, ki so ga mnogi obsojali, pohod, na katerem so mnogi na temnopolte pljuvali kot na pse, pohod, na katerem so mnoge pretepli in odpeljali v zapor. Lahko mi očitate, da primerjam dva povsem drugačna boja, ki sta potekala v povsem drugačnih obdobjih. Res je, vendar pa so človekove pravice večne, mar ne? Ne ozirajo se ne na čas in ne na žrtve. Pohodi za pravice se dogajajo vsak dan, samo izza ograje ignorance je potrebno pogledati!

Jerman se v svojem zapisu sprašuje tudi, kako trapasto bi izpadlo, če bi pohod organizirale prostitutke in z njim opozorile na njihov nerožnat položaj v družbi. Hkrati predlaga nekaj napisov za njihove transparente: *Vesela sem, da sem prostitutka*. Ob tem ga bolj skrbi, kaj bi ob paradi prostitutke rekly zgleadne meščanke, ne pa, da so številna dekleta v prostitucijo brutalno prisiljena. Ne skrbijo ga porazni ekonomski razlogi, ki ženske silijo v prodajo lastnih teles. Vse bolj se me loteva občutek, da je Jerman samo še eden tistih, ki podpira boj za človekove pravice vseh in vsakogar, samo da je ta boj skrit. Daleč od oči. Da le ne zmoti vseh ostalih, zglednih in normalnih. Ali pa mu boj za pravico pride prav samo takrat, ko je potrebno prirediti kak prispevek. Temu bi

nekateri rekli dobičkarstvo na račun tuje nesreče.

Na začetku sem opozoril na slab zgodovinski spomin, ki ga premore slovenski življenj. Pa vendar ni potrebno iti daleč. Pred nekaj tedni je bila obletnica afere JBTZ, ki je imela za posledico med drugim tudi ustanovitev Odbora za človekove pravice. Se, spoštovani gospod Jerman, spomnite katerega izmed zapisov na transparentih, ki jih je takrat na Kongresnem trgu držala množica? Se vam je zdel kateri izmed njih trapast? Posledica tistih protestov (lahko bi jim rekli tudi parada) je bila osamosvojitve naše države. Države, ki je letos predsedovala večkulturni, večetnični, večspolni in večrasni Evropski uniji. Udeleženci parade ponosa ne zahtevajo države, ne ekskluzivnih pravic. Zahtevajo le tisto, do česar imajo pravico. Do dostojnega in enakovrednega življenja, navkljub retoriki nestrpnosti s plašnicami opremljenih »pravičnikov«!

Seku M. Condé, novinar

Dan pred volitvami je *Žurnal* objavil intervju z novinarjem Aleksandrom Lucujem

»Gejevski lobij je močan in vzponu«. Lucujeve nebuloze – pove tako ali tako nič, še najmanj, kdo je »gejevski lobij« – doživijo vrhunec v izjavi »Homoseksualnost je sicer naravna stvar, ampak je bolj razvita med premožnejšimi sloji, ker je to zelo drag način življenja.« Tovrstnih idiofizmov ne nameravamo komentirati, o gejevskem lobiju pa je tako ali tako že vse povedala Suzana Tratnik v svoji kolurni v *Narobe* 6. Če ste jo spregledali, jo preberite tule: www.narobe.si/stevilka-6/kolumna-6-tratnik.html

Dominik Maher

dominik.maher@gmail.com

Zakaj je Madonna gej ikona?

Prva kraljica preobleke

V osemdesetih je kazala popek, ko je bilo to še nezaželeno. Ob *Like a Virgin* je v poročni obleki sladostrastno vzdihovala in razbijala bipolarno podobo ženske kot bodisi zgledne, deviško čiste žene, bodisi spolno osvobodjene in aktivne (... »vlačuga«), a nikakor oboje hkrati. »Geji so popolni moški za močne ženske; te jih ne plašijo. Do gejev že od nekdaj čutim posebno naklonjenost,« je dejala. Mnogi queerji je niso posvojili zaradi vokalnega presežka, temveč zaradi njenih svobodomiselnih nazorov in vedno nove podobe, s katero bi si lahko prisvojila tudi nadimek *Prva kraljica preobleke*.

V »zlati dobi pop glasbe«, ko je gejevsko skupnost pretresal izbruh HIV-a, in začetku devetdesetih, v času, ko so nekatere kraljice disco glasbe zaradi nepremišljenih izjav na račun gejev padle z njihovega piedestala, je Madonna ostala zaveznica gejev. Z albumom *Like a Prayer* je bila prva, ki je kar preko priložene knjižice k albumu o HIV-u osveščala poslušalce. Razlog, zakaj je za razliko od mnogih javnih osebnosti, ki so se v strahu za lasten ugled oddaljile od svojih gejevskih privrženecv, sto-pila na stran gejevske skupnosti,

Fotografije iz Madonnine knjige *Sex*

tiči v začetku njene kariere. K tej jo je namreč spodbujal njen gejevski učitelj baleta Christofer Flynn, ki ga je Madonna velikokrat omenila kot tesnega prijatelja in inspiracijo.

Za njene reference na queer kulturo je veliki meri zaslužen prav Christofer Flynn. Še kot najstnico jo je uvedel v nočno življenje queer klubov, kjer je spoznavala geje in markantne kraljice preobleke. Navdih za njen »reinvention« je v njeno kariero najbrž pronicil ravno od njih. Če hočeš uspeti, se moraš vedno znova osveževati, kar je še posebej všečno gejem s čutom za umetnost, modo in estetiko. V klubih se je srečala s pestro in dinamično queer kulturo in videla geje plesati v slogu pozirajočih modelov in filmskih div. Tako imenovanemu voguingu je v videospotu za hit *Vogue* izkazala edinstveno občudovanje in ga hkrati iz »podzemlja« izstrelila v mainstream.

Vogue je istega leta sledil singl *Justify My Love*, ki ga je pospremil za mnoge kulturne videospote. V njem je z režiserjem Jean-Baptistom Mondinom prikazala celo vrsto spolnih identitet – od feminičnih gejev do možatih lezbijk.

Za pregovorno puritanske Američane je bil video preveč razvraten, zato je na številnih postajah doživel hladen tuš, saj so ga prepovedali predvajati. Naposled je izšel na videokaseti in v prosti prodaji dosegel visoke številke. Na naslovnici singla je ponovno črpala iz queer kulture: pozirala je v usnju »medotov« in z androginim izgledom le nadaljevala tradicijo brisanja meje med spoloma, ki jo je izkazala tudi v videu za *Open Your Heart*. *Justify My Love* je bil v bistvu uvertura v seksualno bolj nabito obdobje. Pred izidom *Erotica* (na albumu ne pozabi na za AIDS-om preminule prijatelje, med njimi je tudi Flynn) so se mediji zelo posvečali Madonnini zasebnosti in njenim dramam s partnerji. Javnosti naj bi zato takrat v potencirani obliki ponudila, kar je ta želela. Skupaj z albumom je izšla njena knjiga *Sex*, ki naj bi po Madonninih besedah materializirala njene fantazije in ki je bolj slikovito predočila sadomazohizem, homoseksualne spolne odnose, analni seks in druge, v obeh množic »nekonvencionalne« spolne prakse. V seksualnem pogledu liberalnejše queer občinstvo je to obdobje sprejelo oprtih rok, saj je »revolucionarno« v množične medije uspela spraviti tabu teme,

ki pa so bile med queerji del – sicer zasebnega – vsakdana. Manj radostna je bila heteroseksualna večina. V slogu Warholovih kratkih filmov posnet in erotično plastičen videospot za uvodni singl *Erotica* so prepovedali predvajati. Skupaj s knjigo *Sex* je album povzročil negativni odziv večine, javnost pa je *Erotica* došla kot porno-grafski album. Za negativen sprejem je Madonna »krivila« tudi svoj spol (»Would it sound better if I were a man?« – *Human Nature*).

Madonna je bržkone najuspešnejša ustvarjalka postmoderne – vzameš malo tega, malo onega, in hibridu dodaš lastno noto. Njena nota ima v albumih še posebej velik delež, saj si je z izjemo redkih priložnosti (albuma *Bedtime Stories* in *Hard Candy*) za koproducente izbirala mlajše in manj znane ustvarjalce alternativne scene. Izbor producentov je z njenimi albumi tako prenašal elemente subkultur v mainstream. To je naredila tudi z albumom *Ray of Light*, ki so ga kritiki označili za najuspešnejši prodor tehno glasbe v popularno kulturo. Ta album s svojim prviniami tehna kot ene izmed dance zvrsti v njeni diskografiji sicer ni izjema. Dance glasba je bila v grobem vedno Madonnin

zaščiten znak, hkrati pa kot derivat in naslednik disca iz 70-ih uživa priljubljenost tudi med delom gejevske publike.

Svoje vrhunce, ki so jo ustoličili kot ikono queerjev, predvsem gejev, je morda res dosegla v osemdesetih in začetku devetdesetih. Njena izpoved o biseksualnih izkušnjah v tem oziru niti ni toliko pomembna. Manj, a še vedno, se je s fluidnostjo spolnih identitet in izzivanjem ideologije moškosti ukvarjala tudi pozneje – denimo v pesmi *What It Feels Like For A Girl* (videospot zanjo je bil, mimogrede, zaradi »preveč nasilja« prepovedan na TV postajah, Madonna pa je opozorila, da je njenim moškim kolegom v tem pogledu dovoljeno več kot njej, ženski) ali pa koreografija na *Confessions Tour*, kjer sta ob *Forbidden Love* plesalca, po torzih poslikana s polmesecem in Davidovo zvezdo, dajala homotičen namig. Odgovor na vprašanje, zakaj je Madge predvsem gejevska ikona, je seveda odvisen tudi od osebnih interpretacij. Zagotovo pa, če se gejevske ikone delijo na tragične in na izjemno močne, drzne ženske, spada Madonna v kategorijo slednjih.

Roman Kuhar

roman.kuhar@gmail.com

Nefenovski pogled na Madonnin koncert

Lepljivo in sladko

I should have known better. Na Madonnin koncert v Amsterdam sem potoval z njenim oboževalcem, ki je brezkompromisno postavil pogoj: na koncert gremo deset ur pred začetkom. Tako smo opremljeni s kartonom za pod rit in tankim polivinilom za čez glavo, če bo deževalo, kot nekakšne najstnice pred stadion pridrveli ob pol enajstih dopoldne, ko je bilo tam že par sto še bolj norih od nas. Zbali smo se, da zaradi tega ne bomo prišli do *circla* – v sprednji predel pred odrom, kamor spravijo kakšnih tisoč ljudi, potem pa ga zaprejo in raja ostane zunaj, daleč od odra in daleč od Madonne.

Prostor za dihanje se je vse bolj ožil in ljudje so vse bolj pritiskali proti vhodu. Zadnje štiri ure pred koncertom sem bil kot konzervirana sardina v vrsti, po nas pa se je zlival amsterdamski dež in po urah čakanja so začele protestirati tako noge kot hrbet. Ko sem že skorajda sklenil, da bom od zdaj naprej hodil zgolj še na koncerte klasične glasbe, so končno odprli vrata. Po nečloveškem prerivanju naprej, kjer bi – prepričan sem – zlahka lahko koga pomendrali na tla, je sledil še finalni šprint do *circla*. Slednjič smo bili noter. Zadihani in utrujeni, kot da že deset let svojih debelih riti ne bi spravili ven iz postelje.

Sticky & Sweet Tour je Madonnina osma turneja, tehnično dovršena do potankosti. Ogromni ekrani, ki se premikajo v vse možne strani, več odrov, skupina odličnih plesalcev, navdušujoča video grafika je tisto,

kar te zagotovo ne more pustiti povsem hladnega. Madonnin koncert je pravzaprav videospot v živo – premikajočih podob je toliko, da jim komaj slediš. Koncept koncerta je trgovina s sladkarijami – *Candy shop* –, kjer je za vsakega nekaj – v prvem delu precej *upbeat* plesne glasbe, sledi malo romskih ritmov, malo političnih sporočil ... in veliko dokazovanja, da Madonna pri petdesetih še vedno zmore. S svojimi leti – kot da bi se jih sramovala – opravi tako, da se prelevi v najstnico: v kratkih barvitih športnih hlačkah divja po odru, skače čez kolebnico ... in – kot že tolikokrat doslej – ponovno iznajde sebe. Od vseh cingel-congel komadov iz začetka svoje kariere zapoje *Borderline*, ki pa je tokrat prežet s hardrockovskim našiganjem po kitari. Medtem med njenim dirjanjem po odru zanjo dela *playback*. Madonna namreč celotnega koncerta ne odpoje v živo. Tisto, kar odpoje, je – to vemo že dolgo – zelo povprečno.

Drugi, bistveno manj *sticky* in *sweet* del koncerta, je nabit s političnimi sporočili in njeno večno temo: religijo. Vsak bonbonček namreč ni sladak, čeprav je zaviti v svetleč papir. *Z Like A Prayer* tako ne obračunava več zgolj z RKC, pač pa z vsemi cerkvami in s terorjem, ki ga opravičujejo. Na velikih ekranih se izpisujejo citati iz Korana, Tore, Bhagavad Gite, Biblije. Vse v stilu:

Jezus pravi, luči so različne, a svetloba je ista. Najbolj političen del koncerta je tako imenovani *Get Stupid Remix* med katerim se na ekranu izrisujejo *bad guys* – med njimi Hitler, Muga-be in republikanski kandidat za ameriškega predsednika John McCain (v njegovem taboru so se že pritožili!) – in *good guys*, kot so John Lennon, Ghandi in ... kako-pak, pričakovano: Barack Obama.

Madonna končno odkrije tudi etno. *Z La isla bonita* na oder prihruji ciganska zasedba, s katero naredijo nekaj takega, kar je Bregović pri nas delal že pred desetletji. Le da je vse skupaj bolj bleščeče, pompozno in tehnično dovršeno. Etno je tako le ovitek, nič kaj veliko duše. Romska zasedba jo spremlja še med balado *You Must Love Me*, ki je, vsaj v pevskem smislu, vrhunec koncerta.

Blizu mene je stal fant, ki je nosil majico s fenovskim, a hkrati ironičnim napisom »Madonna, adopt me!« Tovrstne (samo)ironije Madonna tokrat ni premogla; vse je bilo podrejeno natančni tehniki izvedbe. Zato me tudi njeno vpitje na množico »you mutherfuckers« in kazanje iztegnjenega sredinca ni kaj dosti ganilo.

Če Madonnine pesmi slečemo do golega, nam ostanejo zgolj pop štiklci. Zaviti v video, bleščeče ekrane in plesne presežke pa ustvarjajo predstavo, ki si jo bom ob današnjih plazmah in domačih kino zvočnih sistemih naslednjič raje ogledal na DVD v udobju domačega kavča (brez obolelih nog). Madonnin koncert je potrebno predvsem gledati, ne poslušati.

Slovenska ekipa na Eurogames

Mitja Blažič
mitja_b@yahoo.comEurogames
Barcelona 2008Pridite na jug!
Igrajte se z
nami!

Ne morem si pomagati, začel bom zelo tradicionalno. Na kozlanje mi je šlo ves čas trajanja letošnjih olimpijskih iger. Zato sem jih namenoma bojkotiral in jim sledil le toliko, kolikor zahtevajo minimalni standardi splošne novinarske razgledanosti. In še mesece od njihovega konca se, kljub velikim uspehom naših športnikov, ne uspem rešiti kroničnega kislinkega refluksa, samo da vidim onih pet barvastih krogov. Toliko sprenevedanja, toliko preziranja trpljenja ljudi, toliko ignoriranja kršitev človekovih pravic, brezsrčnosti, nehumanosti, toliko lažne pozlate, ki je v živo razpadala pred očmi svetovne javnosti in razkrivala svoje gnilo jedro, toliko nasedanja propagandi, boleznega nacionalizma, poveličevanja kapitala, ki je postal ultimativni imperativ stvarja, ustvarjenega, da bi bil v očeh naivnih ideal človečnosti, da se še tako jekleni želodci obrnejo. Olimpijski duh je mrtev! Če je bil v času modernih iger sploh kdaj živ. Odkar sem izvedel, da je bil dolgoletni predsednik Mednarodnega olimpijskega komiteja Juan Antonio Samaranch pomemben funkcionar fašističnega režima Francisca Franca, je zgodba o superlativni olimpijske burleske izgubila še poslednjo masko, ki je predolgo zakrivala neznosni

smrad. Morda pa se je nekaj atomom izvirnega olimpijskega duha vendarle uspelo rešiti, upam. Denimo med paraolimpijske športnike. Zato o njih, kot ste lahko opazili, svetovni mediji poročajo vsaj s tako histrijo, kot so to počeli one tri kitajske avgustovske tedne. Konec julija sem ga nekaj zavohal tudi v velikih dvorani Palau Sant Jordi v barcelonskem Olimpijskem Paviljonu. Začenjale so se 12. Eurogames, športne igre za GLBT, naše prijatelje in prijateljice in vse ostale odprtih src in glav. In to ni fraza, saj je udeležba na igrah odprta dobesedno za vse, ne glede na športno pripravljenost in katerokoli osebno okoliščino. Edina okoliščina, ki vas lahko ustavi, je denar, vendar Evropska gejevska in lezbična športna federacija, nosilka licence Eurogames, z Outreach programom nekako poskuša poskrbeti za tiste, ki se jim iz denarnic ne cedi tako mastno, kot v Zahodni Evropi.

5.300 športnikov iz več kot tridesetih evropskih držav in od drugod, denimo iz ZDA, Tajske, Kanade, Portorika in celo Avstralije, je tako z vsem navdušenjem prišlo. In ni treba biti čustvena spužva, da se ob mimohodu tisočih naježi koža. Ali pa, da se ob prihodu enormne mavrične zastave, ki je potem zaplavala med tisočglavo množico gledalcev, celo utrne kakšna solza. Pa naj se sliši še tako patetično. Eurogames presega šport. Leto, najbolj množične do zdaj, so se vključile v boj proti svetovni pandemiji AIDSa, v znamenju katerega je bila zaključna slovesnost, lansirale so kampanjo Integracija proti diskriminaciji,

podprle gejevske in lezbične družine in en dan posvetile mednarodni Konferenci o človekovih pravicah in homofobiji. Bogata je bila tudi kulturna bera, razpršena po vsej Barceloni, ves čas iger, od 24. do 27. julija, pa je prav sredi mesta ob dveh faličnih simbolih ob Španskem trgu utripal Village, mesto srečanja, civilne družbe, kulture, iger in zabave. In potem še dve veliki zabavi: Eurogames Party in Women Party. In nenazadnje, ko smo ob koncu otvoritvene slovesnosti za skupno mizo sedli udeleženci iz Slovenije, kar se ob razpršeni, razcefrani, heterogeni in mestoma skregani slovenski GLBT realnosti doma bolj redko zgodi, je bil čas tudi za nekaj sanjarjenja. Denimo o tem, kdaj bomo igre pripeljali v Ljubljano in kako bi tako športno manifestacijo gotovo podprl tudi Jankovič. Petnajst nas je bilo bolj ali manj zagnanih športnic in športnikov iz Slovenije in štirje navijači. Da je pomembno sodelovati in ne zmagati, kot pravi skisano olimpijsko načelo, smo dokazovali v namiznem tenisu,

odbojki, tenisu, plavanju, bovlingu in teku na deset kilometrov, kamor smo se prijaviли v ponudbi osemindvajsetih športov. In odnesli smo medaljo, srebrno v dvojicah v namiznem tenisu. Na letošnjih Eurogames je bila izjemna tudi udeležba žensk, saj je bila skoraj štirideset odstotna, več kot tisoč pa je bilo prostovoljk in prostovoljcev, ki so skrbeli, da je vse teklo s čim manj zapletli.

Seveda tudi kiksov ni manjkalo, kar smo občutili že doma, pri prijavah, ko smo švicali med izpolnjevanjem e-aplikacije, ki so od nas zahtevale malo manj kot *salte mortale*. Nekateri smo se morali na športna prizorišča voziti daleč zunaj mesta in nekatera si tega imena najbrž ne bi niti zaslužila. Naša dvorana za bovlino je bolj spominjala na dvorano za balinca, nje kake zakotne krajevne skupnosti in oseba, zadolžena za organizacijo, je prišla na tekmovališče pet minut za menoj, ki že triintri-

Olimpijska vas

Predsednika Diha in Legebitre, zadaj Maja Brecej, dobitnica srebrne medalje v namiznem tenisu

deset let ne uspem nadoknaditi deset dnevne zamude ob rojstvu. Vendar se je ves kaos, značilen za Mediteran, nekako sestavljal v najboljše Eurogames do zdaj! Pridite na jug! Igrajte se z nami!, so kričali organizatorji, lokalni GLBT športni klub Panteres Grogues s partnerskimi organizacijami. Kaj ne bi kričali, saj jim je v štirinajstih letih uspelo prehoditi pot od nastanka do organizacije velikih športnih iger. In uslišati njihov klic v družbi trideset tisoč ljudi, kolikor jih je tako ali drugače sodelovalo pri teh igrah, v državi, kjer so človekove pravice istospolno usmerjenih vsaj na papirju dosežene in ki ponuja

roza infrastrukture za vse barve, velikosti in okuse, res ni bilo težko. In zdaj gremo naprej! Prihodnje leto v København na Dansko na druge svetovne OutGames, leta 2010 pa na 8. svetovne Gay Games v Kölnu, v Nemčiji. Prve bodo potekale med 25. julijem in 2. avgustom 2009. Druge med 31. julijem in 7. avgustom 2010. Prvi kričijo *Love of freedom, freedom to love!*, drugi *Be part of it!* Že pakiram.

Viki Kern

viki.kern@gmail.com

Medo v trgovini s porcelanom ali kako sem iskal kocine na LA Pridu

Po srečnem naključju in z nekaj poguma, obrestoval se mi je dolg jezik v službi, sem se v začetku junija znašel v hotelu na Santa Monica bulevarju v West Hollywoodu (Los Angeles). V gejevski meki, kakor sem slišal nekaj dni pred odhodom. Prav neverjetno je. Kamorkoli greš, vidiš geje, kako se držijo za roke, kako so utrغانo oblečeni in kako se poljubljujejo v javnosti. Večina jih je sicer zelo minimalno odetih, da lahko pokažejo lepo oblikovana telesa. Ob cesti sami fitnesi, saloni in studii za pedikuro, manikuro, sončenje, pa beljenje zob in puljenje vseh vrst dlak (grozno!). Tudi hotel je bil zelo okusno dekoriran z velikimi sobami in ogromnim ogledalom pri postelji. Kmalu sem odkril njegov namen.

Prvo jutro sem se kot prava turistka odpravil na turo po mestu. Seveda so me v agenciji prepričali, da sem kupil tisto turo, ki skoraj brezplačno ponuja še ogleda hiš slavnih na Bel Airu. Res, nepozabna izkušnja! Po tretjem obzidju, ki so nam ga pokazali, sem že pozabil, čigava hiša je bila prva. Jasno, trapasta natega. Ko me je kombi končno odložil pred hotelom, sem se odločil še za sprehod po St. Monica bulevarju. Že po nekaj korakih srečam zvezdo – igralca, v katerega sem že dolgo zaljubljen. Sprehaja psa. Grem mimo, zberem pogum, se obrnem in ga ogovo-

rim. Nisem se motil, bil je Zak Spears. Obožujem ga! Rečeva nekaj besed, se fotografirava, objame me in poljubi. Tresem se kot kakšna nora najstnica, a vseeno zberem dovolj moči, da vse skupaj takoj objavim na blogu.

Da sem bil ravno ta čas službeno v ZDA, je bilo sicer naključje, da pa sem bil prav tisti vikend v Los Angelesu, ko je bil v West Hollywoodu LA Pride, je bilo treba naključju malce pomagati. Letošnji *pride vikend* v Los Angelesu oziroma natančneje v West Hollywoodu je bil že 38. po vrsti. Organizirala ga je neprofitna organizacija *Christopher Street West*. Ob pomoči nekaj profesionalnih sodelavcev in okrog 1.500 prostovoljcev vsako leto pripravijo tridnevni LA Pride, enega največjih praznovanj različnosti in ponosa v ZDA. Letos je potekal pod geslom »*Ljubezen, enakost in ponos*«.

Pride vikend se je začel v petek zvečer z lezbično parado. *Dyke March* je zelo podobna slovenski Paradi ponosa, z godbo na pihala v prvi vrsti in s transparenti, ki so opozarjali na nevidnost, le veliko več udeleženk in težkih motorjev je bilo videti. Glavna tema festivala, ki se je začel v soboto opoldne, so bile seveda istospolne poroke, ki so jih v Kaliforniji začeli izvajati samo dober teden po mojem odhodu.

Proti West Hollywood parku, prizorišču dogajanja, sem se odpravil takoj, že v soboto opoldne. In neznansko užival. Toliko gejev na enem mestu še nisem videl, pa se pogosto potepam po gejevskih središčih. Za vstop v park je bilo potrebno plačati 15 dolarjev, ki jih baje potem vrnejo v skupnost. West Hollywood park so spremeni v veliko območje zabave in

druženja. Plesa željni so se zabavali na štirih različnih plesiščih, kjer so vrteli od elektronske, latino glasbe in hip hopa do countryja. Na glavnem odru so brez prestanka potekali koncerti, ki so dosegli vrhunec v soboto z Joss Stone in v nedeljo z Olivia Newton John. V parku je bil tudi poseben prostor z ogromnim igriščem za družine z otroki. Tam je bilo prepovedano piti alkoholne pijače in kaditi. Osebnostno se mi je, kampak, zdel posebej zanimiv prostor za polnoletne. *Erotic City* je bil ves dan prizorišče vročih akcij, izbora Mister Leather, zelo *kinky* SM šovov, stojnice pa so privabljele predvsem ljubitelje pornografije. In prav v tem erotičnem mestu sem spoznal (kar) nekaj zelo mičnih porno igralcev. Popolna gola je seveda prepovedana, saj smo v Združenih državah, vendar, ko policaji pogledajo stran, iz hlačk mimogrede zdrkne kakšen otrdel ud. No, kaj naj rečem, bil sem navdušen. Saj razumete, ne?

Hodil sem od plesišča do plesišča in užival ob gledanju vseh teh miščastih teles. Močno sem pogrešal meni tako drage razgaljene medvede. Brez majic so bili namreč samo tisti, ki so imeli »perfektna« telesa, brez maščob in dlak, z lepo oblikovanimi mišicami. V tem delu Amerike medoti niso ravno popularni, sem izvedel, menda pa je v San Franciscu čisto drugače. Da so ljudje obsedeni z izgledom, je bilo videti že po številu stojnic z vsem za brezhiben izgled. Najbolj pa me je šokirala zobozdravstvena ordinacija na prostem. V njej so sedeli ljudje z razkrečenimi usti, v katera so morele svetlikajoče se aparature za hitro beljenje zob. Svašta!

Parada ponosa je bila v nedeljo. Uro pred poldnevom je povorka krenila in se 3 ure vila po glavni ulici. Več kot 125 različnih skupin je sodelovalo in samo povorka je pritegnila okoli 400.000-glavo množico. Na paradi sem lahko res videl, kaj pomeni raznolikost

Foto: Viki Kern

Lezbična parada

Viki in Zak Spears

LGBT skupnosti. Marširale so glasbene skupine, pa športne, verske in socialne. Skupine za pomoč pri HIV/AIDSu in hepatitisu, in tudi veliko predstavnikov oblasti in policije se je predstavilo na njej. Največ golote je bilo seveda na tovornjakih, kjer so se predstavljal preštevilni klubi in lokali. Mene sta najbolj navdušili – ne boste verjeli – skupini kosmatih moških in moških v usnju.

Na paradi vsako leto podeljujejo nagrade za največje dosežke v LGBT skupnosti na področju umetnosti, sociale, prava, športa in medijev. Dobitniki in dobitnice se

potem vsak na svojem kabriu predstavijo skupnosti na paradi. Zame ga ni bilo, morda pa me čaka na ljubljanski paradi ponosa. Pričakujem ga za zasluge na po-

dročju zaščite medvedov na Slovenskem.

Festival gejevskega in lezbičnega filma

24. festival gejevskega in lezbičnega filma bo potekal od 29. novembra do 6. decembra. Predstavljamo vam nekaj filmov, ki si jih boste poleg številnih drugih lahko ogledali na letošnjem festivalu. Več informacij: www.ljudmila.org/siqrd/fglf

Igrani

Predno pozabim

(*Avant que j'oublie*), režija Jacques Nolot, Francija 2007, 108'

HIV-pozitiven 58-letni moški slepi lastno ustvarjalno krizo in depresijo s seksom, ki ga odkupi ali ukrade. Lepi mladeniči ga pomilujejo, zdravil hitro zmanjkuje, večina prijateljev je mrtvih. Uteho tako poišče v drogah, obleki in prijaznem žigolu.

Še en gejevski del – podivjani geji

(*Another Gay Sequel: Gays Gone Wild*), režija Todd Stephens, ZDA 2008, 90'

Drugi del Še enega gejevskega filma, kjer so štirje mladostniki tekmovali, kateri bo prvi izgubil nedolžnost, prinaša kajpak višjo raven tekmovalnosti. Cilj je tokrat podreti čim več tipov. Ob tem bodo naleteli na nepričakovano oviro: ljubezen.

Kenedi se ženi

režija Želimir Žilnik, Srbija 2007, 80'

Kenedi je do vratu v dolgovi in nazadnje ugovoti, da mu za denar ni treba garati. Potem ko nekaj časa nudi seksualne usluge starejšim ženskam, sklene v svojo dejavnost vključiti tudi moške in kaj kmalu spozna prednost in morebitno korist liberalne evropske zakonodaje.

Fetišist

(*Devotee*), režija Rémi Lange, Francija 2008, 50'

Hervé je 43-leten moški brez spodnjega dela rok in nog. Na spletu spozna privlačnega mladeniča s fetišem za amputirance, ki se zdi drugačen od drugih. Med njima se razvije globok in obenem konflikten odnos, ob katerem se bosta oba soočila z grenko resničnostjo.

Plavajoči cvetovi

(*Piao lang qing chun*), režija Zero Chou, Tajvan 2008, 97'

Režiserka filma Tatu v značilnem poetičnem slogu preplete zgodbe o treh ženskah iz treh različnih dob, ki iščejo svojo pravo identiteto. Čas niha naprej in nazaj, ljubezen pride in gre in njihova pot proti samospoznavanju se nikoli ne konča.

Privlačnost

(*Affinity*), režija Tim Fywell, VB 2007, 120'

Mlada ženska iz višjega sloja, ki žaluje za izgubljenim očetom, sklene nuditi pomoč kaznjencam zapora Millbank. Med temi jo najbolj pritegne skrivnostna Selina, ki naj bi imela paranormalne sposobnosti. Po romanu Sarah Waters (*Tipping the Velvet* in *Fingersmith*).

Finnina punca

(*Finn's Girl*), režija Dominique Cardona, Kanada 2007, 88'

Finn je v vseh ozirih sodobna lezbijka, ki je daleč preveč živahna in borbena, da bi kar koli prikrivala. Nič ne more pretresti njenega življenja; dokler ji kruta usoda ne vzame dolgoletne partnerke Nancy. Šok in globoka žalost resno ogrozita odnos z edino osebo, ki ji je Finn predana: njuno enajstletno hčerko.

Punčke

(*Pusinky*), režija Karin Babinská, Češka 2007, 90'

Prijateljice Iška, Karolina in Vendula se po koncu srednje šole odločijo za štopanje na Nizozemsko. Skrite načrte jim hoče prekrizati lškin brat Vojta. Njihovo potovanje ostaja omejeno na Češko republiko, vse več skritega, erotičnega in presenetljivega pa odkrivajo v medsebojnih odnosih in v svojih dušah.

Dokumentarni Fant, ki sem ga poznala

(*She's A Boy I Knew*), režija Gwen Haworth, Kanada 2007, 70'

Režiserka je iskreno prikazala svoj transformacijo iz moškega v ženski spol, o kateri s tesnobo in naklonjenostjo spregovorijo tudi člani in članice njene ožje družine, najboljši prijatelj in (bivša) žena. Pogumna in sveža stvaritev o tem, kako je mogoče najti lastno moč skozi samoreprezentacijo.

Claudette

režija Sylvie Cachin, Švica 2008, 60'

Claudette je živahna 69-letna, ponosna prostitutka. Je tudi mož, oče, dedek in aktivistka za pravice prostitutk. Odličen dokumentarec o vprašanju hermafroditizma, spolnosti, ljubezni in osebni svobodi.

Nenadoma lansko zimo

(*Improvvisamente l'inverno scorso*), režija Gustav Hofer, Italija 2008, 85'

Ob vse bolj vneti debati o priznavanju istospolnih zvez v italijanskih političnih in medijskih krogih se Luca in Gustav odločita dokumentirati resničnost, ki sta jo do zdaj zanemarjala, in se soočita s homofobijo, globoko ukoreninjeno v svetu, v katerem sta se predramila nenadoma, lansko zimo.

Džihad za ljubezen

(*A Jihad for Love*), režija Parvez Sharma, koprod. 2007, 81'

Film, posnet v 12 državah in 9 jezikih, izhaja iz srca islama in razišče zapleteno stičišče med islamom in homoseksualnostjo, da bi prebil molk in zbral pričanja muslimanskih gejev in lezbijk na raznih koncih sveta. Vsaj tistih, katerih vera v boljšo prihodnost je močnejša od strahu.

Pomoč

MAVRIČNA SVETOVALNICA – telefonsko, e-mail in osebno svetovanje za pomoč v stiski. Vsak ponedeljek, sredo in petek med 18. in 20. uro. Telefon: 031 258 685, e-mail: mavricna.svetovalnica@gmail.com

LEGEBITRINA SVETOVALNICA – poteka v obliki osebnega svetovanja, podpore in pomoči. Vsak torek in četrtek med 16. in 18. uro na Trubarjevi 76/a ali po telefonu 01 430 51 44. [www.drustvo-legebitra.si]

SKUPINA ZA SAMOPOMOČ OKUŽENIH GEJEV – v Sloveniji deluje internetna mreža HIV pozitivnih gejev in skupina za samopomoč: člani se dobivamo enkrat na dva tedna. Če bi se jim rad pridružil, vprašaj svojega zdravnika na Infekcijski kliniki za kontakt.

Gejevske in lezbične pogovorne skupine

DIC Legebitra organizira skupino, ki je namenjena mlajšim gejem in lezbijkam do 30. leta starosti. Praviloma vsak petek ob 19. uri poteka pogovorna skupina Legebitre na Trubarjevi 76/a v Ljubljani. Za program in vsebino pogovornih skupin glej: www.drustvo-legebitra.si

DIC Legebitra organizira tudi »Iskrne pogovore« za razpravo o tistem, kar želiš in te muči. Skupina se srečuje vsak drugi ponedeljek ob 18h na Trubarjevi 76/a. Glej: www.drustvo-legebitra.si

Društvo za integracijo homoseksualnosti (DIH) pogovorne skupine organizira izmenjaje vsak petek ob 19.30 uri v Ljubljani (Slomškova 11) in Kopru (klub MKC, Gregorčičeva 4, Koper). Za program in vsebino pogovornih skupin glej: www.dih-drustvo.si

Lezbična skupina Škuc LL praviloma enkrat mesečno ob torkih ob 19. uri organizira pogovore na različne teme, ki so povezane z življenjem gejev in lezbijk. Pogovori potekajo v lezbičnem klubu Monokel (Metelkova Mesto, Masarykova 24, Ljubljana). Za program in vsebino pogovornih skupin glej program Monokla: www.ljudmila.org/lesbo/monokel.htm

Pogovorna skupina za starše gejev in lezbijk

Društvo za integracijo homoseksualnosti (DIH) pogovorno skupino za starše organizira enkrat mesečno v Ljubljani (Slomškova 11). Za program in vsebino glej: www.dih.si

Informacijski centri in knjižnice

Kiss Legebitra (Kulturno informacijsko in svetovalno središče Legebitra), Trubarjeva 76/a, 1000 Ljubljana. Odprto vsak dan med 12. in 18. uro. E-mail: legebitra@siol.net. Telefon: 01 430 51 44. [www.drustvo-legebitra.si]

Lezbična knjižnica, Metelkova 6, 1000 Ljubljana (1. nadstropje, prostori Škuc-LL). Telefon: 01 432 73 06. Izposoja: četrtek in petek od 15. do 19. ure [www.ljudmila.org/lesbo/knjiznica.htm]

Galerija Media Nox (Kotiček za istospolno usmerjene mlade) in Homodok Maribor (Arhiv za gejevske in lezbične študije), Židovska 12, 2000 Maribor. [www.lingsium.org]

Revije ter radijske oddaje

Narobe [www.narobe.si]
eL magazin [www.elmagazin.com]
Lesbo [www.ljudmila.org/lesbo/lesbo.htm]
1xy [www.1xy.biz]
Revolver [www.ljudmila.org/siqrd/Revolver]

Lezbomanija na Radiu Študent (vsako tretjo soboto v mesecu ob 17. uri) [www.ljudmila.org/lesbo/lezbomanija.htm]

Transintegral na Radiu Marš (vsak zadnji četrtek v mesecu ob 13. uri) [www.radiomars.si]

GLBT organizacije

Gejevska sekcija Škuc Magnus [www.ljudmila.org/siqrd/magnus]
Lezbična sekcija Škuc LL [www.ljudmila.org/lesbo]
DIC Legebitra [www.drustvo-legebitra.si]
Društvo za integracijo homoseksualnosti DIH [www.dih.si]
Lingsium [www.lingsium.org]

Klubi in bari

Café Open – gej frendli lokal, Hrenova ulica 19, Ljubljana [www.open.si]
Tiffany – gejevski klub v okviru sekcije ŠKUC – Magnus, Masarykova 24, stavba Lovci, pritličje desno (Metelkova mesto, bivša vojašnica). [www.ljudmila.org/siqrd/tiffany]

Monokel – lezbični klub v okviru sekcije ŠKUC – LL, Masarykova 24, stavba Lovci, pritličje desno (Metelkova mesto, bivša vojašnica). [www.klubmonokel.com]

Klub K4 – nedeljski gejevski in lezbični disk, občasno tudi ob sobotah. Kersnikova 4, Ljubljana. [www.klubk4.org]

Kafeterija Lan – »strejt frendli« lokal, Gallusovo nabrežje 27 (ob Ljubljani, blizu akademije za glasbo), Ljubljana.

Gymnasivm – klub in savna: »moški za moške«, Ulica pohorskega bataljona 34, Ljubljana. Telefon: 01 5342 485. Odprto: Nedelja, ponedeljek, torek, sredo, četrtek med 15. in 22. uro, petek in sobota med 15. in 23. uro. [www.klub-libero.si]

Izbrane internetne strani

Slovenski seznam virov za geje in lezbijke SIQRD [www.ljudmila.org/siqrd]
Slovenske gejevske strani [www.ljudmila.org/sgs]
Gaja Kafe – kavarna za ženske pogovore [www.gaja-kafe.org]
G! [www.gej.si]

Mejling liste

Mreža – poštni seznam (mailing lista), ki je namenjen diskusijam o queer (gejevskih, lezbičnih, biseksualnih, transvestitskih in traseksualnih) temah in obvestilih o queer dogodkih v Sloveniji. [www.ljudmila.org/siqrd/mreza]

Forumi

Forum Labris (samo za ženske) [www.gaja-kafe/labris]
Mavrični forum [www.mavricni-forum.net]
Queer forum [www.queer-forum.com/index.php]
Roza simbioza [http://galeb.mojforum.si/]
Drugačen [http://www.drugacen.org/smf/index.php]
Yingyang club [http://yingyangclub.mojforum.si/]
Rozalija (za roza mame in očete) [http://rozalija.editboard.com/]

Kultura

Ljubljanski festival gejevskega in lezbičnega filma – najstarejši tovrstni festival v Evropi. Poteka vsako leto konec novembra / začetek decembra. [www.ljudmila.org/siqrd/fglf/]

Zbirka Lambda, zbirka literarnih in teoretskih del s področja homoseksualnosti. [www.ljudmila.org/siqrd/lambda.php]

Zbirka Vizibilija, lezbična knjižna zbirka. [www.ljudmila.org/lesbo/vizibilija.htm]

Turizem

Slovenia For Gay Travelers – koristne informacije za homo turiste [www.sloveniaforgaytravelers.com]

In še

Škratova čitalnica – radikalna gej frendli infoteka, Metelkova 4, 1000 Ljubljana (Metelkova mesto) Telefon: 01 4340 345. Izposoja: od ponedeljka do četrтка ob 17. do 21. ure [www.ljudmila.org/anarhiv/]

STOP

SARAJEVO ★ BEOGRAD ★
ZAGREB ★ RIGA ★ MOSKVA ★
BUDIMPEŠTA ★ SOFIJA ★
BRNO ★ PRAGA ★ VARŠAVA ★
BUKAREŠTA ★ LJUBLJANA ★

ISSN 1854-8474

9 771854 847004

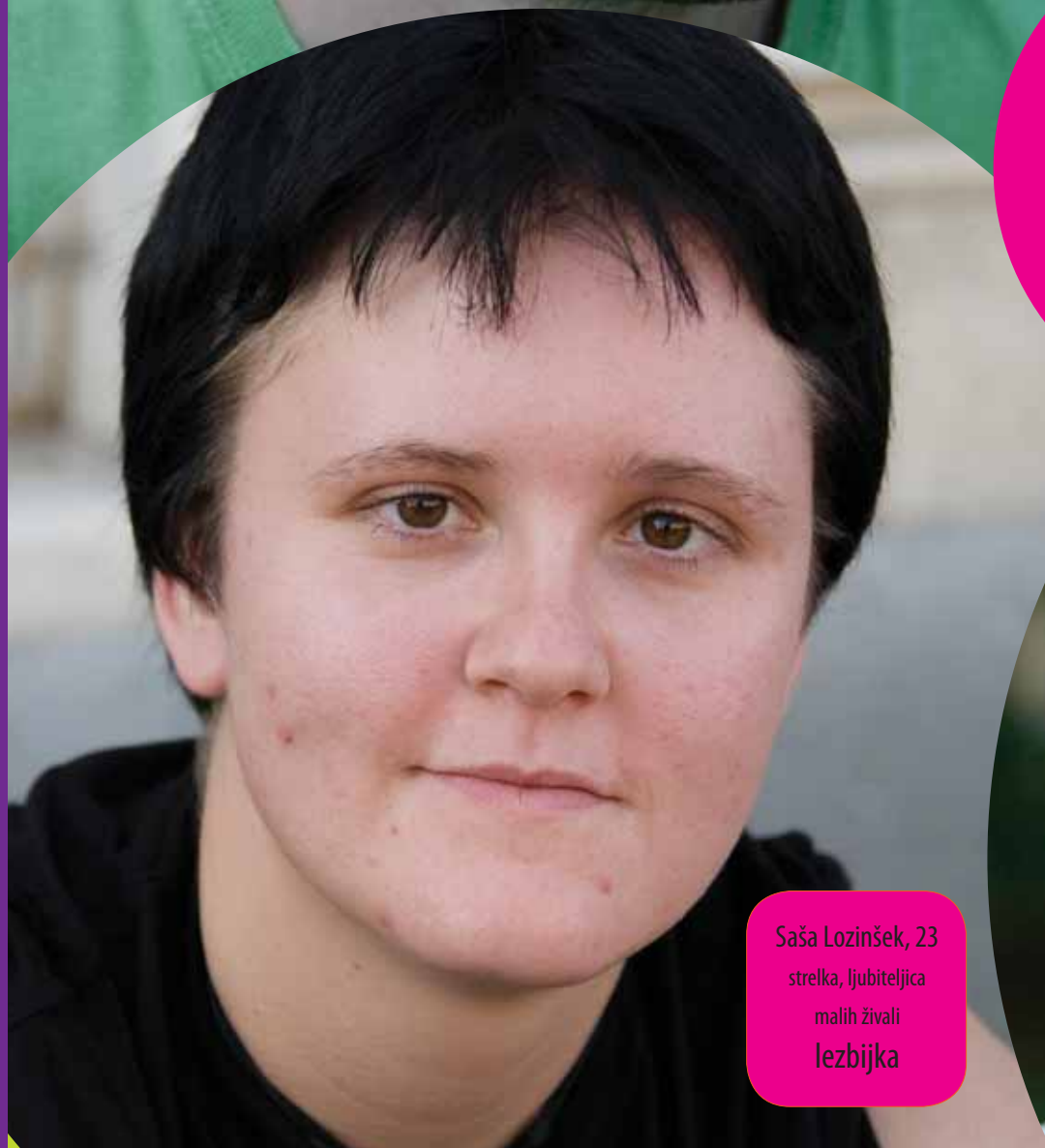
narobe

Gregor Rot, 30
računalničar,
dežurni filozof
gej

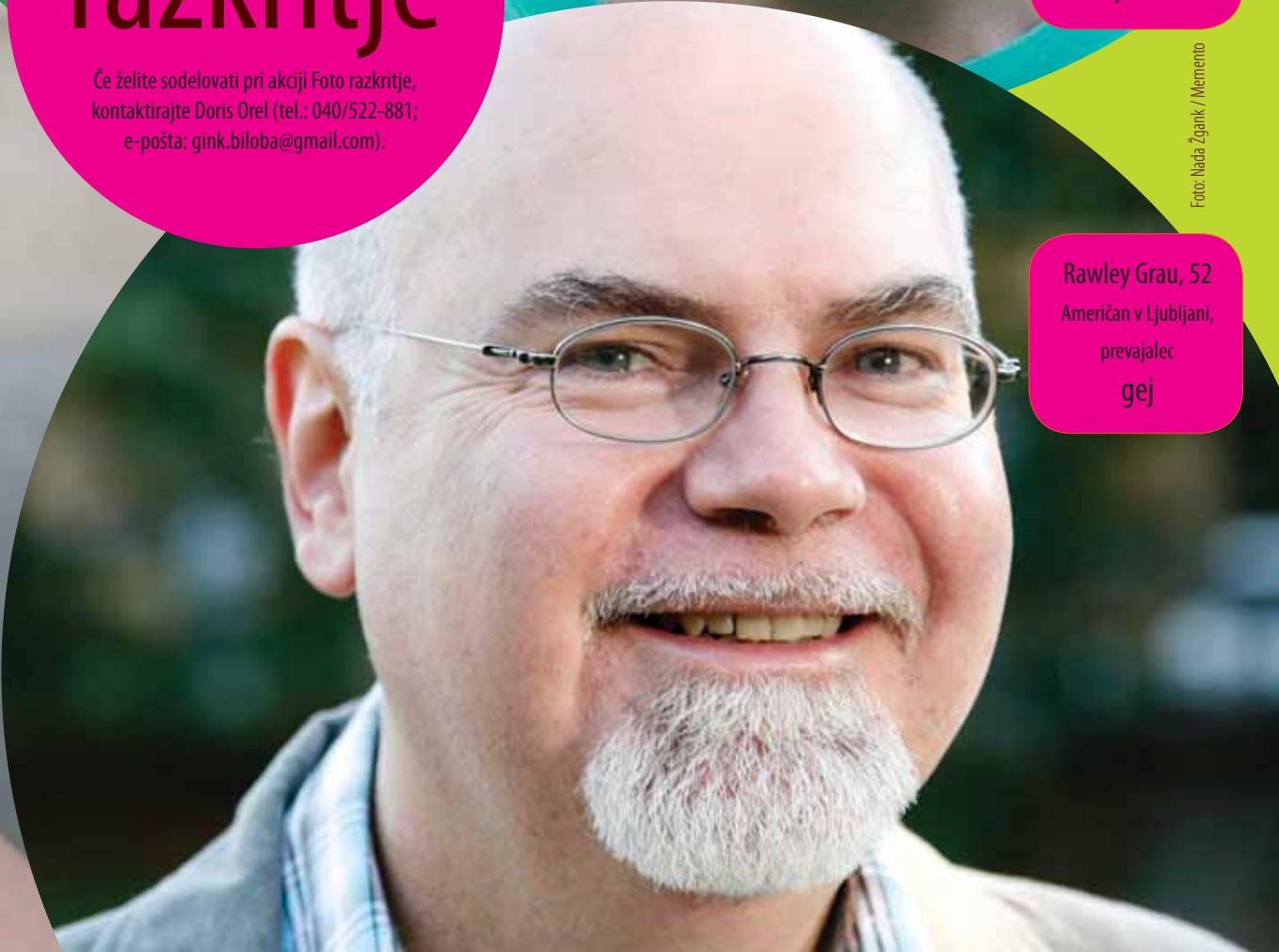
Andrej Habjan, 28
predsednik društva,
ljubitelj hribov, teka in
tai chi chuana
queer

Saša Lozinšek, 23
strelka, ljubiteljica
malih živali
lezbijka

Foto razkritje

Če želite sodelovati pri akciji Foto razkritje,
kontaktirajte Doris Orel (tel.: 040/522-881;
e-pošta: gink.biloba@gmail.com).

Rawley Grau, 52
Američan v Ljubljani,
prevajalec
gej

Foto: Nadia Žgank / Memento